HEERLIJK HILLEGOM

Duurzame **(proef)tuin** van Holland

Omgevingsvisie Hillegom

17 OKTOBER 2019

Gemeente Hillegom

KUIPER & COMPAGNONS

HEERLIJK

HILLEGOM

Duurzame **(proef)tuin** van Holland

Omgevingsvisie Hillegom

17 OKTOBER 2019

209.101.01/619.112.50

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord **7**

1 Inleiding **11**

1.1 Een kompas voor Hillegom 11
1.2 Waarom een omgevingsvisie? 11
1.3 Luisteren, praten en debatteren 15
1.4 Duurzaamheid als leidend principe 17
1.5 De opbouw van de omgevingsvisie 19

2. De kracht van Hillegom **23**

2.1 Cultuurhistorie 23
2.2 Gunstige ligging 24
2.3 Bijzonder landschap 24
2.4 Vrij breed voorzieningenniveau 25
2.5 Hechte samenleving 25
2.6 Dorps wonen 25

3. Maatschappelijk krachtenveld **29**

3.1 Behoud door ontwikkeling 29
3.2 Positie in de regio 29
3.3 Aandachtspunten, maatschappelijke trends en autonome ontwikkelingen 30

4. Omgevingsvisie Hillegom **39**

4.1 Heerlijk Hillegom 40
4.2 Duurzame (proef)tuin van Holland 43
4.3 Koersen op karakter per deelgebied 55
4.3.1 Duurzame bloementuin 57
4.3.2 Hollandse weides 63
4.3.3 Historisch hart 67
4.3.4 Heerlijke woonplaats 71
4.3.5 Werkplaats Hillegom 77
4.3.6 Levendige linten 81
4.3.7 Duurzame verbindingen 87

5. Omgevingsvisiekaart Hillegom **95**

6. Uitvoering **99**

Colofon 110

Losse bijlage:
Aanvulling MER Omgevingsvisie Hillegom

Voorwoord Actualisatie Omgevingsvisie Hillegom

Voor u ligt de eerste Actualisatie Omgevingsvisie Heerlijk Hillegom, duurzame (proef)tuin van Holland. Een document waar ik als wethouder Omgevingsbeleid en Duurzaamheid trots op ben. Een visie om gezamenlijk te komen tot Heerlijk Hillegom, waarbij duurzaamheid in al haar facetten ons leidend principe is.

Hillegom heeft een lange traditie als het gaat om pionieren en ondernemen: denk aan de familie Six, de eerste zandafgravingen en de bollenteelt. Internationale handel en innovatie zijn van oudsher hier te vinden.

Ook met onze omgevingsvisie blijven wij pionieren. Landelijk behoren we bij de koplopers met de omgevingsvisie en het opstellen van een omgevingsplan voor het buitengebied.

We willen continu ons omgevingsbeleid actueel houden en verbeteren om te zorgen voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving in Hillegom. Belangrijke input voor de actualisatie van de omgevingsvisie is het resultaat van de jaarlijkse terugkoppeling, ofwel: monitoring en evaluatie. De signalen uit de monitoring en evaluatie van het beleid kunnen aanleiding zijn voor aanpassing van een omgevingsvisie.

Op basis van de signalen uit de evaluatie, nadat we een jaar ervaring hebben opgedaan met de omgevingsvisie, hebben we de volgende twee aanpassingen gedaan:

‘Alle wegen in het buitengebied behoren nu tot het deelgebied Levendig Lint. Deze wegen zijn ingedeeld in bepaalde karakteristieken om de cultuurhistorisch-landschappelijke waarde van de levendige linten te verhogen. Daarnaast hebben we op de omgevingsvisiekaart ‘open vensters’ aangebracht om de karakteristieke doorzichten op het bollenlandschap te behouden.

Om invulling te geven aan onze duurzaamheidsambities Energieneutraal in 2030 en Klimaatneutraal in 2050 hebben we met deze actualisatie de unaniem aangenomen motie van de gemeenteraad over de normen van duurzaam bouwen opgenomen in de Omgevingsvisie, totdat het Omgevingsplan gereed is.’

We werken met de omgevingsvisie op basis van het “ja, mits-principe”. Dit betekent dat een initiatief mogelijk is als er een bijdrage geleverd wordt aan de doelstellingen van de Omgevingsvisie.

Onze intentie is samen met u op een duurzame manier vorm te geven aan ontwikkelingen van de fysieke leefomgeving die een bijdrage leveren aan de kwaliteiten van Hillegom, zodat duurzaamheid in de zin van de gezamenlijke zorg voor mens, planeet, welvaart en welzijn in balans is. Met u, voor u en voor de generaties die na ons komen, om gezamenlijk rentmeesterschap te tonen.

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Karin Hoekstra
Wethouder Omgevingsbeleid en Duurzaamheid

Hi
5

hoofdstuk 1

INLEIDING

Duluth
BOSTON
Long Island
NW
NE
SW

1. Inleiding

1.1 Een kompas voor Hillegom

De gemeente Hillegom heeft een rijke geschiedenis, die zich uit in een historisch hart en een zeer gevarieerd landschap. Toeristen van over de hele wereld komen zich hier vergapen aan de bloeiende bollenvelden. Maar ook de economie floreert, alle woonmilieus zijn er te vinden en Hillegom beschikt over goede OV-verbindingen. Kortom, Hillegom is een heerlijke plek om te wonen, te werken en te ontspannen in een unieke omgeving. Dat is een grote kwaliteit, zeker in combinatie met de ligging van onze gemeente nabij steden als Haarlem, Amsterdam, Den Haag en Leiden.

In deze visie worden de verschillende belangen vanuit landschap, het dorp, recreatie en toerisme, de agrarische sector en de gemeenschap samengesmolten tot een integrale ontwikkelingsrichting voor de periode tot 2030. We benoemen onze identiteit en zetten in op het behouden en verbeteren hiervan aan de hand van toekomstige ontwikkelingen: behoud door ontwikkeling.

De kaders worden zo helder mogelijk geschetst, maar de verre tijdshorizon maakt het onmogelijk en onwenselijk om nu alles exact vast te leggen. Deze visie is veel meer een route of een richting dan een hard einddoel op zichzelf, een uitnodiging om bij te dragen aan het behoud en de verbetering van onze omgeving. Voor een stevig fundament is op de achtergrond natuurlijk gewerkt met diverse prognoses.

Gebruik de omgevingsvisie niet als een horloge waarbij je van tevoren precies weet op welk punt de wijzer op een tijdstip staat, maar zie de omgevingsvisie als een kompas waarmee de richting wordt aangegeven.

Ons kompas is ingesteld op een heerlijke gemeente met behoud en versterking van de karakteristieke landschappen, waar voor de bewoners en bezoekers voldoende te beleven is. Maar bovenal is ons vizier gericht op een goede woon- en verblijfskwaliteit in ons dorp en het buitengebied, ondernemersomgeving met een duurzame inrichting.

Wij hebben de huidige en gewenste kernkwaliteiten gevangen in de titel van deze omgevingsvisie: ‘Heerlijk Hillegom; duurzame (proef)tuin van Holland’. Dit beeld van de duurzame proeftuin willen wij met de visie versterken en verder uitbouwen. Met deze gedachte nemen wij u graag mee op onze toekomstreis. Wij hopen u met deze omgevingsvisie te enthousiasmeren, te verleiden en te inspireren en u daarbij uit te nodigen te komen met passende initiatieven en investeringen.

1.2 Waarom een omgevingsvisie?

Koers uitzetten
Met de omgevingsvisie zetten we de koers uit op weg naar 2030. Bij het uitzetten van die koers hebben we ons afgevraagd ‘welke kwaliteiten van Hillegom zijn belangrijk en hoe kunnen we die koesteren?’ Het behouden van die verschillende kwaliteiten maakt het soms noodzakelijk te veranderen. Door verandering

Omgevingswet

Momenteel is de Omgevingswet in voorbereiding. Deze nieuwe wet is in het voorjaar van 2016 door de Eerste Kamer aangenomen en treedt naar verwachting in 2021 in werking. De Omgevingswet - die vele wetten over de leefomgeving vervangt - moet meer snelheid, flexibiliteit en samenhang brengen.

Integrale visie

In de Omgevingswet wordt het oude instrument 'structuurvisie' vervangen door de 'omgevingsvisie', waarin bijvoorbeeld ook het beleid voor water, milieu, verkeer en vervoer en sociaal-maatschappelijke aspecten wordt opgenomen. De omgevingsvisie is dus een integrale visie, die de lange termijn-keuzes voor de leefomgeving vastlegt en een beleidsmatige basis biedt voor de uitwerking in het omgevingsplan (de opvolger van het bestemmingsplan) en eventueel een of meerdere programma('s). De Omgevingswet verplicht elke gemeente één omgevingsvisie op te stellen voor het gehele eigen grondgebied. Tot de inwerkingtreding van de wet (naar verwachting in 2021) heeft deze omgevingsvisie echter juridisch gezien de status van structuurvisie ingevolge de Wet ruimtelijke ordening. Vooruitlopend op de Omgevingswet heeft de gemeenteraad de omgevingsvisie vastgesteld op basis van artikel 7h Besluit Uitvoering Crises- en herstelwet.

De belangrijkste verandering die de Omgevingswet beoogt met de omgevingsvisie ten opzichte van de structuurvisie is echter niet zo zeer het product, als wel de manier van werken van gemeenten in de toekomst en de houding die daarbij wordt aangenomen. Gemeenten moeten meer integraal werken vanuit uitnodigende ambities/waarden, in plaats van sectoraal vanuit normen en regels. Bovendien wordt de rol van gemeenten meer ondersteunend aan de maatschappij dan initiërend. Daarbij hoort ook het vereenvoudigen en versnellen van procedures. Het verschil zit dan ook vooral in de uitvoeringsstrategie en de daadwerkelijke uitvoering.

Met de voorliggende omgevingsvisie voor Hillegom lopen we - geheel passend bij de pioniersmentaliteit van Hillegommers - vooruit op de komst van de Omgevingswet. De visie nodigt vooral uit, is flexibel en geen harnas. Bovendien is de visie samen met de bevolking, ondernemers en maatschappelijke partijen opgesteld. Gemeenten moeten integraal in plaats van sectoraal werken. Dit betekent dat beter gekeken wordt hoe verschillende beleidsvelden elkaar beïnvloeden. Ook wordt van gemeenten verwacht dat ze meer vanuit uitnodigende ambities/kwaliteiten (bijvoorbeeld 'bij de omgeving passende hoogte') werkt dan vanuit normen en regels (bijvoorbeeld 'niet meer dan 9 meter hoog'). Bovendien verschuift de rol van gemeenten van uitvoerende partij naar ondersteunend aan de maatschappij. Daarbij hoort ook het vereenvoudigen en versnellen van procedures. Het gaat dus vooral om de uitvoeringstrategie.

ontstaat immers ook de mogelijkheid voor verbetering. Er zijn allerlei omgevingsfactoren die invloed hebben op onze visie en missie. Ook spelen er complexe vraagstukken waar we in de omgevingsvisie een antwoord op moeten formuleren. Daarbij gaat het om landelijke trends zoals vergrijzing, gezinsverdunning, schaalvergroting, milieu- en klimaatproblematiek en individualisering, maar ook om lokale aandachtspunten als de bereikbaarheid, de herstructurering van de bollensector, het behoud van een aantrekkelijk centrumgebied en de verhoging van natuur- en recreatieve waarden.

Er spelen in de gemeente verschillende opgaven, gedachten, initiatieven en ontwikkelingen die soms al heel concreet zijn, maar soms ook nog abstract of misschien nog wel helemaal niet bekend. Daarbij vinden wij het belangrijk dat er volop ruimte wordt gegeven aan initiatieven van inwoners en ondernemers. Dit doen we vanuit de gedachte dat we als gemeente plannen en ideeën faciliteren, op voorwaarde dat ze bijdragen aan onze visie.

Een zorgvuldige afstemming tussen al deze opgaven is cruciaal. De gemeente moet zich niet ad hoc gaan ontwikkelen, maar juist steeds - met de visie in de hand - blijven zoeken naar meerwaarde door het versterken van de leefbaarheid, de economie, het landschap en de natuur in Hillegom.

Onze gemeente kan niet los gezien worden van de grotere verbanden en is op het vlak van bijvoorbeeld infrastructuur, voorzieningen, de woningmarkt, de bollensector, recreatie en natuur onlosmakelijk verbonden met omliggende gemeenten en andere bestuurslagen. Bovendien zijn er naast buurgemeenten, regio, provincie en Rijk nog vele andere partijen betrokken bij het beheer en de verdere ontwikkeling van specifieke onderdelen van de gemeente, zoals het Hoogheemraadschap van Rijnland, Dunea, Greenport Duin- en Bollenstreek, de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij Duin- en Bollenstreek (GOM) en ondernemers in de agrarische of recreatiesector of andere sectoren. Gezamenlijk dragen al deze partijen een steentje bij aan de fysieke omgeving en het functioneren van de gemeente Hillegom.

Wij willen met een heldere visie aangeven waar we met onze gemeente naar toe willen. Zo kunnen we onze positie bepalen en - waar dat nodig is - stelling nemen. De omgevingsvisie is daarbij de kapstok voor het toekomstig beleid en initiatieven.

Daarnaast is de omgevingsvisie een integrale ruimtelijke vertaling van relevant bestaand beleid (lokaal, regionaal, provinciaal, Rijk); de visie begint niet op nul, maar bouwt verder op eerder opgestelde beleidsstukken zoals de regionale woonvisie, de centrumplannen, het Groenbeleidsplan en de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek 2016 (ISG2016). Tegelijkertijd vormt deze visie de basis voor het omgevingsplan en gemeentelijke programma's.

Omgevingsvisie als dynamisch actieplan

Om ervoor te zorgen dat de visie niet in de kast beland maar echt tot uitvoering van projecten leidt, hebben we een hoofdstuk 'Op weg naar uitvoering' opgenomen (hoofdstuk 6). In dit hoofdstuk geven we aan hoe we onze ambities gaan verwezenlijken. Belang-

Resultaat

De Omgevingsvisie Hillegom is het resultaat van samenwerking tussen inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en de gemeente. De indeling van Hillegom in gebieden met kwaliteiten is de uitkomst van dit transparante proces en levert daardoor een herkenbaar, logisch plaatje op.

rijk element daarin is de ‘beleidscyclus’. Dit houdt in dat beleid in een continu proces wordt gemaakt, geëvalueerd en weer wordt aangepast. Daarom is de relatie van de omgevingsvisie met andere instrumenten uit de Omgevingswet, zoals het omgevingsplan en programma’s, belangrijk. De bedoeling is om al het beleid voor de fysieke leefomgeving in deze instrumenten op te nemen. Dit zorgt voor een flinke afname in de hoeveelheid beleid (dit wordt ook wel ‘ontslakken’ genoemd).

In de uitvoeringsparagraaf staan ook de resultaten van de milieueffectrapportage (m.e.r.). In het Milieueffectrapport (MER) zijn de mogelijke milieueffecten van de in deze visie beschreven ambities en beleidsvoornemens beschreven. Verder gaan we voor de verschillende (prioritaire) projecten in op aspecten (voor zover deze op dit moment bekend zijn) als:

- de rol die we als gemeente innemen;
- wie er betrokken worden;
- of er budgetten beschikbaar zijn;
- de planning.

Zoals eerder al is aangegeven, is de omgevingsvisie niet af na vaststelling, maar is de visie een groeimodel waaraan we blijven werken. Dat geldt in het bijzonder voor het uitvoeringshoofdstuk. Voor een aantal projecten kunnen we nu nog niet zo diep ingaan op (sommige van) bovengenoemde aspecten. In beginsel gaan we het uitvoeringshoofdstuk jaarlijks herzien, waarbij we de projectplannen steeds verder uitwerken en updaten. De omgevingsvisie wordt zo een dynamisch actieplan en een visie die ‘altijd vers’ is, zoals wordt beoogd met de Omgevingswet. Overigens is op dit moment nog onduidelijk hoe kostenverhaal[1] in de omgevingswet een plaats gaat krijgen. Dit zal in de Aanvullingswet grondeigendom Omgevingswet geregeld gaan worden. Het is op dit moment dan ook niet zinvol een paragraaf over kostenverhaal op te nemen. Dit aspect gaan we daarom eveneens de komende periode nader uitwerken in de ‘updates’ van de visie.

1.3 Luisteren, praten en debatteren

Voor een echt integrale en breed gedragen visie is participatie door en communicatie met bevolking, belangenorganisaties en de politiek essentieel. Daarom hebben we een aantal dialoogavonden georganiseerd om alle inwoners de kans te geven reeds tijdens het opstellen van de conceptvisie mee te praten over de kwaliteiten en aandachtspunten in onze gemeente, alsmede over de gewenste koers voor Hillegom op weg naar 2030. Ook hebben wij een open uitnodiging gedaan om ideeën en gedachten over de leefomgeving in Hillegom in te dienen. Dit heeft geresulteerd in e-mails, telefoontjes en gesprekken met inwoners en bezoekers van Hillegom.

Parallel aan de dialoogavonden met de bevolking hebben we met een denktank - bestaande uit belanghebbende partijen uit het maatschappelijk middenveld - een aantal maal van gedachte gewisseld. We hebben gesproken over de belangrijkste opgaven voor Hillegom en ook over de kwaliteiten en identiteit van de verschillende deelgebieden in onze gemeente en de daaraan te koppelen ontwikkelrichtingen.

[1] *Kostenverhaal betekent dat winstgevende projecten (vaak woningbouw) financieel bijdragen aan verliesgevende projecten (zoals de aanleg van een weg) omdat dit bijdraagt aan de kwaliteit van de omgeving (en dus ook voor de woningbouw).*

We hebben een enquête uitgezet onder het burgerpanel om van de bewoners te vernemen wat zij als kwaliteiten en aandachtspunten nu en in de toekomst zien. Hier is zeer goed op gereageerd en we hebben hier veel informatie en ideeën uit kunnen halen.

Bij het opstellen van een visie op de toekomst van de gemeente is de jeugd misschien wel de belangrijkste groep om te consulteren. Daarom hebben we de leerlingen van het Fioretti-college uitgedaagd om mee te denken over de toekomst van onze gemeente. Op deze wijze hebben we de wensen van jongeren mee kunnen nemen in de visie. Ten slotte is deze visie mede tot stand gekomen aan de hand van interactieve bijeenkomsten met de gemeenteraad(scommissie).

Met de verschillende bijeenkomsten hebben we gezamenlijk het proces van visievorming doorlopen en is steeds concreter toegewerkt naar de uiteindelijke omgevingsvisie. Tijdens de inspraakprocedure hebben alle inwoners en andere betrokkenen nog de mogelijkheid gehad een formele reactie te geven op het ontwerp van deze visie. Om mensen kennis te laten nemen van het ontwerp hebben we in de Hoofdstraat een pop-upstore ingericht.

Wij hebben van diverse betrokkenen positieve reacties gekregen op het proces en het resultaat. Vooral de open en luisterende houding ten opzichte van ideeën en standpunten werd daarbij gewaardeerd. Ook is waardering uitgesproken voor de manier waarop in het voortraject gesproken kon worden over de conceptvisie in plaats van dat alleen pas in een formeel traject op bijvoorbeeld een ontwerpvisie kon worden gereageerd. Hierdoor was het goed mogelijk om gedachtevormende gesprekken open en transparant te voeren en

in samenspraak met een divers gezelschap vooruit te kijken naar het Hillegom van 2030. We hebben geprobeerd het proces van visievorming inzichtelijk te maken maar ook de inhoudelijke uitwerking helder te laten zien.

Voorstaande betekent niet dat elke opmerking uit het voortraject in de visie herkenbaar is, want er moeten keuzes worden gemaakt. Zonder de inbreng van de vele betrokkenen in het proces had de omgevingsvisie er anders uitgezien. Door de constructieve en zeer positieve manier waarop we het gesprek over de omgevingsvisie hebben kunnen voeren, hebben ook wij als gemeente een goede stap kunnen maken naar een integrale visievorming zoals de Omgevingswet die van ons gaat vragen. Op deze plek spreken wij dan ook graag een dankwoord uit aan alle personen en instanties die een bijdrage hebben geleverd aan deze visie.

Met de omgevingsvisie dragen wij bij aan ons uitgangspunt om te denken vanuit de 'hoe kan het'-houding. In de voorbereiding hebben we veel gesproken over de manier waarop we initiatieven kunnen ondersteunen en er tegelijkertijd een bijdrage wordt geleverd aan de kwaliteit van de leefomgeving in Hillegom. Met deze visie als onderlegger gaan we daar de komende tijd concreet mee aan de slag. Wij hebben de ambitie ook na vaststelling van de omgevingsvisie een permanente dialoog met de samenleving te onderhouden. In 2019 gaan we dit verder uitwerken en vormgeven.

1.4 Duurzaamheid als leidend principe

Klimaatakkoord Parijs
In december 2015 is mondiaal het klimaatakkoord van Parijs tot stand gekomen. Hierin is onder meer opgenomen, dat de temperatuurstijging niet meer dan 2˚C mag zijn, waarbij gestreefd wordt naar een temperatuurstijging van niet meer dan 1,5˚C. De afspraken in het klimaatakkoord van Parijs vragen een vergaande vermindering van de uitstoot van broeikasgassen, ook in Nederland. Dat kan met energiezuinige processen, meer hernieuwbare energie en minder aardgas, emissievrij vervoer, groene brandstoffen, en afvang en opslag van CO2. Dit zijn veelal nieuwe technieken, waarbij ook nieuwe infrastructuur, aangepaste regels, andere organisaties en soms zelfs andere gewoonten nodig zijn. Zonder krachtig beleid gaat dat niet lukken.

De mondiale vraagstukken krijgen steeds meer hun weerslag op regionaal en lokaal niveau. De vraagstukken gaan ook meer en meer spelen in Hillegom. In 2016 heeft onze gemeenteraad unaniem de motie aangenomen met de ambities: Hillegom energieneutraal in 2030 en klimaatneutraal in 2050. Om energieneutraal te worden, willen we conform het Energieakkoord Holland Rijnland 80% van de energie die in de gemeente wordt verbruikt lokaal/regionaal opwekken. In Holland-Rijnland-verband gaan we op zoek om de overige 20% buiten de regio op te wekken. Om klimaatneutraal te worden, willen we onze impact op het klimaat terugbrengen naar nul en waar mogelijk willen we bijdragen aan het verminderen van de schade die we al hebben veroorzaakt, door het treffen van compenserende maatregelen. Het stellen van deze doelstellingen is een begin. Die besluiten komen voort uit het mondiaal en landelijk besef dat we met zijn allen anders moeten gaan denken en doen, willen we de wereld leefbaar doorgeven aan volgende generaties. Dat vraagstuk is groot en voor velen nog een niet bestaand of een 'ver van mijn bed' probleem. Maar

uiteindelijk raakt het systeem ons eigen dagelijks leven en de keuzes die we maken. Het is aan de ene kant een vraagstuk over ‘grote systemen’ en aan de andere kant is duurzaamheid ook heel persoonlijk: iedereen kan elke dag besluiten om andere keuzes te maken.

De klimaatdoelstellingen kan en wil de overheid niet alleen bereiken. Betrokkenheid van iedereen is hard nodig: burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en mogelijk kunstenaars. Die laatste om ons een spiegel voor te houden, de tijdsgeest te duiden en om ons te blijven verbinden als mensen. Het gaat niet langer om meer, maar om beter, slimmer en samen. In Nederland verandert het denken van de overheid en de samenleving over hoe wij de vraagstukken van vandaag het beste kunnen oplossen. Naast richting en kader vanuit de overheid, is er ook behoefte aan ruimte, aan eigen initiatief en aan minder regels voor de burger. Deze transitie is een landelijk verschijnsel. *‘We zitten in een kantelperiode, tussen twee tijdperken in. Hierin valt een aantal transities op uiteenlopende terreinen samen. Er is een fundamentele verandering in economie en samenleving gaande.’* [2] De overheid erkent deze ontwikkeling, treedt meer terug en legt de verantwoordelijkheid zo laag mogelijk in de samenleving neer, vanuit de gedachte dat de overheid anders moet sturen: meer decentraal en faciliterend in plaats van centraal vanuit regie. De transitie gaat op een afstand gezien heel geleidelijk, maar als je inzoomt snel met horten en stoten. De provinciale en lokale overheden bereiden zich nu voor op deze transitie.

People, planet, profit

Duurzaamheid is tijdens de participatiebijeenkomsten in 2016 en 2017 een belangrijk thema geweest. Tijdens deze bijeenkomsten hebben Hillegommers zelf aangegeven wat zij belangrijk vinden voor de toekomst van onze gemeente. Daarbij kwam duidelijk naar voren dat het in de omgevingsvisie niet alleen om de fysieke aspecten van de gemeente (ruimte, natuur, milieu, klimaat en energie, verkeer, water) moet gaan maar ook om actuele economische en sociale vraagstukken: om werkgelegenheid, maatschappelijk verantwoord ondernemen, de circulaire economie, om gezondheid en de notie ‘iedereen doet mee’ - de inclusieve samenleving.

Om hier gehoor aan te geven is duurzaamheid in brede zin als leidend principe gekozen in deze omgevingsvisie. In de omgevingsvisie denken en handelen we vanuit het principe van de drie P’s, waardoor sociale duurzaamheid, fysieke duurzaamheid en economische duurzaamheid samenkomen:

- **People:** sociale duurzaamheid;
- **Planet:** fysieke duurzaamheid;
- **Profit:** economische duurzaamheid.

De 3 P’s voor People, Planet, Profit zijn gebaseerd op de definitie die de Commissie Brundtland al in 1987 presenteerde:

Een duurzame samenleving is een samenleving:
- waarin ieder kan voorzien in zijn of haar behoeften;
- die zorgdraagt dat ook toekomstige generaties in hun behoeften kunnen voorzien;
- en waarbij ieder de mogelijkheid heeft zich in vrijheid te ontwikkelen, binnen een stabiele samenleving, in harmonie met zijn of haar omgeving.

[2] *J. Rotmans Verandering van tijdperk - Nederland kantelt, 2015 p. 12*

De gemeente blijft een belangrijke rol spelen bij het beter en slimmer doorgeven van onze wereld aan de volgende generaties. Met instrumenten als de omgevingswet en de omgevingsvisie kunnen wij sturen op belangrijke doelen voor de maatschappij. Het is niet meer alleen zaak dat de inrichting van de ruimte ordelijk en volgens van tevoren vastgestelde kaders verloopt. Het belangrijkste is dat wij kansen signaleren en dat wat wij samen creëren een duurzame bijdrage levert op sociaal, economisch en ecologisch niveau. Daarom is deze omgevingsvisie zo ontzettend belangrijk, voor Hillegom, voor u en voor iedereen die na u komt. Het is de basis voor anders denken en anders doen, op groot en op klein niveau.
Voorgaande komt misschien erg serieus over, en dat is het ook: de urgentie is groot. Maar de situatie in de wereld, in Nederland en Hillegom biedt ook kansen: kansen voor innovatieve ondernemers en mensen die met oplossingen komen! En laten we daar in Hillegom nu net al een lange traditie in hebben…

1.5 De opbouw van de omgevingsvisie

In deze paragraaf beschrijven we de verdere opbouw van de visie. In hoofdstuk 2 vindt u een beschrijving van de kracht van Hillegom. Wat maakt Hillegom tot Hillegom en waarom is dat bijzonder? In dit hoofdstuk beschrijven we een aantal karakteristieke elementen die de belangrijkste kwaliteiten vormen van onze leefomgeving. Deze kwaliteiten willen we behouden en vormen daarom het vertrekpunt op weg naar de toekomst.

In hoofdstuk 3 geven we een beschrijving van het maatschappelijk krachtenveld zoals we dat in Hillegom ervaren. Welke veranderingen zien we in onze samenleving, welke aandachtspunten zien we voor onze gemeente en welke krachten kunnen we nu misschien nog onvoldoende inschatten? U kunt dit hoofdstuk lezen als toelichting op de aanleidingen voor het opstellen van een omgevingsvisie.

In hoofdstuk 4 beschrijven we vervolgens de feitelijke visie op de koers voor Hillegom voor de lange termijn, de stip op de horizon op weg naar het jaar 2030. In dit hoofdstuk beschrijven we eerst onze belangrijkste ambities voor de hele gemeente en vervolgens werken wij deze uit voor de verschillende deelgebieden met een eigen karakter. Van elk deelgebied duiden we de kenmerken die de huidige identiteit vormen en geven we aan hoe we de koers richting 2030 vorm kunnen geven en welke ontwikkelingen daar op welke wijze aan bij kunnen dragen.

In hoofdstuk 5 vindt u de omgevingsvisiekaart. Op deze kaart ziet u de belangrijkste ambities, kansen en uitdagingen voor onze gemeente.

Tot slot vindt u in hoofdstuk 6 een toelichting op de manier waarop we onze visie kunnen realiseren. Welke mogelijkheden geven we als gemeente? Waar vragen we u over na te denken? In dit laatste hoofdstuk vindt u ook een toelichting op aspecten die nog moeten worden uitgewerkt of waar we al mee bezig zijn. Dit kan een concreet project zijn, een onderzoeksagenda of soms alleen maar een thema of onderwerp. Tot slot vindt u hier een eerste aanzet voor de manier waarop we deze visie gaan verwerken in het omgevingsplan (de opvolger van het bestemmingsplan).

hoofdstuk 2

DE KRACHT VAN HILLEGOM

Hillegom (1850)

Hillegom (1815)

2. De kracht van Hillegom

Een belangrijk doel van de omgevingsvisie is om de kracht van Hillegom in de toekomst te behouden en waar mogelijk te versterken. In de volgende paragrafen van dit hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste kwaliteiten van onze gemeente. Deze kwaliteiten vormen de fundering voor de koers van Hillegom op weg naar 2030.

2.1 Cultuurhistorie

Hillegom is in de vroege middeleeuwen ontstaan rond de Maartenskerk, het Hof van Hillegom en de Houttuin. Dit was op de plek waar de Hillegommerbeek de oostelijke strandwal kruiste. De Hoofdstraat was een onderdeel van het lint tussen Leiden en Haarlem dat over de oude en hoger gelegen strandwal liep.

De Hoofdstraat is de historische drager van Hillegom waarlangs de eerste functies en gebouwen werden gevestigd. Hier zijn verschillende beeldbepalende historische gebouwen te vinden. Dit zijn bijvoorbeeld de Maartenskerk, de Martinuskerk, de watertoren en diverse villa's aan de Sixlaan.

Van oorsprong hielden de bewoners zich vooral bezig met akkerbouw en veeteelt. In 1657 is in acht maanden tijd de Leidsevaart gegraven als vaarverbinding tussen Haarlem en Leiden. Bij Hillegom is deze vaart toentertijd dwars door de strandwal gegraven. In de zeventiende en achttiende eeuw werden verschillende buitenplaatsen gebouwd in de regio in opdracht van bestuurders en kooplieden uit Amsterdam en Den Haag. In de achttiende eeuw begon het verval van deze buitenplaatsen waarna ze veelal gesloopt zijn. De heer Jan Six kocht in 1749 het Hof van Hillegom, dat tot 1822 in bezit van de familie Six zou blijven.

We mogen wel wat TROTSER zijn

2.2 Gunstige ligging

Hillegom bevindt zich in de westflank van de Randstad in de buurt van Haarlem, Leiden, Den Haag Schiphol en de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De nabijheid van deze steden zorgt enerzijds voor een gunstig vestigingskarakter in Hillegom en anderzijds voor veel werkgelegenheid in de omgeving van onze gemeente. Ook recreatief gezien heeft Hillegom een aantrekkelijke ligging in de buurt van de kust en de Keukenhof. Bovendien hebben we natuurlijk de weidse bollenvelden en ons eigen jaarlijkse Bloemencorso die veel internationale aandacht trekken.

Onze gemeente is als onderdeel van de Greenport Duin- & Bollenstreek van grote economische waarde voor Nederland. Bollen, vaste planten en bloemen groeien hier weelderig. Door de voortdurende schaalvergroting neemt het aantal bedrijven in deze sector af, maar de omvang en intensiteit van het grondgebruik en de daarbij horende handel en export blijft onverminderd hoog. Dankzij de hoge werkgelegenheid in en rondom Hillegom is er een hoge arbeidsparticipatie onder de inwoners.

2.3 Bijzonder landschap

De omgeving van Hillegom bestaat uit een divers landschap met een rijke cultuurhistorie en veel natuurwaarden. Duinen, deels afgegraven strandwallen en strandvlaktes (de zanderijen) en open weidegebieden worden afgewisseld met diverse bebouwingslinten, oude bollenschuren en -bedrijven. Het landschap langs de historische Leidsche Trekvaart, ook bekend

als de Leidsevaart, kenmerkt zich door de weidse open bollenvelden.

Onder leiding van de heer Jan Six werd begonnen met het afgraven van de duinen. Aanvankelijk was dit met het oog op akkerbouwdoeleinden. De bloembollencultuur zoals we die nu hebben dateert uit de negentiende eeuw. Deze groei van de bloembollenteelt hangt samen met de zandafgravingen. De onderliggende geestgronden vormden een goede bodem voor deze teeltvorm. Na het voltooien van de drooglegging van het Haarlemmermeer in 1852 ontstond de huidige situatie waar Hillegom ingeklemd ligt tussen de kustduinen in het westen en de Haarlemmermeerpolder in het oosten. Dit open landschap vormt bovendien een aantrekkelijk leefgebied voor diverse akkervogels (‘bollenvogels’).

2.4 Vrij breed voorzieningenniveau

Het historische centrum van Hillegom heeft nog altijd een vrij breed winkelaanbod, ook al zijn er de laatste jaren winkels verdwenen. Daarnaast heeft Hillegom een breed aanbod aan maatschappelijke voorzieningen zoals de middelbare school Fioretti College, diverse basisscholen, de bibliotheek, kerken, de moskee, zwembad en sporthal De Vosse en sportpark De Zanderij en diverse culurele instellingen.

2.5 Hechte samenleving

Wij zijn trots op onze hechte samenleving die zich kenmerkt door een actief verenigingsleven en veel lokaal georganiseerde evenementen. De Hillegommers zijn betrokken, iets dat zich uit in de hoeveelheid actieve vrijwilligers en de brede participatie bij het opstellen van deze omgevingsvisie.

2.6 Dorps wonen

Bovengenoemde kwaliteiten maken Hillegom tot een aantrekkelijke plek om te wonen. In onze gemeente kan men ‘dorps’ wonen, goed bereikbaar en met alle voorzieningen dichtbij. Het woningaanbod is bovendien aantrekkelijk en gedifferentieerd. Er is een divers aanbod van verschillende stijlen uit verschillende periodes. Dit zorgt ervoor dat er plek is voor alle leeftijden en inkomensgroepen. We hebben ook veel groene buurtparken zoals park Elsbroek, Cerespark, park De Vosse, Beltpark, Burgemeester van Nispenpark, de Heemtuin en het Wilhelminapark. Er komen bovendien steeds meer bewonersinitiatieven, zoals voor het Julianapark, waar de bewoners gezamenlijk in overleg met de gemeente een park / groene leefomgeving en ontmoetingsplek creëren. Verder is de milieukwaliteit over het algemeen goed, dankzij de relatief geringe luchtvervuiling, de beperkte geluidoverlast door Schiphol en de lage geurbelasting.

hoofdstuk 3

MAATSCHAPPELIJK KRACHTENVELD

3. Maatschappelijk krachtenveld

3.1 Behoud door ontwikkeling

Het vorige hoofdstuk toont dat onze gemeente veel belangrijke kwaliteiten heeft die zorgen voor een goede leefomgeving. Het is belangrijk om deze kwaliteiten te waarborgen, en waar mogelijk te versterken en uit te breiden. Bestaande aandachtspunten, autonome ontwikkelingen en maatschappelijke trends vormen het speelveld waarbinnen er gewerkt wordt aan de kwaliteit en leefbaarheid van Hillegom. Deze kunnen namelijk bedreigingen vormen, maar ook kansen bieden. Om deze reden willen we binnen de omgevingsvisie vroegtijdig hierop inspelen en ervoor zorgen dat we voorbereid de toekomst ingaan. Daarbij nemen we ook de onderscheidende kwaliteiten van Hillegom binnen de regio expliciet mee en reageren we proactief op mogelijke uitdagingen.

3.2 Positie in de regio

De positie van Hillegom binnen de regio is een belangrijk uitgangspunt voor de omgevingsvisie. Door de ligging van Hillegom in de westflank van de Randstad zijn grote steden zoals Haarlem en Leiden, maar ook Schiphol en feitelijk de hele MRA snel te bereiken. We liggen niet aan de rand van Zuid-Holland of net buiten Noord-Holland, maar midden in Holland! Er is een goede infrastructurele ontsluiting in noord-zuidrichting met een eigen treinstation. Hillegom vervult tevens een centrumfunctie voor de omliggende plaatsen De Zilk, Beinsdorp en Vogelenzang.

Kijkend naar natuur zien we dat Hillegom in de buurt ligt van het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid. Het weidegebied in de Elsbroekerpolder en het landgoed Vogelenzang aan de noordzijde van Hillegom zijn bovendien onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (voormalige ecologische hoofdstructuur of EHS).

Binnen de regio werken wij samen met veel verschillende partners. Met 14 gemeenten in Holland Rijnland hebben we de gezamenlijke ambities op het gebied van Maatschappij, Economie en Leefomgeving concreet gemaakt in een aantal speerpunten voor de periode 2016-2020, die we gezamenlijk gaan uitvoeren. Samen met Katwijk, Noordwijk, Lisse en Teylingen, vormt Hillegom de Greenport Duin- en Bollenstreek. Een groot deel van de wereldhandelsstromen in de bollensector loopt via deze Greenport. De combinatie van handel en de toeristische waarde van de bollenvelden vormen een belangrijke economische motor voor onze gemeente. De greenportgemeenten hebben in 2010 samen de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) opgericht ten behoeve van de herstructurering van de Duin- en Bollenstreek. Daarnaast werken we sinds 2017 ambtelijk samen met Lisse en Teylingen onder de noemer ‘Werkorganisatie HLT samen’.

Er zijn ook diverse ontwikkelingen gaande in de Haarlemmermeer die van invloed kunnen zijn op Hillegom. Zo wordt gewerkt aan woningbouwplannen onder de noemer ‘Parels aan de Ringvaart’, waarbij Beinsdorp als één van de parels wordt ontwikkeld. Verder komt er woningbouw bij Nieuw-Vennep en is er een groot recreatiegebied gepland tussen Nieuw-Vennep en Hoofddorp: Park21.

De provincies Noord- en Zuid-Holland, Vervoerregio Amsterdam, Holland Rijnland en de deelnemende gemeenten werken samen. Het oplossen van knelpunten op het gebied van de bereikbaarheid heeft onder meer de volgende doelstellingen:

1. de ruimtelijk-economische activiteiten en ontwikkelingen faciliteren door de bereikbaarheid te verbeteren;
2. de verkeershinder in de leefomgeving verminderen.
   Om deze knelpunten aan te pakken zijn diverse alternatieve tracés onderzocht voor een nieuwe oost-westverbinding tussen de A4 en de N206.
   Voor de toekomstige ontwikkeling van Hillegom is het van wezenlijk belang, dat het nieuwe wegtracé een substantiële bijdrage levert aan de ambities die verwoord staan in voorliggende omgevingsvisie, inclusief de koers per deelgebied (zie hoofdstuk 4).

Afhankelijk van thema, onderwerp of moment in de tijd varieert de positie van Hillegom in deze verschillende zaken. Dit vraagt om een flexibele houding in processen en een bewustzijn van onze eigen positie en kracht binnen de regio.

3.3 Aandachtspunten, maatschappelijke trends en autonome ontwikkelingen

In deze paragraaf geven we een overzicht van de belangrijkste aandachtspunten, trends en autonome ontwikkelingen die van invloed (kunnen) zijn op de ontwikkeling van Hillegom.

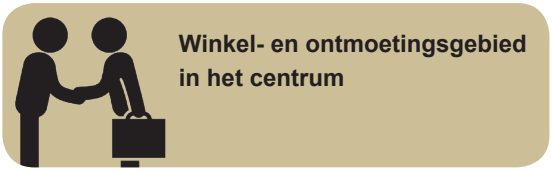

Ondanks het relatief complete voorzieningenaanbod van het centrum, is de leegstand van winkelpanden de laatste jaren redelijk hoog. Deze trend hangt deels samen met de voorzettende digitalisering en online consumptie. Daarnaast vloeit er koopkracht weg naar de omgeving en is de uitstraling van het centrum matig. Het is belangrijk dat er een goed winkelaanbod blijft bestaan voor Hillegommers en bezoekers, er kansen worden geboden voor werkgelegenheid en ondernemerschap en dat het centrum de kwaliteit biedt die hoort bij de centrale verblijfs- en ontmoetingsplek van het dorp. Het centrum van Hillegom wordt steeds meer een boodschappencentrum, aangevuld met een aanbod voor doelgerichte aankopen. Deze ontwikkeling is een landelijke trend voor vergelijkbare gemeenten en vraagt om een andere opzet van het centrum.

Om de uitstraling en verblijfskwaliteit van het centrum te verbeteren wordt het beleid van de recent vastgestelde centrumplannen voortgezet. In de centrumplannen zijn er reeds duidelijke ontwikkelingen vastgelegd en in gang gezet om de uitstraling en verblijfskwaliteit van het centrum te versterken. De kwaliteitsimpuls voor de Hoftuin en de Molenstraat zijn inmiddels afgerond. Het Van Nispenpark en omgeving wordt opnieuw ingericht en krijgt hiermee eveneens een kwaliteitsimpuls waarbij ontmoeting centraal staat. Ook volgt uit de centrumplannen dat het belangrijk

blijft te zorgen voor een aantrekkelijke inrichting van de openbare ruimte, een goede bereikbaarheid, een reclamebeleid dat past bij de historische kwaliteiten, een goed technisch en functioneel beheer en de aanwezigheid van diverse grote en kleine evenementen. Het elkaar ontmoeten staat centraal.

Gezonde en veilige woonomgeving

Leefbaarheid
De leefbaarheidssituatie binnen Hillegom is volgens de 'Leefbaarometer' (zie leefbaarometer.nl) voldoende tot goed ten opzichte van het Nederlands gemiddelde, maar in omliggende gemeenten ligt deze score vaak nog (beduidend) hoger. Ook de gemiddelde WOZ-waarde (waardering onroerende zaken) ligt lager dan in de omliggende gemeenten, maar is hoger dan het Nederlandse gemiddelde.

De vergrijzing die landelijk haar hoogtepunt bereikt rond 2040, heeft gevolgen voor het behouden van een dynamische samenleving.

Wonen
De gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen hebben een gezamenlijke woonvisie opgesteld[3]. In Holland Rijnland-verband is de regionale woonagenda gemaakt. Hierbij is de ambitie om de ruimtelijke kwaliteit te vergroten, een toekomstbestendige woningvoorraad en woonomgeving te creëren en de leefbaarheid te versterken. In aanvulling op het bestaande woningaanbod is er met name behoefte aan betaalbare woningen in zowel de koop- als de huursector. Daarnaast dient er enige ruimte te worden geboden voor de bouw van woningen in het dure segment. Om deze ontwikkelingen aan te laten sluiten bij de regionale plannen stemt de gemeente alle ontwikkelingen goed af met andere regiogemeenten. Op basis van afstemming met andere gemeenten in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek 2016 (ISG2016) is een reservelocatie voor woningbouw benoemd (Pastoorslaan-Zuid). Voor Hillegom gaan we de woonvisie herzien en het strategische beleid wordt integraal opgenomen bij de actualisatie van de omgevingsvisie in 2020.

Naast het algemene woningaanbod dient er ook nagedacht te worden over de (tijdelijke) huisvesting van arbeidsmigranten, statushouders en andere bijzondere doelgroepen (tijdelijke woningen voor alleenstaanden, maatschappelijke zorg) en het faciliteren van de bouw van Greenportwoningen (die nodig is voor de herstructurering in de bollensector en de kwaliteitsverbetering van het bollenlandschap). Het aantal arbeidsmigranten in Hillegom neemt al verschillende jaren toe. Het gaat hierbij om seizoenarbeiders, langdurige arbeidsmigranten en een groep 'vestigers'. Dit legt extra druk op de woningmarkt. Iedere groep vraagt om een andere aanpak.

Gezondheid en veiligheid
Uit gegevens van de GGD (2016) blijkt dat er in Hillegom een groter risico is op angst en depressies, een negatievere waardering van de eigen gezondheid en een relatief hoog alcoholgebruik. Het blijkt ook dat Hillegom in hogere mate hangjongeren aantrekt

[3] *Top van de Bollenstreek, met een algemeen deel voor de Bollen-3 (HLT) en een specifiek deel voor Hillegom (voor 2015-2019).*

dan de omliggende gemeenten. De invloed van de leefomgeving en mogelijke oplossingen worden nader onderzocht.

In vergelijking met de regio Hollands Midden wonen er in Hillegom relatief veel mensen nabij land- en tuinbouwgebieden en natuurlijk vooral bollenteeltgebieden. Daarnaast wonen veel mensen in Hillegom in de buurt van drukke wegen, bedrijventerreinen en industrie, als gevolg van de sterke verweving van woonwijken en bedrijventerreinen in ons dorp. Hierdoor zijn er verschillende woongebieden waar de situatie qua veiligheid en gezondheid nog verbeterd kan worden. Dit geldt onder meer voor de gebieden in de buurt van risicobronnen (bedrijven, buisleidingen) en woongebieden naast bedrijventerreinen (onder andere wegens geluid) en nabij doorgaande wegen (wegens geluid en luchtkwaliteit). Voor wat betreft geur zijn er weinig knelpunten bekend. Er is een bedrijf met een geurcirkel en voor de manege is een geurverordening vastgesteld.

Hillegom ligt buiten de aanvliegroutes van Schiphol en heeft hierdoor nagenoeg geen geluidsoverlast van vliegbewegingen. Er is wel sprake van ultrafijnstof, veroorzaakt door vliegtuigen.

Toerisme, recreatie en archeologie

Toerisme en recreatie
Onze omgeving staat internationaal bekend om de kleurrijke bollenvelden en heeft daardoor een grote toeristische potentie. Er zijn nog veel ontwikkelingskansen. Zo kan de recreatieve functie van het historische centrum voor regionale en internationale recreanten nog verder worden ontwikkeld. De verblijfsrecreatieve mogelijkheden binnen de gemeente zijn momenteel beperkt. Daarom werken we aan het versterken van de recreatieve fiets-, wandel- en sloeproutes om recreanten beter door de gemeente te leiden, met aandacht voor een goede balans tussen recreatiedruk en natuurwaarden. Daarbij leveren kunst en cultuur in de openbare ruimte een belangrijke bijdrage aan een prettige leefomgeving voor zowel recreanten, toeristen als inwoners. Kunst en cultuur creëert en verbindt

Archeologie
Hillegom heeft naast veel waardevolle cultuurhistorische elementen en structuren ook een rijk bodemarchief. Ons beleid is erop gericht de archeologische bronnen zo goed mogelijk te beschermen. Dit betekent dat bij bouwwerkzaamheden verstoring van de diepere ondergrond uit archeologisch oogpunt zoveel mogelijk dient te worden vermeden. Waar dit niet mogelijk is, zal in die gebieden waar waardevolle, informatieve archeologische resten verloren dreigen te gaan, voorafgaand aan de geplande bodemingreep verantwoord onderzoek moeten plaatsvinden.

Duurzaamheid (sociaal, fysiek en economisch)

Het klimaat staat steeds meer in de politieke en maatschappelijke belangstelling. Daarom gaat Hillegom

het regionaal energieakkoord ondertekenen. De gemeenteraad heeft vastgesteld dat Hillegom energieneutraal moet zijn in 2030 en geheel klimaatneutraal in 2050. Tegelijkertijd met de omgevingsvisie is het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2018-2022 vastgesteld waarin de verschillende acties staan beschreven. De impact van deze ontwikkelingen op de uitstraling van de leefomgeving en belevingswaarde van bewoners zal altijd moeten worden meegenomen in de afwegingen.

Meer groen(voorzieningen), parken

Groenstructuren hebben een positief effect op de biodiversiteit (laanbeplanting kan gunstig zijn voor vleermuizen, bijenvriendelijke beplanting, broedplaatsen voor vogels), klimaatadaptatie (onder meer het voorkomen van hittestress) en ook op de gezondheid. Bovendien zorgen robuuste groenstructuren voor een sterke/heldere ruimtelijke opbouw en ze kunnen kernen met buitengebieden verbinden. Hillegom heeft relatief weinig van dergelijke doorlopende (volgroeide) groenstructuren. Bij nieuwe ontwikkelingen en bij het herinrichten van bijvoorbeeld het Van Nispenpark wordt rekening gehouden met het versterken van groenstructuren en de daarbij behorende biodiversiteit en worden maatregelen getroffen in het kader van klimaatadaptatie.

Daarnaast is er relatief weinig openbaar groen nabij de woongebieden in het dorp. De vaak wat eenzijdige architectuur van sommige buurten en de wat rommelige stedenbouwkundige uitstraling van dorpsentrees doen afbreuk aan de ruimtelijke kwaliteit van de kern. Ook is de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte gedifferentieerd, wat niet bijdraagt aan de eenheid van de omgeving. Er zijn op verschillende gebieden kansen om de uitstraling te verbeteren. Waar wel rekening mee moet worden gehouden is dat het aanleggen van nieuw groen ten koste gaat van andere functies (zoals parkeren). Er zal dus per situatie een afweging moeten worden gemaakt waar de meeste behoefte aan is. Hiervoor wordt voortgebouwd op de koers die bepaald is in het Groenbeleidsplan 2015-2024.

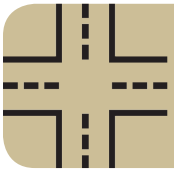

Bereikbaarheid

De automobiliteit neemt toe. Dit is ongunstig voor de woon- en leefkwaliteit in verband met toename van geluidsbelasting en gevolgen voor de luchtkwaliteit. De noord-zuidontsluiting voor autoverkeer (via de N208) en openbaar vervoer is goed, maar de oost-westverbinding is matig. Naar aanleiding van het Verkeers- en Vervoersplan (3 augustus 2009) is de N208 reeds heringericht, met de Van den Endelaan als ruime parkeerlaan, waarmee de ontsluiting van het centrum is verbeterd. Ook de verbindingen met regionale voorzieningen (zoals het Spaarneziekenhuis) kunnen beter. Om de lokale bereikbaarheid te verbeteren, zijn diverse alternatieve tracés onderzocht voor een nieuwe oost-westverbinding tussen de A4 en de N206. Voor de toekomstige ontwikkeling van Hillegom is het van wezenlijk belang, dat het nieuwe wegtracé een substantiële bijdrage levert aan de ambities die verwoord staan in voorliggende omgevingsvisie, inclu-

sief de koers per deelgebied (zie hoofdstuk 4). Bepaalde landelijke trends zullen ook invloed hebben op de regionale uitdagingen. Zo zorgt de vergrijzing voor een groeiende groep die minder mobiel is. Dit hangt samen met een toename van scootmobielen, elektrische fietsen en rollators. Terwijl ontwikkelingen zoals elektrisch rijden en deelauto's nieuwe eisen stellen in relatie tot bijvoorbeeld parkeren.

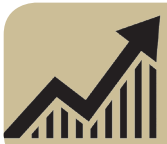

Economie

Greenport Duin- en Bollenstreek
Binnen de greenportgemeenten liggen veel ruimteclaims op gebieden in het bollengebied voor de ontwikkeling van woningbouw en bedrijven. Bij gebrek aan goede sturing (op basis van een visie) kunnen dergelijke ontwikkelingen tot 'verrommeling' van het open bollenlandschap leiden, waardoor bijzondere landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten verdwijnen.

De bloembollenteelt zelf zorgt voor - naast de voor Hillegom zo beeldbepalende bloemenvelden - een bepaalde vorm van bedrijfsbebouwing. Naast de kleine historische houten schuren staan er ook verschillende grote moderne bollenschuren in het landschap. Voor deze schuren en andere elementen geldt dat het belangrijk is dat ze goed landschappelijk worden ingepast, zodat we ons bollenlandschap aantrekkelijk kunnen houden. Dit kan onder meer door de toepassing van voor de zanderijen kenmerkende beukenhagen.

Het bollengebied binnen Hillegom is relatief kleinschalig en versnipperd. Er is reeds lange tijd sprake van schaalvergroting en deze zal zich de komende jaren doorzetten. De schaalvergroting heeft wel gevolgen voor de landschappelijke, ecologische en recreatieve kwaliteiten van het bollengebied en voor de milieukwaliteiten. Gevolg van de schaalvergroting is ook dat sommige bedrijfsgebouwen en -hallen in het buitengebied leeg zijn komen te staan (zoals de bedrijfshallen in de omgeving van de Pastoorslaan).

Al in 1996 hebben de bollengemeenten en maatschappelijke organisaties de handen ineengeslagen en het 'Pact van Teylingen' opgesteld om de aantasting en verrommeling van het gebied tegen te gaan. In 2004 is dit uitgebreid met het 'Offensief van Teylingen' om gewenste ontwikkelingen die vertraagd werden, alsnog te kunnen realiseren. Dit is vertaald in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) waarin op tal van terreinen beleid is geformuleerd. Met het oog op de uitvoering is de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) opgericht. In 2016 is de ISG geactualiseerd en dit document vormt voor het buitengebied de basis voor de omgevingsvisie. De ISG2016 blijft voor Hillegom van kracht tot het moment, dat het beleid van de ISG2016 Omgevingswet-proof is gemaakt.

Bedrijvigheid
De bedrijven(terreinen) liggen verspreid door de gemeente, waardoor een deel gelegen is nabij of in woongebieden. Vooral bedrijventerrein Hillegommerbeek ligt nagenoeg geheel ingeklemd tussen woonwijken.

hoofdstuk 4

OMGEVINGSVISIE HILLEGOM

Heerlijk Hillegom

4. Omgevingsvisie Hillegom

Heerlijk Hillegom
We hebben uitvoerig gesproken met bewoners, ondernemers en (andere) belanghebbende partijen (zie paragraaf 1.3). Daarbij kwam duidelijk naar voren dat het belangrijk is de identiteit van de gemeente als uitgangspunt te nemen voor de ontwikkelrichting voor de komende jaren, met als streven die identiteit zoveel mogelijk te behouden en te versterken. Maar wat is nu die identiteit van Hillegom? Uit de verschillende gesprekken is gebleken dat de huidige identiteit van Hillegom niet alleen wordt gevormd door de bestaande kwaliteiten (zie hoofdstuk 2) maar ook door de rijke ontstaansgeschiedenis die tot deze kwaliteiten heeft geleid. We vatten de identiteit samen in twee woorden: ‘Heerlijk Hillegom’ (zie paragraaf 4.1).

Duurzame (proef)tuin van Holland
Om de zo gewaardeerde identiteit in de toekomst te kunnen behouden en waar mogelijk te versterken, is het nodig op adequate wijze in te spelen op maatschappelijke trends en ontwikkelingen (zie hoofdstuk 3). Over de manier waarop we dat zouden moeten doen, hebben we eveneens uitvoerig gediscussieerd met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen. Ook tijdens de bijeenkomsten met de raads- en burgerleden is uitvoerig gediscussieerd over de uit te zetten koers op weg naar 2030. Dit alles heeft geresulteerd in een toekomstperspectief dat we het motto ‘Duurzame (proef)tuin van Holland’ hebben gegeven (zie paragraaf 4.2). Met dit toekomstperspectief zetten we de lijnen vanuit het verleden naar het heden door in de toekomst.

Koersen op karakter per deelgebied
Binnen ‘Heerlijk Hillegom’ zijn duidelijk verschillende deelgebieden te onderscheiden die alle hun eigen identiteit hebben. In paragraaf 4.3 beschrijven we per deelgebied steeds eerst het bestaande karakter en vervolgens de koers / ontwikkelingsrichting op weg naar 2030. Ook voor de koers voor de deelgebieden geldt dat deze gericht is op het behouden en versterken van de bestaande kwaliteiten van het deelgebied en tegelijkertijd op het realiseren van het gemeentebrede toekomstperspectief ‘Duurzame (proef)tuin van Holland’.

4.1 Heerlijk Hillegom

Zoals hierboven aangegeven wordt de huidige identiteit van Hillegom niet alleen gevormd door de bestaande kwaliteiten maar ook door de ontstaansgeschiedenis waardoor deze kwaliteiten zijn ontstaan. ‘Heerlijk Hillegom’ geeft in twee woorden onze identiteit weer. Hieronder leggen we uit waar ‘Heerlijk Hillegom’ voor staat.

Heer
Met heerlijk verwijzen we allereerst naar de Heer van Hillegom, in het bijzonder het geslacht Jan Six (vanaf 1722). Jan Six investeerde enorm in Hillegom met het oog op de toekomst. Hij zette het afgraven van de duinen voor de teelt van groente en later bloembollen in gang, hij zorgde voor het bestraten van zandwegen en hij regelde een waterpomp, drie stenen bruggen en een armen- en weeshuis. Hij toonde daarmee rentmeesterschap.

Heerlijkheid
Met heerlijk verwijst de gemeente Hillegom naar haar historie als Heerlijkheid. In 1722 kocht toenmalig burgemeester van Amsterdam Jan Six de Heerlijkheid Hillegom. Deze rijke historie geeft een adellijk en voornaam tintje aan Hillegom. Hieruit kan de Hillegommer een zekere trots ontlenen. En … ‘noblesse oblige’: Hillegom moet daar dan ook naar handelen en zich richten op een kwaliteit die recht doet aan haar blauwe inborst.

De rijke historie is echt zichtbaar in het dorp en het buitengebied. Het Hof van Hillegom, waar in de Middeleeuwen de Graven van Holland al samenkwamen, is een mooi voorbeeld van een voormalige buitenplaats van de familie Jan Six.

Hille-g-om
Het woordje Hille, waar Hillegom voor een deel zijn naam aan te danken heeft, staat waarschijnlijk voor ‘sterk’ of ‘strijdbaar’, maar mogelijk ook voor ‘heuvel’ of ‘vluchtplaats (op de strandwal)’. Zeker is dat de ‘-om’ in de naam Hillegom een afgekorte vorm van ‘heem’ is, wat zoveel als ‘woonplaats’ betekent. Al in de zestiende en zeventiende eeuw was Hillegom een toevluchtsoord voor stedelingen die de drukte van de stad graag verruilden voor de lommerrijke, gezonde en rustige omgeving die Hillegom bood. Nu is dat weer het geval: mensen komen vanuit Haarlem en

Amsterdam naar Hillegom voor het dorpse karakter, in combinatie met een goede bereikbaarheid van de omliggende steden en van Schiphol. Zij waarderen net als de bestaande Hillegommers ook het dorpse wonen met goede voorzieningen en een actief verenigingsleven. Hillegommers zelf blijven hier doorgaans graag wonen of keren na een periode in hun leven weer terug op het oude nest.

Heerlijk
De letterlijke betekenis van ‘heerlijk’ (in de Dikke van Dale) is ‘prachtig’ of ‘verrukkelijk’. Heerlijk verwijst zodoende naar mooi. Heerlijk is een teken van (ruimtelijke) kwaliteit, maar dit begrip kan naar tal van terreinen vertaald worden: een fraai landschap, een levendig centrum, een goede ligging, rustig wonen, mooie recreatiemogelijkheden in de buurt, zorgeloos groen en prachtige sportaccommodaties. Zo kunnen de bollenvelden een verrukkelijk panorama opleveren. Verrukkelijk verwijst ook naar de potentie van het historisch centrum om horecagelegenheden en ontmoetingsplekken te huisvesten. Verrukkelijk zijn ook de lekkere producten uit Hillegom zoals chocolade, bier en delicatessen.

Eerlijk
Het woord ‘eerlijk’ is onderdeel van ‘Heerlijk’. Eerlijk betekent (aldus de Dikke van Dale) ‘betrouwbaar’ of ‘openhartig’. Deze betekenissen zijn zeker van toepassing op Hillegom. Hillegom is namelijk een betrouwbare gemeente voor alle inwoners en wil dat blijven. Daarom zorgt Hillegom ervoor dat aan de voorkant openheid geboden wordt en duidelijk is waar zij voor staat en waaraan initiatiefnemers moeten voldoen om medewerking te krijgen. Dit past goed in de geest van de Omgevingswet (zie hoofdstuk 1). Verder past eerlijk bij Hillegom omdat de gemiddelde Hillegommer op zijn of haar manier eerlijk is: recht voor zijn raap en betrokken. Het is belangrijk dat Hillegom de potentie en de wens heeft om eerlijke, pure en duurzame producten te leveren.

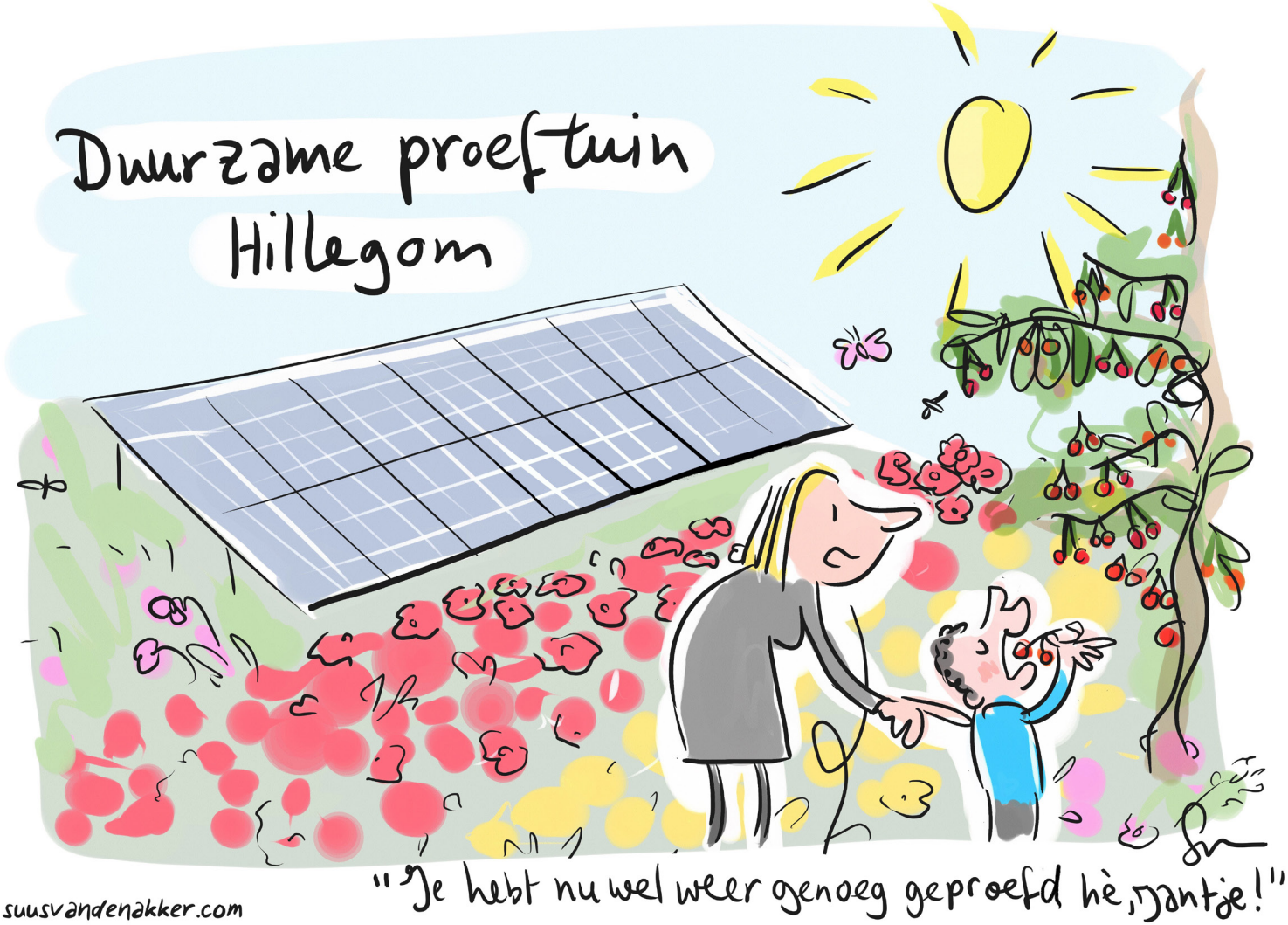
Duurzame proeftuin
Hillegom
"Je hebt nu wel weer genoeg geproefd hè, mantje!"
suusvandenakker.com

4.2 Duurzame (proef)tuin van Holland

Feitelijk zijn we allemaal heer van Hillegom. Het is daarom belangrijk dat we rentmeesterschap tonen en in deze omgevingsvisie aangeven waar we ons de komende jaren voor (blijven) inzetten.

Wij vinden het belangrijk om de lijnen uit het verleden naar het heden door te trekken in de toekomst. Dit betekent niet dat we geen nieuwe wegen inslaan en nieuwe verhalen toevoegen aan de canon van Hillegom. Maar door de gewenste ontwikkelingsrichting te koppelen aan de geschiedenis en de daaruit voortgevloeide kwaliteiten geven we deze een stevig en herkenbaar Hillegoms fundament. ‘Duurzame (proef)tuin van Holland’ is de nieuwe stip op de horizon.

Duurzaam
Hillegom wil een duurzame gemeente zijn. De raad heeft unaniem de ambitie geadopteerd om in 2030 energieneutraal te zijn en in 2050 klimaatneutraal. Duurzaamheid bestaat uit sociale, fysieke, en economische duurzaamheid, ook wel bekend als People, Planet, Profit (de drie P’s; zie ook paragraaf 1.4). Als deze drie vormen van duurzaamheid in evenwicht zijn is er sprake van een echt duurzame ontwikkeling. Naast het feit dat we geld willen verdienen en van de welvaart willen genieten is het ook onze taak om goed voor de mensen en het milieu te zorgen. Wij hebben nu een verantwoordelijkheid voor de toekomstige generaties.

People: Sociale Duurzaamheid
Mens en Maatschappij
Bij sociale duurzaamheid staat het welzijn van de mens met gelijke rechten centraal. We vinden sociale samenhang, sociaal vertrouwen en participatie belangrijk: de betrokkenheid van mensen met elkaar en met de samenleving; het gaat om prettig samenleven, ook daar waar sprake is van sociaaleconomische en culturele diversiteit.

De Omgevingsvisie kan als inspiratiedocument dienen om initiatiefnemers uit te nodigen om bij te dragen aan de koers van de visie. Hierin staan wij open voor inbreng vanuit de samenleving (zie hiervoor hoofdstuk 6. Uitvoering). Daarnaast stimuleren we bedrijven om maatschappelijk verantwoord te ondernemen.
Gezondheid

Hillegommers horen in een gezonde leefomgeving te wonen met een goede luchtkwaliteit, een geschikte bodemkwaliteit en geen noemenswaardige geluids-, licht- en geuroverlast. We streven naar verbetering van de luchtkwaliteit door onder meer:

- 100% emissieloze en residuvrije teelt van bloemen, bollen, knollen en vaste planten te stimuleren;
- stimuleren van het gebruik van openbaar vervoer en fiets;
- terugdringen van het vrachtverkeer;
- weren van bedrijvigheid met een sterk verkeers-aantrekkende werking uit de kern;
- behouden en ontwikkelen van groenstructuren, zowel in de kern als in de linten en het buitengebied.

Onze ambitie is het woon- en leefklimaat te verbeteren door bijvoorbeeld te zorgen dat bedrijven die nu niet passen binnen de koers hun bedrijfsvoering zodanig aanpassen dat ze in de toekomst wel passen binnen de koers. Als dit niet mogelijk blijkt, kan uitplaatsing overwogen worden. Nieuwe bedrijven met een grote milieubelasting (bijvoorbeeld qua geluid, geur en verkeer) worden alleen op bedrijventerrein Hillegom-Zuid toegelaten. Bedrijven moeten voldoen aan de normen die passen bij het betreffende gebied.

Daarnaast is veiligheid van belang voor de leefbaarheid. Risicovolle activiteiten worden daarom niet toegelaten op plaatsen waar ze conflicteren met de leefbaarheid. We willen bovendien dat bestaande risicovolle activiteiten binnen hun huidige risicocontouren blijven. Andersom passen gevoelige functies (zoals scholen en kinderdagverblijven) bijvoorbeeld niet in de nabijheid van drukke wegen. Het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen willen we terugdringen door emissieloze en residuvrije teelt van bloemen, bollen, knollen en vaste planten te stimuleren.

Onder een gezonde leefomgeving valt ook de aanwezigheid van voldoende groen en een goede bodemkwaliteit. Contact met groen en bodem heeft positieve effecten op de gezondheid. Contact met de bodem is

[4] Machteld Huber introduceerde het concept positieve gezondheid in Nederland in 2012. Positieve gezondheid betekent: Gezondheid als het vermogen om je aan te passen en eigen regie te voeren, in het licht van sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven." In dit concept wordt gezondheid niet meer gezien als de af- of aanwezigheid van ziekte, maar als het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren.

goed voor het ontwikkelen van generieke weerstand, vooral bij kinderen.

Wij gaan uit van het bevorderen van positieve gezondheid[4]. Daarbij gaat het om het voorkomen van ziekte en het versterken van een gezond gevoel. Een positieve gezondheid en een gezonde leefomgeving kunnen op verschillende manieren gerealiseerd worden. Hierbij denken we onder andere aan het creëren van een beweegvriendelijke omgeving, het realiseren van een groene omgeving en het versterken van sociale cohesie.

Planet: Fysieke duurzaamheid

Bij fysieke duurzaamheid staat het welzijn van de omgeving centraal: milieu, natuur, grondstoffenkringloop (circulaire economie) en klimaatadaptatie.

Milieu

Wij vinden een goed milieu een wezenlijk onderdeel van een goede fysieke leefomgeving. Daarom hechten wij grote waarde aan een goede bodemkwaliteit, weinig geluidhinder, een goede luchtkwaliteit, weinig geurhinder, een hoge externe veiligheid en weinig lichthinder. Dit komt ook de woonkwaliteit en de recreatie ten goede.

Landschap en natuur

De kwaliteiten en karakteristieken van de verschillende landschapstypen in de gemeente zijn leidend bij alle ontwikkelingen. Deze zijn per deelgebied verder uitgewerkt in de volgende paragraaf.

Cultuurhistorie en archeologie

Wij willen cultuurhistorische elementen en structuren behouden en beter zichtbaar maken. Eigenschappen die bijdragen aan het cultuurhistorisch waardevolle Hillegomse landschap zijn onder andere de verkavelingsrichting, openheid, bebouwingsstructuur en het profiel van kades, wegen, linten en waterlopen. Belangrijke elementen zijn onder andere de Maartenskerk, het Hof van Hillegom en de Houttuin.
Daarnaast streven wij naar een goede bescherming van de archeologische waarden van Hillegom. Bij voorkeur gebeurt dit in de bodem (in situ). Wanneer dit niet mogelijk is, dient er een archeologisch onderzoek plaats te vinden. Hier geldt dat de verstoorder betaalt voor het onderzoek. Het versterken van de afleesbaarheid en beleefbaarheid van de geschiedenis van Hillegom kan bijvoorbeeld door verschillen te accentu-

Kwekerij Veelzorg

eren en kenmerken met bebording duidelijk te maken. Ook kunstobjecten in de openbare ruimte kunnen een bijdrage leveren aan een fijne leefomgeving.

Energie en klimaat

Wij nemen deel aan het Energieakkoord van Holland Rijnland om gezamenlijk bij te dragen aan de energietransitie. Uit onderzoek naar de mogelijkheden voor de opwekking van duurzame energie in Holland Rijnland (‘Gebiedstrategie Duurzame Energie Holland Rijnland’, november 2016) blijkt dat alles op alles moet worden gezet om voldoende duurzame energie op te kunnen wekken, willen we aan onze energie- en klimaatdoelstellingen kunnen voldoen: Hillegom energieneutraal in 2030 en klimaatneutraal in 2050.

In heel Holland Rijnland is de energiebehoefte in 2050 naar verwachting 36,6 PJ (tegen een energieverbruik van 34,6 PJ in 2014). Als gebruik wordt gemaakt van extra besparingsopties daalt de verwachte energievraag tot 26,8 PJ in 2050. Deze besparingen vergen een hoge inspanning en vragen om economische afwegingen. Uit het onderzoek blijkt ook dat als de maximale inspanningen ten aanzien van opwekking van duurzame energie worden verricht, maximaal ongeveer 24 PJ aan energie hernieuwbaar op te wekken is binnen de regio (waarbij nog niet gekeken is naar de mismatch tussen de gevraagde energiedrager en het potentiële aanbod; de vraag naar warmte en brandstoffen blijft immers relatief hoog en de aanbod van hernieuwbare warmte en brandstoffen laag). Uit de potentieanalyse per opwekkingspotentieel blijkt dat deze 24 PJ regionaal alleen op de volgende wijze kan worden opgewekt:

- windturbines: 8,4 PJ;
- zonnepanelen op akkers: 10,4 PJ;
- zonnepanelen op daken: 1,3 PJ;
- geothermie/aardwarmte (kassen): 1,9 PJ;
- geothermie/aardwarmte (woningen): 0,8 PJ;
- biomassa (vergistingsinstallaties): 1,0 PJ.

Het energieakkoord Holland Rijnland streeft ernaar dat 80% van de regionale energiebehoefte in de eigen regio duurzaam wordt opgewekt en 20% van buiten de regio komt. Daar zal Hillegom zijn steentje aan bij moeten dragen. Om ervoor te zorgen dat Hillegom haar energie- en klimaatdoelstellingen gaat halen, stimuleert de gemeente een breed spectrum aan activiteiten die schone energie produceren en bijdragen

aan de veerkracht en het klimaatadaptieve vermogen van onze gemeente. Dit doen wij graag samen met inwoners, ondernemers en regionale partners.

Circulaire economie
De gemeentelijke organisatie zelf streeft reeds naar een 100% duurzaam inkoopbeleid van materialen en een optimale grondstoffenkringloop voor afval.

Duurzaam ruimtegebruik bij woningbouw
Uit de bijeenkomsten met bewoners is gebleken dat Hillegom het dorps karakter moet blijven houden en dat grootschalige uitbreidingen niet gewenst zijn. We willen daarom duurzaam omgaan met onze ruimte, ook bij woningbouw. Ontwikkeling van nieuwe woningen zal daarom binnenstedelijk plaatsvinden.

Onze strategie is als volgt. Allereerst worden de reeds ingezette ontwikkelingen afgerond (stap 1). Vervolgens worden projecten/fasen die al in voorbereiding zijn ontwikkeld (stap 2); daarbij is het wel belangrijk dat de ‘inbreiding’ met woningbouw niet ten koste gaat van de leefbaarheid en het groene, dorpse karakter van Hillegom. Alleen als blijkt dat er in regionaal verband een kwantitatieve dan wel kwalitatieve behoefte is aan extra ruimte voor nieuwe woningen buiten het bestaand stedelijk gebied, dan komt uitsluitend de reservelocatie tussen de Pastoorslaan en de Stationsweg (locatie ‘Pastoorslaan-Zuid’) in beeld (stap 3).

Woningen
Wij zetten in op het verduurzamen van de bestaande woonvoorraad en op duurzame nieuwbouw. Hierbij kan gedacht worden aan energieleverende of -neutrale woningen, woningen zonder gasleiding, afkoppeling van hemelwater, het indikken van rioolwater, realisatie van extra waterberging, vergroening van versteende oppervlaktes (bij voorkeur ook in private tuinen) om de waterbergende capaciteit te vergroten, groene daken, zongerichte daken/woonkamer en natuur-inclusief bouwen (bijvoorbeeld huismussenkasten meenemen in het ontwerp). Deze ambitie geldt ook voor het realiseren van (Greenport) woningen in het buitengebied.

Bedrijven en bedrijventerreinen
We willen dat bedrijven en bedrijventerreinen voldoen aan de milieuwetgeving en bijdragen aan het minimaal gelijk houden en zo mogelijk verbeteren van de bestaande milieukwaliteit om de milieuhinder voor omwonenden zoveel mogelijk te beperken. We zetten

daarnaast in op het verduurzamen van bedrijven en bedrijventerreinen. Bij nieuwbouw of verbouw van een bedrijf is duurzaamheid een belangrijke factor om medewerking aan een initiatief te kunnen verlenen.

Toerisme en recreatie
De vindbaarheid van bestaande recreatieve functies en toeristische trekkers in het buitengebied vanuit het centrum kan beter. Het versterken van de uitstraling van de entrees van Hillegom aan de N208 draagt bij aan de recreatieve ervaring en vindbaarheid van de regio. Deze versterking kan gecombineerd worden met het realiseren van een Toeristisch Overstappunt (TOP) in het noorden van de gemeente.
Wij zien ook ruimte voor nieuwe vormen van toerisme en recreatie. Hierbij denken we ook aan waterrecreatie zoals het toeristisch verder ontwikkelen van de oude haven van Hillegom. Hierdoor wordt ook de connectie met de voormalige ligging aan het Haarlemmermeer benadrukt.

Profit: Economische duurzaamheid

Economische duurzaamheid is het welzijn voor de economie. Het welzijn voor de economie is geen doel op zichzelf, maar moet een bijdrage leveren aan de sociale en fysieke duurzaamheid. De ondernemers van Hillegom maken de economie. Daarom willen wij de tevredenheid, het vertrouwen, en de investeringsbereidheid van de ondernemers in Hillegom vergroten. Een goed vestigingsklimaat dat gebruikt maakt van bestaande kwaliteiten is hierbij van belang. Dit geldt voor alle gebieden in de gemeente en zeker voor het centrum en het buitengebied. De gemeente wil een regiegemeente zijn die waar mogelijk private initiatieven faciliteert. Het bieden van ruimte voor economische ontwikkelingen die eveneens bijdragen aan het realiseren van de sociale en fysieke duurzaamheids-ambities, staat hierin centraal. Maatschappelijk verantwoord ondernemen - met als kernwaarden arbeidsparticipatie, vergroening en eerlijkheid - speelt hierin een belangrijke rol. Wij willen een goede verbinding en kruisbestuiving tussen het bedrijfsleven, overheden, kennisinstellingen, de arbeidsmarkt en de maatschappij stimuleren en ondersteunen.

(Proef)tuin
De inspiratie voor het lonkend perspectief van een proeftuin is geïnspireerd op het feit dat in Hillegom in de loop der jaren heel wat is gepionierd. Zo was ’t Hof 800 jaar geleden al de plek waar de Graven van

Holland bij elkaar kwamen, de kiem vormend van het latere Nederland. De grootschalige zandafgravingen en (in tweede instantie) daaraan gekoppelde bollenteelt vond voor het eerst in Hillegom plaats. Ook het droogleggen van de Haarlemmermeer begon vanuit Hillegom. Verder stamt de eerste corsowagen en het eerste bloemencorso van de Bollenstreek uit Hillegom (geïnitieerd door een Hillegomse bollenkweker).
We willen nu weer - net als vroeger - pionieren en vooroplopen. Het feit dat we nu reeds als één van de eerste gemeenten in Nederland zowel een omgevingsvisie als omgevingsplan (samen onderdeel van de pilot 'Van omgevingsvisie naar omgevingsplan' voor het Ministerie van Infrastructuur en Milieu) opstellen, vooruitlopend op de komst van de Omgevingswet, past mooi bij deze ambitie.

Hillegom zien wij ook als (proef)tuin in letterlijke zin: ons buitengebied wordt verder ontwikkeld tot de voortuin van Holland, waar vele recreanten uit binnen- en buitenland naar toekomen om te genieten van de vele kwaliteiten. Ook voor de Hillegommers zelf is het een gebied om te ontspannen en te genieten. Ook in dit verband gaan we uit van 'positieve gezondheid': we stimuleren een gezonde leefstijl, een gezonde

I HOLLAND

leefomgeving (zorgeloos groen en zo min mogelijk vervuiling en overlast) en een goede mentale gezondheid. We zijn daarom al druk bezig met opwaardering van het groen. Bij het verbeteren van de fysieke leefomgeving willen we inspiratie halen uit de historische landgoederen en buitenplaatsen. We willen bovendien toe naar 100% emissieloze en residuvrije teelt van bloemen, bollen, knollen en vaste planten in 2030, met een duurzaam gebruik van de bodem.

Holland
Holland verwijst naar de rijke historie van de Graven van Holland. Dit geeft kansen om het historische erfgoed op te waarderen, bijvoorbeeld door de parken onderling te verbinden en door het oude centrum aantrekkelijker te maken. Ook willen we de toeristisch-recreatieve potenties van het internationaal bekende bollengebied en de oer-Hollandse weides beter benutten. In het buitenland doet het merk ‘Holland’ het goed.

Verder is de verwijzing naar Holland relevant omdat Hillegom op de grens ligt tussen Zuid- en Noord-Holland: we liggen dus midden in Holland! Onze vele samenwerkingsverbanden die over die grens heengaan bewijzen dit. We willen deze gunstige ligging nog beter benutten door in te zetten op goede verbindingen met de regio, omliggende steden en Schiphol.

Ondersteunen van initiatieven
De gemeente kan en wil de in deze visie beschreven doelen samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties verwezenlijken. We willen juist de energie van de samenleving gebruiken om

dit op te pakken. De gemeente zal dus van harte die initiatieven ondersteunen die op een of andere manier bijdragen aan de gezamenlijke doelen, zoals die in deze omgevingsvisie zijn weergegeven.

In het integrale afwegingskader zijn de doelen weergegeven, die voortvloeien uit de voorgaande paragraaf. Per gebiedsdeel zijn er nog aanvullende doelen weergegeven. Zo kan iedere initiatiefnemer aan de voorkant zien waarop zijn of haar voorstel wordt beoordeeld. Natuurlijk zal een initiatief in de praktijk niet op alle onderdelen maximaal ‘scoren’, maar het is wel wenselijk dat er geen hele slechte scores tussen zitten. Het gaat hier overigens om een kwalitatieve en niet om een normatieve inschatting. Vervolgens gaat het erom dat er een gemiddeld positieve score uitkomt. Dan is sprake van een maatschappelijke meerwaarde. Daarbij is ook van belang dat de initiatiefnemer in overleg treedt met omwonenden en eventuele andere belanghebbenden en daarbij op zoek gaat naar draagvlak voor het initiatief. In het omgevingsplan werken we het afwegingskader verder uit. De gezamenlijk gestelde doelen zijn ook de basis geweest voor het beschrijven van de beleidsdoestellingen uit deze visie en voor het formuleren van nieuw thematisch of sectoraal beleid. Deze manier van denken past geheel in de Omgevingswet.

Thema	Onderwerp	Onderwerp
Sociale duurzaamheid	Maatschappij	Versterken van sociale samenhang en vertrouwen en daarmee een meerwaarde voor de samenleving / maatschappij
		Gelijke rechten en participatie in de maatschappij
	Gezondheid, veiligheid en milieu	Nieuwe risicovolle bedrijfsactiviteiten weren
		Risicovolle transporten door woonkernen voorkomen
		Risicovolle activiteiten blijven binnen risicocontouren
		Kwetsbare objecten buiten risicocontouren plaatsen
		Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terugdringen en emissieloze en residuvrije teelt van bloemen, bollen, knollen en vaste planten bevorderen
		Leefomgeving beweegvriendelijker en groener inrichten
		Geen gevoelige functies nabij bollenteeltgrond waar nog gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast
		Gevoelige bestemmingen niet nabij drukke wegen realiseren
		Behoud of verbeteren woon- en leefkwaliteit
		Behoud of verbeteren chemische bodemkwaliteit
		Behoud of verbeteren geluidssituatie
		Voorkomen en beperken van lichthinder
		Maatregelen ter bescherming van de riolering
		Verbinden van boven- en ondergrond
Fysieke duurzaamheid	Landschap en natuur	Behouden of versterken van de herkenbaarheid/zichtbaarheid van de opbouw van het landschap (verkavelingspatroon e.d.)
		Behouden of versterken gebiedskenmerken
		Behoud of toename van biodiversiteit
		Versterken ecologische verbindingen
	Cultuurhistorie, archeologie en aardkundige waarden	Behouden of versterken cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden
		Afleesbaarheid en beleefbaarheid verbeteren
		Verbinden van verleden, heden en toekomst
	3D-Ordening	Duurzaam veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond
	Energie en klimaat	Energieneutraal in 2030 en klimaatneutraal in 2050
		Waterberging en retentie verbeteren
		Hittestress mitigeren
		Duurzame energieopwekking (ook tijdelijk) en besparingen realiseren
	Duurzaam ruimtegebruik bij woningbouw	Nieuwbouw zoveel mogelijk via inbreiding
		Compact/multifunctioneel bouwen/beperkte hoogbouw
		Autoluw/-vrije woonomgeving
		Eerst ingezette en in ontwikkeling zijnde projecten realiseren
		Bestaande en nieuwe woningen verduurzamen
		Natuur-inclusief bouwen

Thema	Onderwerp	Onderwerp
Fysieke duurzaamheid	Bedrijven en bedrijventerreinen	Verduurzamen bestaande en nieuwe bedrijven(terreinen)
		Voldoen aan milieuwetgeving en overlast zoveel mogelijk beperken
		Bedrijven dragen bij aan de ambities voor het deelgebied
		Bedrijven passen de best beschikbare technieken toe
		De woon- en/of leefkwaliteit wordt behouden en/of versterkt
	Toerisme en recreatie	Vindbaarheid van bestaande recreatieve functies en toeristische trekkers versterken
		Versterken van de uitstraling van de entrees van Hillegom aan de N208, eventueel gecombineerd met een Toeristisch Overstappunt (TOP)
		Versterken nieuwe vormen van toerisme en recreatie
Economische duurzaamheid	Economisch	Stimuleren maatschappelijk verantwoord ondernemen
		Streven naar circulaire economie (grondstoffen, materialen en afval)
		Streven naar volwaardige arbeidsparticipatie bij bedrijven, ketens en samenleving (inclusief social return)
		Versterken goede verbinding en kruisbestuiving tussen het bedrijfsleven, overheden, kennisinstellingen, de arbeidsmarkt en de maatschappij
		Gemeente koopt 100% duurzaam in (MVI)
	Mobiliteit	Stimuleren openbaar vervoer en versterken hoogwaardige verbindingen
		Fiets- en wandelverkeer versterken (onder andere door efficiënte shortcuts en fiets- en voetgangersvriendelijke kruispunten)
		Verbindingen met omliggende dorpen en steden versterken
		Rondom kwetsbare functies (scholen) autoluwe gebieden instellen
		Faciliteren autodelen
		Alternatief vervoer naar attracties
		Versterken P+R stationsgebied
		Verkeersveiligheid blijft ten minste gelijk
		Verbeteren recreatieve infrastructuur
		Stimuleren alternatief vervoer (stillere / elektrische / waterstofauto's)
		Terugdringen overlast vrachtverkeer
		Verbeteren doorstroming
		Realiseren stiller wegdek
		Geen toename van / verminderen van parkeeroverlast

Bij nieuwbouw van woningen in de zes deelgebieden (zie paragraaf 4.3) worden onderstaande streefwaardes (GPR Gebouw) gehanteerd:

- DuurzaamheidsPrestatie Gebouwen (DPG, combinatie van milieu en energie) minimaal een 8;
- gezondheid en gebruikskwaliteit minimaal een 8;
- toekomstwaarde minimaal een 7 (of bij de keuze voor een ander instrument vergelijkbare streefwaardes te formuleren).

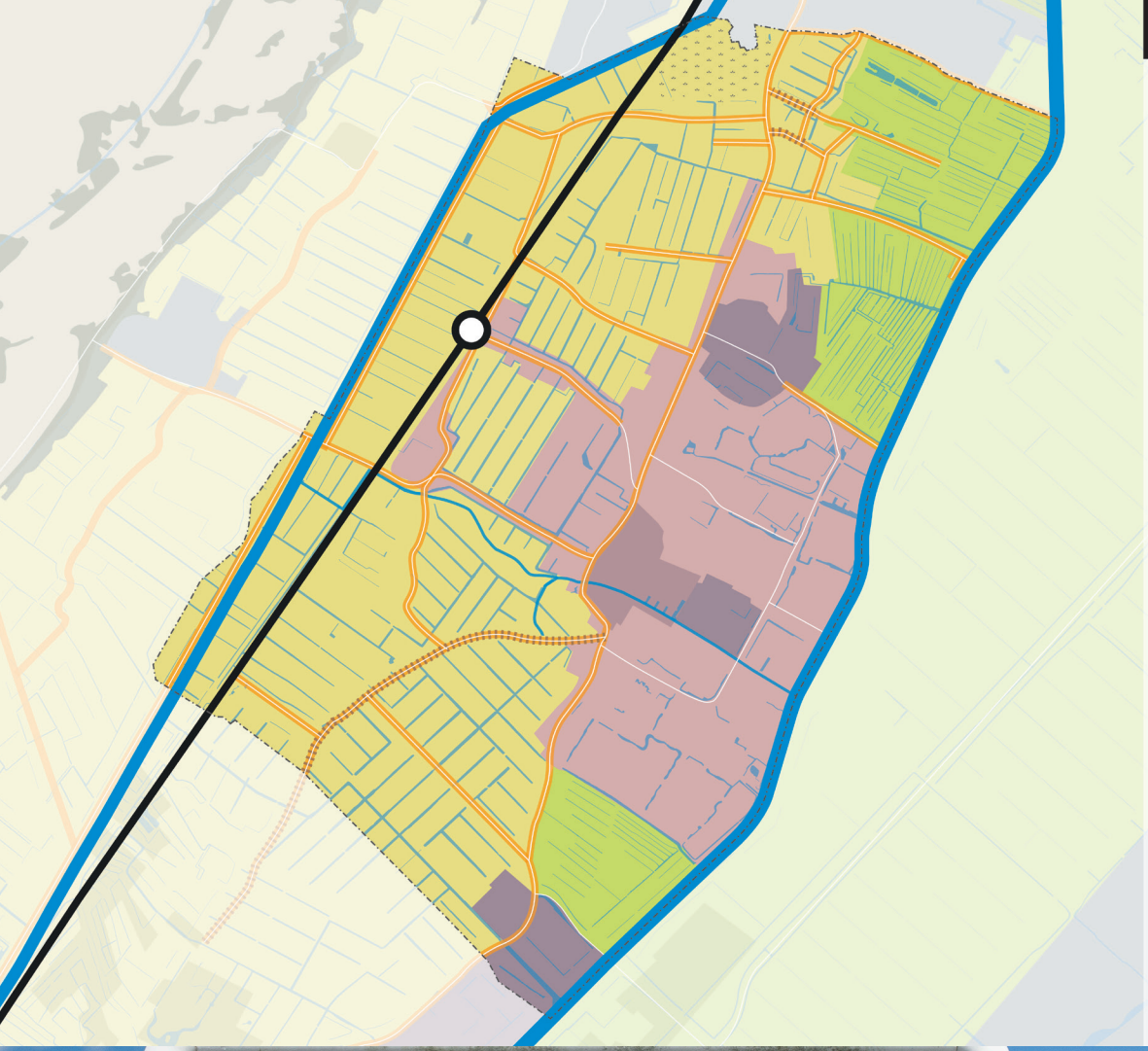

LEGENDA

GEBIEDSPROFIEL

- Duurzame bloementuin
- Hollandse weides
- Historisch hart
- Heerlijke woonplaats
- Werkplaats Hillegom
- Levendige linten

TOPOGRAFIE

- Lommerrijke strandwal
- Wegen
- Spoor/treinstation
- Water
- Duingebied
- Gemeentegrens
- Hooggelegen weg

4.3 Koersen op karakter per deelgebied

Verschil in karakter

Het vertrekpunt van onze koers op weg naar de 'Duurzame (proef)tuin van Holland' wordt gevormd door de verschillen in sfeer en karakter binnen onze gemeente. We onderscheiden de volgende zes deelgebieden met elk een eigen karakter:

- Duurzame bloementuin
- Hollandse weides
- Historisch hart
- Heerlijke woonplaats
- Werkplaats Hillegom
- Levendige linten

In de volgende paragrafen beschrijven we de karakters van de verschillende deelgebieden. Per deelgebied geven we vervolgens op basis van dat karakter een visie op hoofdlijnen op de toekomst: hoe willen we de bestaande kwaliteiten behouden en versterken en welke typen ontwikkelingen kunnen daaraan bijdragen? Daarbij is van belang op te merken dat de 'Levendige linten' dwars door andere deelgebieden heen lopen. Daarom geldt naast de koers voor het bebouwingslint ook de koers voor het deelgebied waarin het lint is gelegen. Het omgekeerde geldt natuurlijk ook: als ontwikkelingen in een bepaald deelgebied plaatsvinden in een bebouwingslint, dan moet ook gekeken worden naar de koers voor het betreffende lint.

Ten slotte streven we ernaar de verschillende kernkwaliteiten waar nodig onderling beter te verbinden. Dit wordt in de paragraaf 'Duurzame verbindingen' verder uitgewerkt.

De kaart met alle deelgebieden samen vormt een ruimtelijk raamwerk dat dient als kapstok voor (nieuwe) ontwikkelingen. Ontwikkelingen kunnen hieraan worden opgehangen, mits ze passen bij de sfeer / het karakter van het deelgebied. Zo dragen ze bij aan het behoud of de versterking van de kwaliteit.

De grenzen tussen de diverse gebieden hebben we logisch gelegd. Hierdoor zijn deze grenzen 'hard' en is duidelijk zichtbaar welke visie voor welk gebied geldt. Soms kan het echter voorkomen dat een specifieke locatie op de grens van twee gebieden ligt. Ook dan biedt de visie voldoende aanknopingspunten om het gesprek over een bepaalde ontwikkeling of initiatief op de juiste manier te kunnen voeren.

LEGENDA

GEBIEDSPROFIEL

- Duurzame bloementuin
- Hollandse weides
- Historisch hart
- Heerlijke woonplaats
- Werkplaats Hillegom
- Levendige linten

TOPOGRAFIE

- Lommerrijke strandwal
- Wegen
- Spoor/treinstation
- Water
- Duingebied
- Gemeentegrens
- Hooggelegen weg

4.3.1 Duurzame bloementuin

Karakter

De identiteit van Hillegom wordt voor een belangrijk deel bepaald door de kleuren, geuren en structuren van het bollengebied dat het grootste deel van ons buitengebied beslaat. De meeste bollengronden liggen - met uitzondering van enkele percelen aan de noordzijde van Hillegom - ten westen van de N208. Dit deelgebied beslaat de zanderijen (op een afgegraven strandwal) en de open strandvlakte langs de Leidsche Trekvaart. Dat het gebied van de zanderijen vroeger een hoge strandwal was, is nog goed zichtbaar aan de verhoogde ligging van de Veenenburgerlaan, de Bethlehemlaan en de Winterrustlaan, die niet zijn afgegraven en daardoor op een soort zandige 'dijken' in het landschap liggen.

De open bollenvelden vormen in het voorjaar een prachtige bloementuin die vele toeristen uit binnen- en buitenland trekt. Oude bollenschuren zijn waardevolle cultuurhistorische elementen in dit unieke landschap. Het gebied herbergt bovendien specifieke natuurwaarden, waaronder verschillende soorten 'bollenvogels' zoals de patrijs en gele kwikstaart, maar ook bijen en andere insecten.

Het bollengebied is als onderdeel van de Greenport Duin- & Bollenstreek van grote economische waarde voor Nederland. Bedrijven uit deze regio verzorgen bijna tweederde van de mondiale handel en export van bloembollen. Behalve de wereldberoemde bollenteelt vindt hier ook teelt van bloemen, knollen en vaste planten plaats.

In het uiterste noorden van onze gemeente ligt nog een klein niet afgegraven restant van de oude beboste strandwal. Ten noorden van de Nieuweweg is het hoogteverschil goed te zien: langs de rand van de zanderijen ligt een steilrand en daar bovenop begint het bos op de strandwal. Dit is het enige overgebleven bos van het vroeger zo bosrijke Hillegom. Het bos is eigendom van het psychiatrisch ziekenhuis GGZ inGeest - gelegen op de grens van Hillegom met Bennebroek - en is ook bekend onder de oude naam 'Vogelenzang'. In de beginjaren was dit enorme complex met verschillende monumentale panden in de stijl van de Amsterdamse School een dorp op zichzelf, met eigen voorzieningen. Een eigen veestapel voorzag in het vlees, de groente kwam uit de moestuin. Voor de patiënten, allen van gereformeerde huize, werd in 1932 op het terrein een eigen kerk gebouwd. Tegenwoordig is het terrein (inclusief het bos) openbaar wandelgebied. GGZ inGeest heeft een eigen begraafplaats in het zuidwestelijke deel van het bosterrein.

Koers

In onze Duurzame bloementuin staat de verbetering van de landschappelijke kwaliteit en de economische vitaliteit voorop. We willen ons bollengebied de komende jaren transformeren tot een proeftuin voor duurzame en vitale teelt van bloemen, bollen, knollen en vaste planten. Hiervoor bouwen wij voort op de Intergergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek. De gemeente faciliteert in samenwerking met de partners in de Duin- en Bollenstreek innovatie en kennisontwikkeling op dit gebied. Hierin onderschrijven wij de 'ambitie plantgezondheid 2030' van de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) voor gezonde planten, leefomgeving en markt. Dit breiden

wij uit met de doelstelling dat de teelt in Hillegom in 2030 100% emissieloos en residuvrij is met een duurzaam bodemgebruik. De gemeente faciliteert de schaalvergroting, intensivering en herstructurering die noodzakelijk zijn voor een rendabele bedrijfsvoering indien per saldo kwaliteitsverbetering optreedt door bijdrage te leveren aan:

- een 100% emissieloze en residuvrije teelt met een duurzaam bodemgebruik;
- landschappelijke kwaliteitsverbetering met behoud of versterking van de gebiedskarakteristieken, waaronder (de beleving/zichtbaarheid van) cultuurhistorische elementen, openheid en structuren;
- het realiseren van een robuust klimaatbestendig watersysteem;
- het verhogen van de karakteristieke natuurwaarden;
- het bollentoerisme;
- energiebesparing en/of de opwekking van duurzame energie.

Ook andere initiatieven die bijdragen aan bovenstaande punten kunnen rekenen op een positieve grondhouding van de gemeente. Zo verandert ons bollengebied geleidelijk in een duurzame bloementuin die aantrekkelijk is voor duurzame ondernemers, de inwoners van het buitengebied en voor heel Hillegom. Met deze Duurzame bloementuin kunnen we bovendien beter inspelen op de (inter)nationale bekendheid van ons bollengebied en de toeristisch-recreatieve potenties nog meer benutten.

Overigens volgt uit de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG; Duin- en Bollenstreek, 2016) dat nieuwe vestiging van bedrijven niet mogelijk is in de Duurzame bloementuin. Nieuwvestiging van bedrijven

met aantoonbare emissieloze en residuvrije teelt is echter wel mogelijk indien het Overlegplatform Greenport RO Duin- en Bollenstreek hierover een positief advies afgeeft (maatwerkadviesprocedure).

Landschappelijke kwaliteit
De bouw van nieuwe woningen is in de Duurzame bloementuin in principe niet toegestaan, met uitzondering van de bouw van zogenaamde Greenportwoningen. Om het herstructureringsproces en de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit te financieren is in de 'Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer- Bollenstreek' afgesproken om 500 'Offensiefwoningen' ('dun en duur') en 100 zogenaamde 'landgoedwoningen' ('heel dun en duur') in het buitengebied van de regio te bouwen. Deze twee categorieën zijn samengevoegd tot 600 Greenportwoningen en ook als zodanig opgenomen in de 'Regionale Woonagenda'. Binnen de zes gemeenten wordt gekeken naar geschikte locaties voor deze Greenportwoningen. Bij de ontwikkeling van Greenportwoningen dient een financiële bijdrage te worden geleverd aan de GOM. De GOM realiseert hiermee kwaliteitsverbetering ergens in het buitengebied van de bollenstreek. Naast de bijdrage aan de GOM is ook uitgangspunt dat op de ontwikkellocatie zelf door de bouw van de Greenportwoningen de kwaliteit van de fysieke leefomgeving ten minste gelijk blijft. De Greenportwoningen kunnen onder die voorwaarden worden gerealiseerd in het buitengebied, maar in principe alleen als 'eerste lijn bebouwing' in de Levendige linten, met inachtneming van de uitgangspunten die voor de verschillende linten gelden (zie paragraaf 4.3.6). Het clusteren van Greenportwoningen is alleen toegestaan indien het aansluitend aan de kern Hillegom is, kleinschalig is, niet ten koste gaat

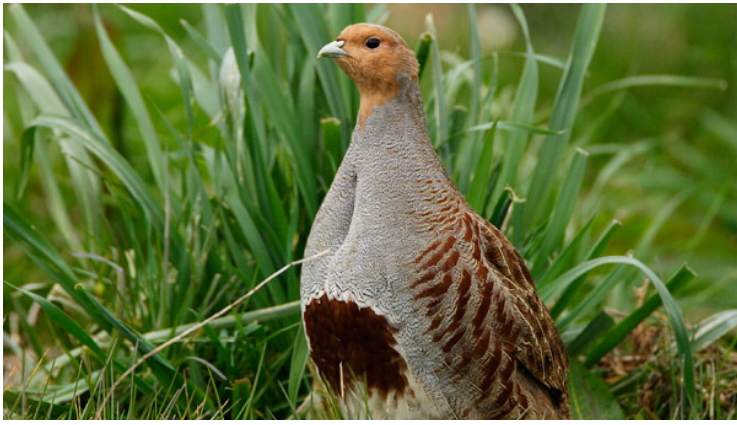

Winnende foto van de prijsvraag "De beste foto van Hillegom"; fotograaf: dhr. B. van der Lans

van de karakteristiek van de Duurzame bloementuin en bijdraagt aan de hiervoor genoemde ambities. Bij voorkeur wordt met zo een ontwikkeling een bestaand ruimtelijk probleem aangepakt (bijvoorbeeld het transformeren van een rommelige dorpsrand tot een fraaie overgang tussen dorp en buitengebied). De ontwikkeling van Greenportwoningen dient de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in stand te houden of te versterken (zichtlijnen, cultuurhistorisch, duurzaamheid e.d.) en mogen geen negatieve invloed hebben op de milieukwaliteit.

Het toekennen van een woonfunctie of passende bedrijfsfunctie aan vrijkomende cultuurhistorisch waardevolle gebouwen, zoals een monumentale bollenschuur, is onder voorwaarden mogelijk. Voor de huisvesting van arbeidsmigranten verwijzen we naar het regionaal geldende beleid. Verder is er geen woningbouw toegestaan in het buitengebied.

De openheid van de bollenvelden in combinatie met het karakteristieke slotenpatroon van de zanderijen is een gewaardeerde karakteristiek die wij willen behouden. Het is daarom belangrijk om 'verrommeling' tegen te gaan. Dit betekent onder meer dat wij ernaar streven dat (grootschalige) kassencomplexen uitgeplaatst worden, dat vervallen schuren en verwaarloosde bedrijven worden gesaneerd of opgeknapt en dat nieuwe en bestaande bebouwing goed wordt ingepast. Maatwerkoplossingen voor bedrijfssanering of -verplaatsing zijn mogelijk onder de voorwaarden dat zo een actie bijdraagt aan een (ruimtelijke) kwaliteitsverbetering en de duurzaamheidsambities.

Verhogen natuurwaarden

Emissieloze en residuvrije teelt van bloemen, bollen, knollen en vaste planten zorgt voor een verhoging van de biodiversiteit. Kansen voor het verhogen van de natuurwaarden in de bloementuin liggen daarnaast in het aanleggen van natuurvriendelijke oevers langs de brede watergangen en het terugbrengen van de karakteristieke beukenhagen in het gebied. Het is belangrijk om steeds te blijven zoeken naar een balans tussen de productieve en ecologische waarde om zo ook de lokale natuurwaarden te versterken. Huidige en nieuwe landbouwactiviteiten dienen overigens conform het Programma Aanpak Stikstof (PAS) uitgevoerd te worden. Op deze manier worden nabijgelegen Natura 2000-gebieden (o.a. Kennemerland-Zuid) beschermd tegen stikstofdepositie. Bestaande en te ontwikkelen

groenstructuren (zoals het Natuurnetwerk Nederland) worden in paragraaf 4.3.7 'Duurzame verbindingen' beschreven.

Toeristisch-recreatieve waarde
In de bloementuin wordt kleinschalig bollentoerisme gefaciliteerd (bijvoorbeeld een bloemenpluktuin, rondleidingen op een bollenbedrijf, een boeren(mini) camping of een bed & breakfast in een oude bollenschuur). Ontbrekende schakels in het recreatieve routenetwerk pakken we aan om zodoende een betere ontsluiting voor voetgangers, fietsers en kleinschalige recreatievaart te realiseren. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het recreatief ontwikkelen en onderling verknopen van de Trekvaart tussen Haarlem en Leiden met Park Vogelenzang en de Oosteinderpolder.

Wij zien de N208 veranderen in een parelsnoer dat een groot deel van de toeristische attracties in het buitengebied verbindt met het centrum. Langs de N208 is plek voor wat grootschaliger recreatieve ontwikkelingen, gericht op het bollentoerisme. De nadruk ligt op het toevoegen van commerciële en toeristische functies in het centrum van Hillegom. Indien dit niet past of de gewenste functie niet aansluit bij het centrum, dan worden locaties bekeken elders aan de N208. Door het versterken van de entrees en het realiseren van een Toeristisch Overstappunt (TOP) aan de noordkant van de gemeente wordt Hillegom duidelijker herkenbaar en recreatief toegankelijker gemaakt.

Duurzame energie
Wij stimuleren het duurzaam opwekken van energie in de duurzame bloementuin. De percelen bollenland kunnen tijdelijk ingezet worden als 'zonneakkers' bedekt met zonnefolie of panelen (als vorm van 'wisselteelt'). Daarnaast stimuleren we het plaatsen van zonnepanelen op schuren en woningen en het gebruik maken van bodemenergie. Dit heeft mogelijk wel negatieve gevolgen voor de natuurwaarden/biodiversiteit. Uitgangspunt is dat deze negatieve gevolgen worden voorkomen, verzacht en/of gecompenseerd.

KOERS DUURZAME BLOEMENTUIN

- Faciliteren van schaalvergroting en herstructurering bollenteeltbedrijven
- Overgang naar 100% emissieloze en residuvrije teelt
- Opwekken van duurzame energie
- Verbeteren ruimtelijke kwaliteit en versterken gebiedskarakteristieken
- Benutten van recreatieve potenties
- Verhogen biodiversiteit
- Geen verslechtering milieukwaliteit

BELANGRIJKSTE ASPECTEN

Cultuurhistorie, biodiversiteit, ruimtelijke kwaliteit, gebiedskarakteristieken, milieukwaliteit, duurzaamheid, compensatie van bollengrond

Aanvullend afwegingskader voor initiatieven in de Duurzame bloementuin

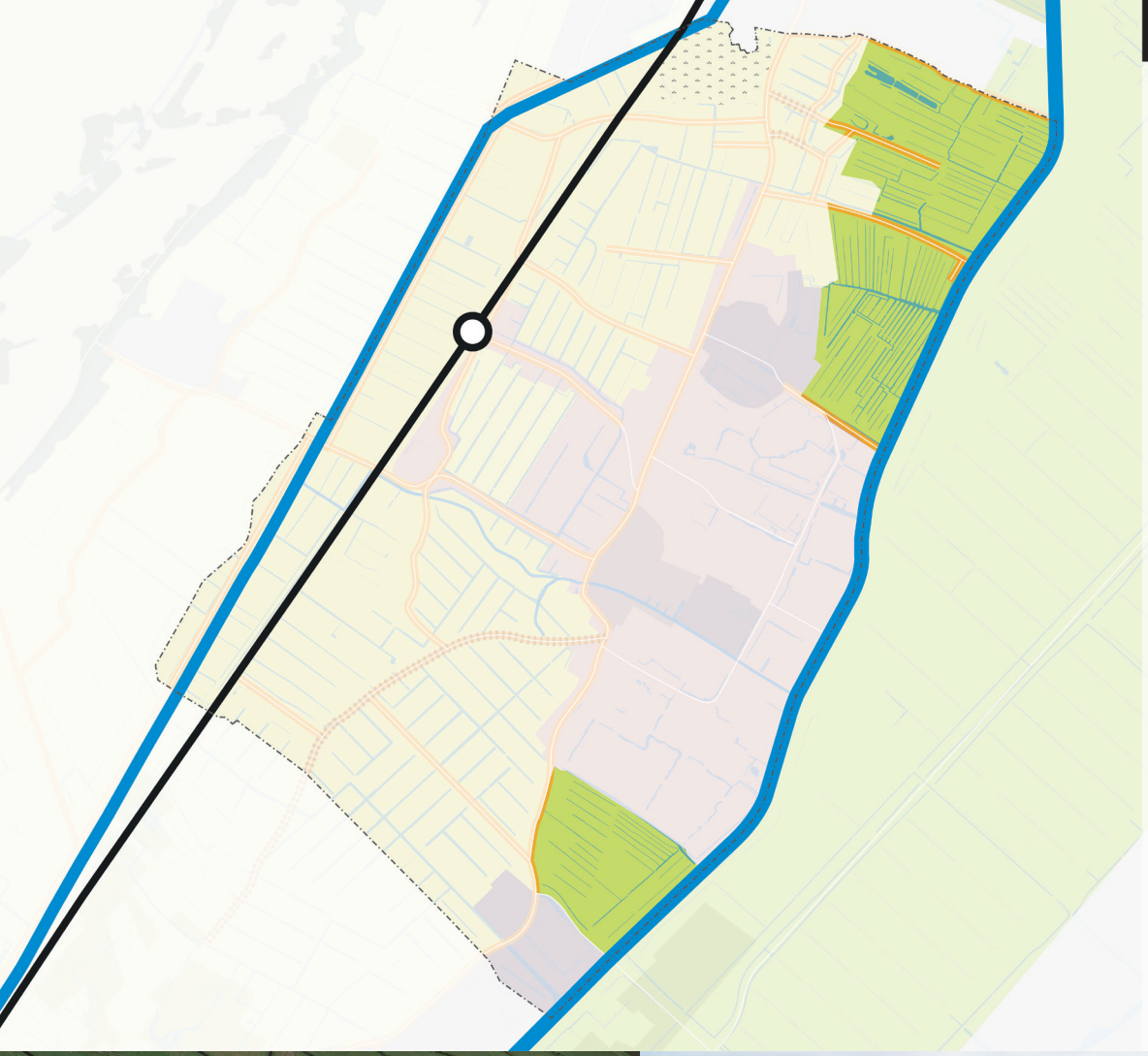

LEGENDA

GEBIEDSPROFIEL

- Duurzame bloementuin
- Hollandse weides
- Historisch hart
- Heerlijke woonplaats
- Werkplaats Hillegom
- Levendige linten

TOPOGRAFIE

- Lommerrijke strandwal
- Wegen
- Spoor/treinstation
- Water
- Duingebied
- Gemeentegrens
- Hooggelegen weg

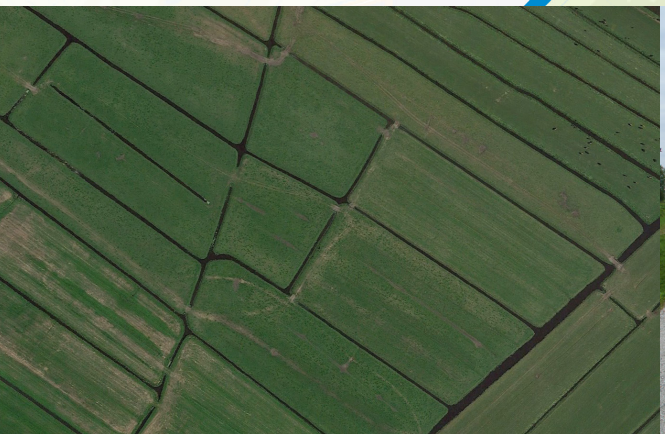

4.3.2 Hollandse weides

Karakter

Het deel van ons buitengebied tussen de Ringvaart en de N208 bestaat grotendeels uit open weidelandschap. Hoewel de ontstaansgeschiedenis anders is dan die van de klassieke veenweides in het Groene Hart, hebben met name de Oosteinderpolder en Vosse- en Weerlanerpolder en in mindere mate de Elsbroekerpolder het karakter van een echt veenweidegebied. In werkelijkheid liggen deze polders op een vochtige strandvlakte waar op een aantal plekken veen is ontstaan. Door de strokenverkaveling, de groene open weides met koeien en in het voorjaar het geluid van karakteristieke Hollandse weidevogels als grutto en tureluur, ademt dit gebied een oer-Hollandse sfeer uit. De Vosse- en Weerlanerpolder vormt door de aanwezigheid van wandelpaden bovendien een recreatief uitloopgebied aan de noordrand van Hillegom.

Koers

Natuurwaarden

We willen de geschiktheid van ons weidegebied voor weidevogels en andere natuurwaarden verder vergroten, in de eerste plaats door er de rust te bewaren en het weidelandschap open te houden. Het gaat niet goed met de Nederlandse weidevogels, terwijl ons land internationaal gezien van groot belang is voor een soort als grutto. Bescherming van weidevogelgebieden - zelfs als ze relatief klein zijn zoals de Hillegomse polders - is daarom belangrijk. Het realiseren van extra waterberging kan bijdragen aan de natuurwaarde van het gebied, waarbij van belang is dat de karakteristieke structuren in stand blijven. Ook agrarisch natuurbeheer kan bijdragen aan de bescherming van de natuur in de polders en de weidevogels in het bijzonder.

Cultuurhistorisch-landschappelijke kwaliteit

We vinden het ook belangrijk dat in het weidegebied landschappelijke kwaliteitsverbetering plaatsvindt met behoud of versterking van de gebiedskarakteristieken, waaronder behoud van de openheid en van de aanwezige cultuurhistorische elementen en structuren. De cultuurhistorie moet bovendien zoveel mogelijk zichtbaar blijven of worden.

De agrarische functie staat onder druk in de Hollandse weides, mede door de kleinschaligheid en door voortgaande bodemdaling. Als de agrarische functie verdwijnt zal gezocht moeten worden naar nieuwe functies die het karakteristieke open weidelandschap en de bijbehorende natuurwaarden in stand houden.

Om de uitstraling van het gebied verder te verbeteren, is het van belang dat verrommeling in de linten (vooral langs de N208, de Oosteinderlaan en de Oude Weerlaan) wordt teruggedrongen en de randen van Hillegom transformeren tot aantrekkelijke overgangszones tussen dorp en buitengebied. Zo worden de weides een aantrekkelijke omgeving om een ommetje te maken vanuit het dorp.

In de Oosteinderpolder liggen nog enkele percelen bollengrond die grenzen aan het weidegebied. Naar verwachting zal de waarde van deze gronden voor bollenteelt op termijn verdwijnen omdat ze te kleinschalig zijn voor een duurzame bedrijfsvoering. Als de kans zich voordoet, stimuleren we hier de ontwikkeling van open natuurtypen en extensieve/kleinschalige

Intensief of extensief?
Recreatie is een breed begrip en omvat veel activiteiten met een divers karakter die niet altijd overal even goed passen. Bij extensieve recreatie staat de beleving van het landschap centraal, is het aantal recreanten beperkt en wordt het landschap niet verstoord (geluid, licht, intensieve betreding). Intensieve recreatie brengt een actievere belasting mee voor het landschap in de vorm van verstoring of hoeveelheid bezoekers.

recreatieve nevenfuncties. Deze vormen van kleinschalige recreatie mogen geen negatieve impact hebben op de (bestaande en te ontwikkelen) natuurwaarde en milieukwaliteit van het gebied. Voor initiatieven ter plaatse van deze percelen bollengrond geldt dat deze in beginsel een bijdrage moeten leveren aan de ambities voor de Duurzame bloementuin; als een initiatief hier niet aan voldoet kan toch op medewerking van de gemeente worden gerekend als het wel een bijdrage levert aan de ambities voor de Hollandse weides (overigens is dan wel bollengrondcompensatie aan de orde). In het laatste geval worden de betreffende percelen na uitvoering van het initiatief onderdeel van deelgebied Hollandse weides.

Greenportwoningen
De bouw van nieuwe woningen is in de Hollandse weides in principe niet toegestaan, met uitzondering van de bouw van zogenaamde Greenportwoningen (zie blz. 56 en 57). Bij de ontwikkeling van Greenportwoningen dient een financiële bijdrage te worden geleverd aan de GOM. De GOM realiseert hiermee kwaliteitsverbetering ergens in het buitengebied van de bollenstreek. Naast de bijdrage aan de GOM is ook uitgangspunt dat op de ontwikkellocatie zelf door de bouw van de Greenportwoningen de kwaliteit van de fysieke leefomgeving ten minste gelijk blijft. De Greenportwoningen kunnen onder die voorwaarden worden gerealiseerd in het buitengebied, maar in principe alleen als ‘eerste lijn bebouwing’ in de Levendige linten, met inachtneming van de uitgangspunten die voor de verschillende linten gelden (zie paragraaf 4.3.6).

Het kleinschalig clusteren van Greenportwoningen is alleen aansluitend aan de kern Hillegom toegestaan en alleen indien de ontwikkeling niet ten koste gaat van de karakteristiek van de Hollandse weides en bijdraagt aan de hiervoor genoemde ambities. Bij voorkeur wordt met zo een ontwikkeling een bestaand ruimtelijk probleem aangepakt (bijvoorbeeld het transformeren van een rommelige dorpsrand tot een fraaie overgang tussen dorp en buitengebied). De ontwikkeling van Greenportwoningen dient de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in stand te houden of te versterken (zichtlijnen, cultuurhistorisch, duurzaamheid e.d.) en mogen geen negatieve invloed hebben op de milieu-kwaliteit. De ontwikkeling van Greenportwoningen binnen de begrenzing van het NatuurNetwerk Nederland (NNN) en de 'Beschermde graslanden in de Bollenstreek' is niet mogelijk. Dit betreft de Elsbroekerpolder (en ook het park Vogelenzang in de Duurzame bloementuin).

Het toekennen van een woonfunctie aan vrijkomende cultuurhistorisch waardevolle gebouwen, zoals een monumentale schuur, is onder voorwaarden mogelijk. Voor de huisvesting van arbeidsmigranten verwijzen we naar het regionaal geldende beleid.

Toeristisch-recreatieve waarde
In de Hollandse weides kunnen kleinschalige recreatieve ontwikkelingen een plek krijgen, zolang ze plaatsvinden op de bestaande erven (bijvoorbeeld een bed & breakfast of een theetuin). We zetten ook in op het verhogen van de beleefbaarheid van de Ooosteinderpolder, Vosse- en Weerlanerpolder en Elsbroekerpolder. Daarbij is het uitgangspunt wel dat dit niet ten koste gaat van de aanwezige natuurwaarden, waaronder de weidevogelpopulatie. Dit kan door een goede zonering in ruimte en/of tijd (bijvoorbeeld wandelpaden alleen op afstand van de broedvogels en/of alleen toegang buiten het broedseizoen).

Duurzame energie
Wij stimuleren het duurzaam opwekken van energie in de Hollandse weides. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan het plaatsen van zonnepanelen op schuren en woningen en aan het gebruik maken van bodemenergie.

KOERS HOLLANDSE WEIDES

- Versterken van natuurwaarden
- Uitbreiden areaal open weides en tegengaan verrommeling
- Creëren van aantrekkelijke (dorps)randen
- Vergroten beleefbaarheid en verhogen recreatieve waarde met kleinschalige initiatieven

BELANGRIJKSTE ASPECTEN

Open veenweidelandschap, biodiversiteit, aantrekkelijke dorpsrand, kleinschalige/extensieve recreatie, bodemdaling, duurzaamheid, compensatie van bollengrond

Aanvullend afwegingskader voor initiatieven in de Hollandse weides.

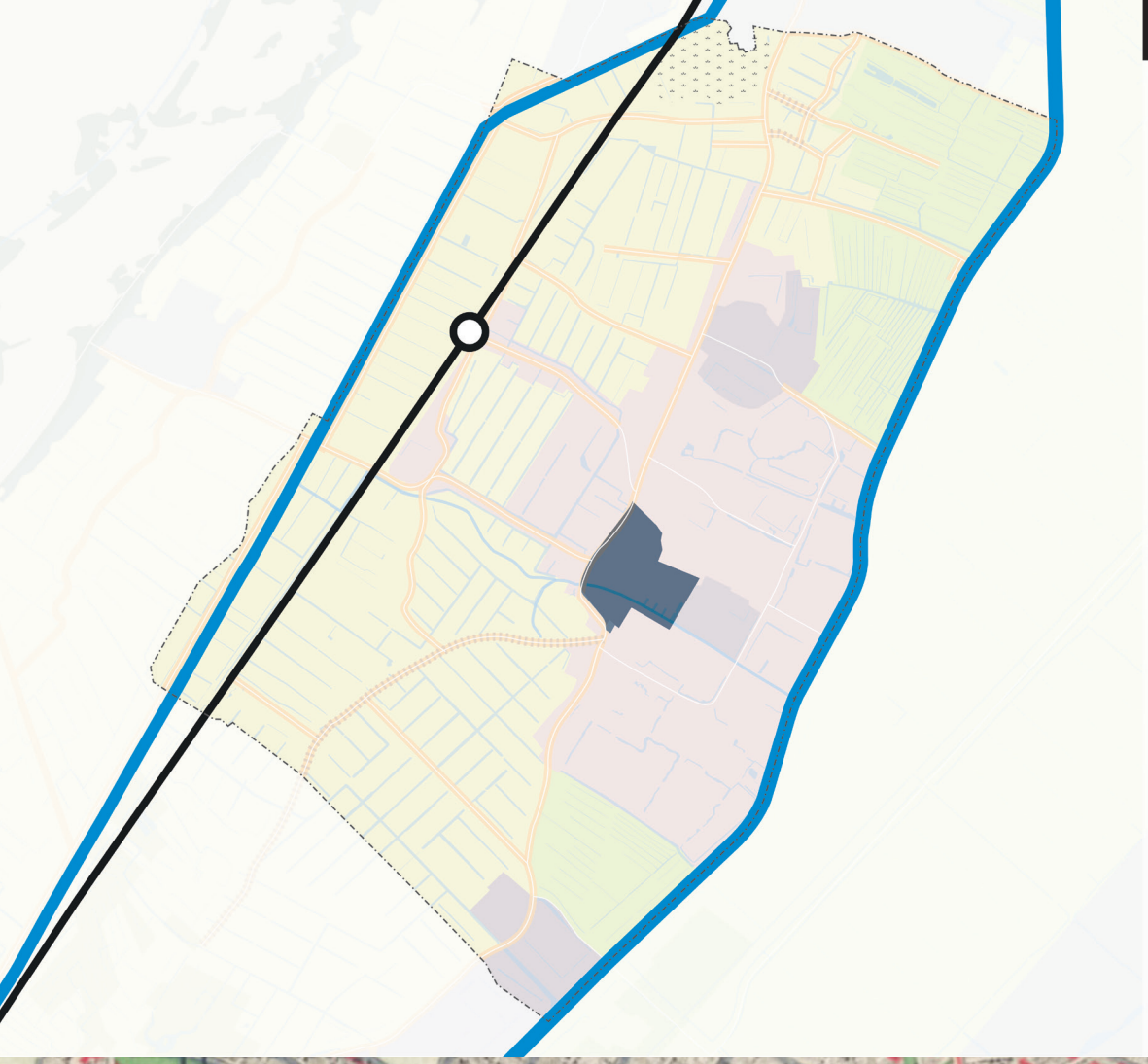

LEGENDA

GEBIEDSPROFIEL

- Duurzame bloementuin
- Hollandse weides
- Historisch hart
- Heerlijke woonplaats
- Werkplaats Hillegom
- Levendige linten

TOPOGRAFIE

- Lommerrijke strandwal
- Wegen
- Spoor/treinstation
- Water
- Duingebied
- Gemeentegrens
- Hooggelegen weg

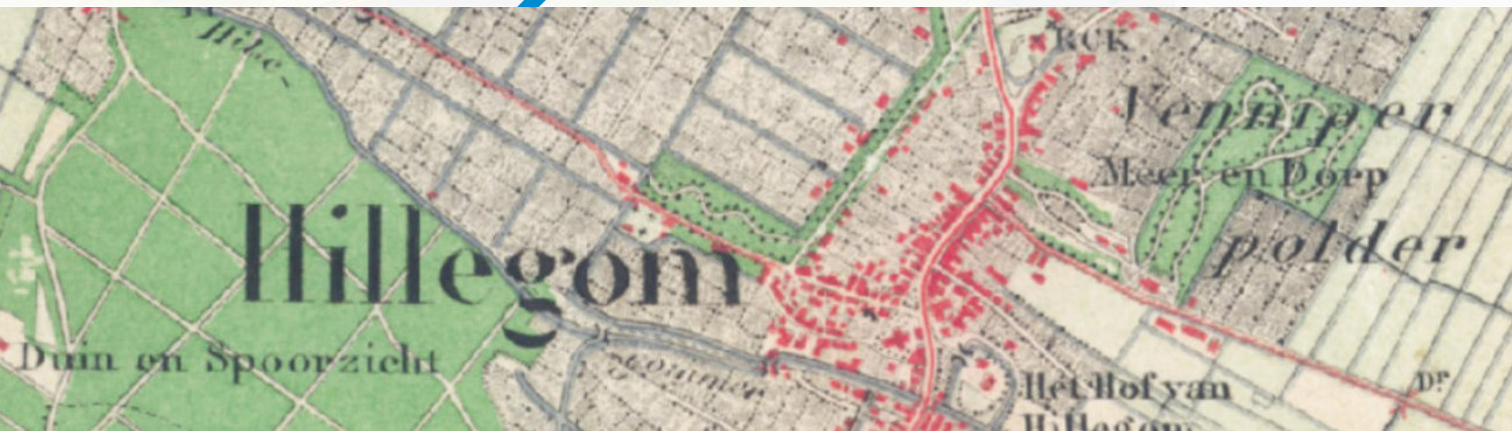

4.3.3 Historisch hart

Karakter
Het dorp Hillegom is in de vroege middeleeuwen ontstaan op de meest oostelijke strandwal. De oudste delen van het dorp liggen aan het historische lint van de Hoofdstraat ter hoogte van de kruising met de Hillegommerbeek, een deels gegraven watergang tussen de (inmiddels afgegraven) strandwal en het vroegere Haarlemmermeer. De Hoofdstraat was onderdeel van het oude lint tussen Leiden en Haarlem, waaraan ook de Maartenskerk, de Houttuin en de historische buitenplaatsen waren gesitueerd. Het middeleeuwse Hof van Hillegom (een Heerlijkheid) is een fraai voorbeeld van een buitenplaats. Het Hof deed namelijk dienst als pleisterplaats van de Graven van Holland.

Het centrum van Hillegom is met andere woorden het duidelijke historische hart van onze gemeente. Pas in de afgelopen eeuw zijn de omliggende woonwijken en bedrijventerreinen ontwikkeld. De waardevolle oude gebouwen, parken en structuren in het centrum vormen van oudsher een belangrijke ontmoetingsplek waar de Hillegommers samenkomen. Die functie is mede door de historische uitstraling ook nu nog van belang en we willen deze verder versterken. Het historische karakter maakt het centrum tot een aantrekkelijk woon-, winkel- en horecagebied. Niet voor niets zijn het Kerkplein en de omgeving Sixlaan-Mariastraat aangewezen als beschermd dorpsgezicht.

De landelijke trend van een teruglopend winkelaanbod en optredende leegstand speelt ook in Hillegom. Toch is er in Hillegom nog steeds een relatief breed (winkel) voorzieningenniveau aanwezig, zeker vergeleken met plaatsen van vergelijkbare omvang.

Koers
Cultuurhistorische waarde
De aanwezigheid van cultuurhistorisch waardevolle gebouwen, parken en structuren vormt het unieke pluspunt van ons centrum. De functie van centrale ontmoetingsplaats die het historisch hart van oudsher vervult, willen we versterken. Dat kan door herschikking en toevoeging van bestaande en nieuwe functies en herinrichting van de openbare ruimte en parken (van Jozefpark tot Van Nispenpark).

Vooral de laatste eeuw hebben in en rond het centrum van Hillegom allerlei veranderingen plaatsgevonden, waardoor de oude structuur wat minder zichtbaar is geworden. Toch is het historische karakter van het centrum nog altijd een belangrijke kwaliteit waarmee Hillegom zich onderscheidt in de regio. We willen de historische waarden weer beter zichtbaar maken en inzetten als troefkaart bij de opwaardering van het centrum. De plannen voor het centrumgebied zijn daarbij het vertrekpunt voor de gewenste (en reeds ingezette) kwaliteitsverbetering. Bij nieuwe ontwikkelingen en renovaties dient er inspiratie gehaald te worden uit het verleden waardoor er een betere aansluiting ontstaat met het historische karakter.
Het zichtbaar maken en gebruiken van historische structuren zoals de Hillegommerbeek, de Hoftuin, de kerken en bijbehorende tuinen, de historische linten en de Houttuin dragen bij aan een aantrekkelijk en karakteristiek centrumgebied.

Naast het beschermen en herkenbaar houden van ons cultuurhistorisch erfgoed, willen we ook dat het beter beleefbaar wordt. Een betere toegankelijkheid,

die rekening houdt met de kwetsbaarheid van bijzondere elementen, is daarom een belangrijk streven. Maar ook een betere informatievoorziening die de cultuurhistorie van Hillegom plaatst in de regionale en nationale context, draagt bij aan de beleefbaarheid voor Hillegommers en bezoekers.

Toeristisch-recreatieve waarde
We willen ons historisch hart op deze wijze nog beter op de kaart zetten, ook als toeristisch-recreatieve trekker. Een fraai, veilig en over weg en water goed bereikbaar centrum biedt kansen voor horeca en (andere) toeristische, recreatieve en economische functies. We streven daarbij naar voldoende parkeergelegenheid en meer aanlegmogelijkheden voor boten.

Het organiseren van nieuwe evenementen gaan we faciliteren door regels en richtlijnen te verminderen. Uiteraard besteden we daarbij aandacht aan de impact van evenementen op de leefomgeving. Wij zien de N208 veranderen in een parelsnoer dat vrijwel alle toeristische attracties in het buitengebied verbindt met het centrum. De nadruk ligt op het toevoegen van commerciële en toeristische functies in het historisch hart. Indien een functie niet aansluit bij het historische karakter van het centrum, dan worden locaties bekeken elders aan de N208.

Winkelaanbod en voorzieningen
Het is belangrijk dat er een goed winkelaanbod (met een reclamebeleid dat past bij de historische kwaliteiten) blijft bestaan voor Hillegommers en bezoekers, er kansen worden geboden voor werkgelegenheid en ondernemerschap en dat het centrum de kwaliteit biedt die hoort bij de centrale verblijfs- en ontmoetingsplek van het dorp. De structuur en inrichting van het centrum moeten zodanig zijn dat horecaondernemers, ondernemers voor de detailhandel en andere initiatiefnemers nieuwe kansen zien (en kunnen benutten) voor het creëren van aangename verblijfplekken op mooie locaties in het centrum. Wij bouwen hiervoor verder op de ontwikkelingen die al zijn ingezet met de gemeentelijke centrumplannen. Zo wordt ons centrum ook voor de Hillegommers een ontmoetingsplek met allure.

Een aantrekkelijk centrum is een belangrijke voorwaarde voor een veelzijdig en onderscheidend voorzieningenniveau, met kwaliteitswinkels waarvoor mensen speciaal naar het centrum komen. Een lokaal winkelaanbod is ook belangrijk voor senioren die

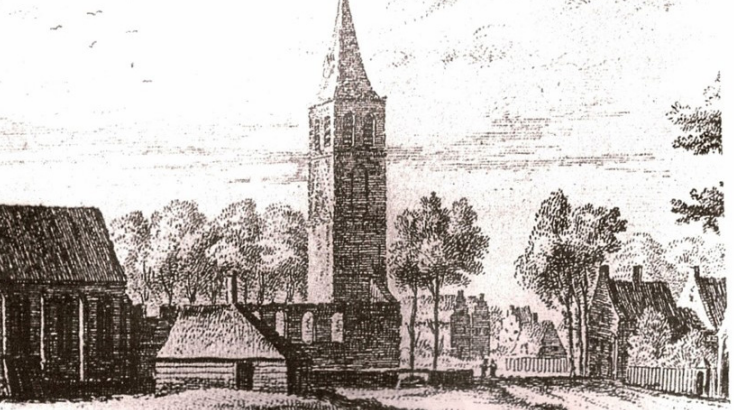

langer thuis blijven wonen. In de aanloopstraten is er ook ruimte voor nieuwe functies die een bijdrage leveren aan de ambities.

Duurzame energie en besparingen
We stimuleren het verduurzamen van het centrum en innovatieve toepassingen. Ook bij het opwekken van duurzame energie houden we rekening met de cultuurhistorische waarde van het centrum.

KOERS HISTORISCH HART

- Verbeteren van de samenhang en bereikbaarheid van het centrum
- Cultuurhistorie beter zichtbaar en herkenbaar maken
- Toevoegen van nieuwe toeristisch-/recreatief-/economische functies
- Toevoegen van nieuwe functies in de aanloopstraten

BELANGRIJKSTE ASPECTEN

Cultuurhistorie, sociale cohesie, ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid

Aanvullend afwegingskader voor initiatieven in het Historische hart

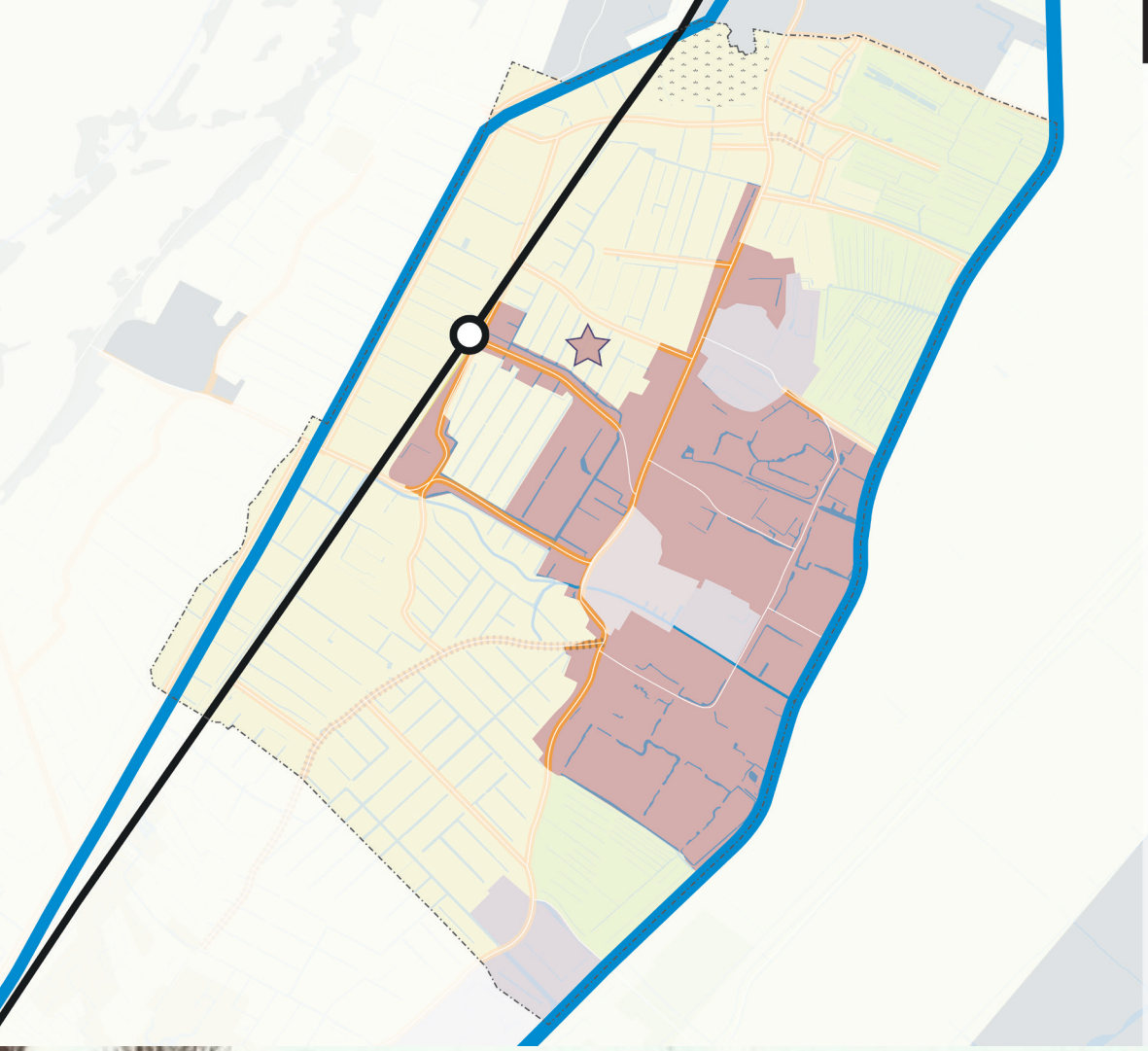

LEGENDA

GEBIEDSPROFIEL

- Duurzame bloementuin
- Hollandse weides
- Historisch hart
- Heerlijke woonplaats
- Werkplaats Hillegom
- Levendige linten

TOPOGRAFIE

- Lommerrijke strandwal
- Wegen
- Spoor/treinstation
- Water
- Duingebied
- Gemeentegrens
- Hooggelegen weg

4.3.4 Heerlijke woonplaats

Karakter
Hillegom is door zijn landelijke, dorpse karakter met zijn afwisselende bebouwing met overwegend grondgebonden woningen en een ontspannen, groene inrichting van de openbare ruimte, een aantrekkelijke plek om te wonen. Ook de gunstige ligging draagt daar aan bij. De nabijheid van het strand en de duinen vormt een belangrijke kwaliteit. Voor wie niet (meer) in de stad wil wonen maar wel in de westflank van de Randstad, dichtbij alle stedelijke voorzieningen en plekken met veel werkgelegenheid, is Hillegom een voor de hand liggende keuze. Haarlem, Amsterdam en Leiden liggen op een steenworp afstand en Hillegom is goed bereikbaar per trein. Ook Schiphol is dichtbij, terwijl Hillegom geen noemenswaardige hinder ondervindt van het vliegverkeer.

Bovendien is in Hillegom sprake van een hechte samenleving. Het actieve verenigingsleven, het aantal evenementen en het relatief grote aantal (maatschappelijke) voorzieningen dragen er ook aan bij dat Hillegom een heerlijke woonplaats is.

Koers
Wonen
De vraag naar nieuwe woningen is groot in Hillegom en naar verwachting zal dit de komende jaren zo blijven. In het bestaande dorpsgebied zijn echter nog voldoende (potentiële) woningbouwlocaties beschikbaar om ten minste aan de eigen behoefte te voldoen. Daarbij is wel belangrijk dat de ‘inbreiding’ met woningbouw niet ten koste gaat van de leefbaarheid en het groene, dorpse karakter van Hillegom. (Alleen) als blijkt dat er in regionaal verband een (kwantitatieve dan wel kwalitatieve) behoefte is aan extra ruimte voor nieuwe woningen buiten het bestaand stedelijk gebied, dan komt uitsluitend het gebied tussen de Pastoorslaan en de Stationsweg in beeld (locatie ‘Pastoorslaan-Zuid’), nabij het station. Hier treedt dan feitelijk ‘transformatie’ op, waardoor deze locatie dan niet langer onderdeel is van de Duurzame bloementuin, maar onderdeel wordt van de Heerlijke woonplaats.

Hillegom is voor iedereen! Daarom moeten nieuwbouw- en bestaande woongebieden alle leefstijlen en inkomensgroepen bedienen. Hiertoe werken wij actief samen met Lisse en Teylingen en met de subregio Duin- en Bollenstreek en hebben wij in regionaal verband een woonvisie opgesteld waarvan onze gemeentelijke woonvisie ‘Top van de Bollenstreek’ onderdeel is. Dit doen we onder andere door behoeftegericht te ontwikkelen in relatie tot andere regionale plannen, een voldoende woningvoorraad voor de laagste inkomensgroepen beschikbaar te houden en een passend woningaanbod voor alle doelgroepen te hebben. De woningprijzen in Hillegom zijn in vergelijking met omliggende steden relatief aantrekkelijk waardoor onze gemeente ook een potentieel alternatief is voor stedelijke gezinnen met een bovenmodaal inkomen.

Kwaliteitsverbetering en verduurzaming
Uitgangspunt is dat nieuwe woningen zijn voorbereid op de toekomstige eisen en wensen ten aanzien van klimaatverandering, zoals hernieuwde energievoorziening. Zo dienen alle nieuwe woningen per saldo energie op te leveren. Maar om de aantrekkelijkheid

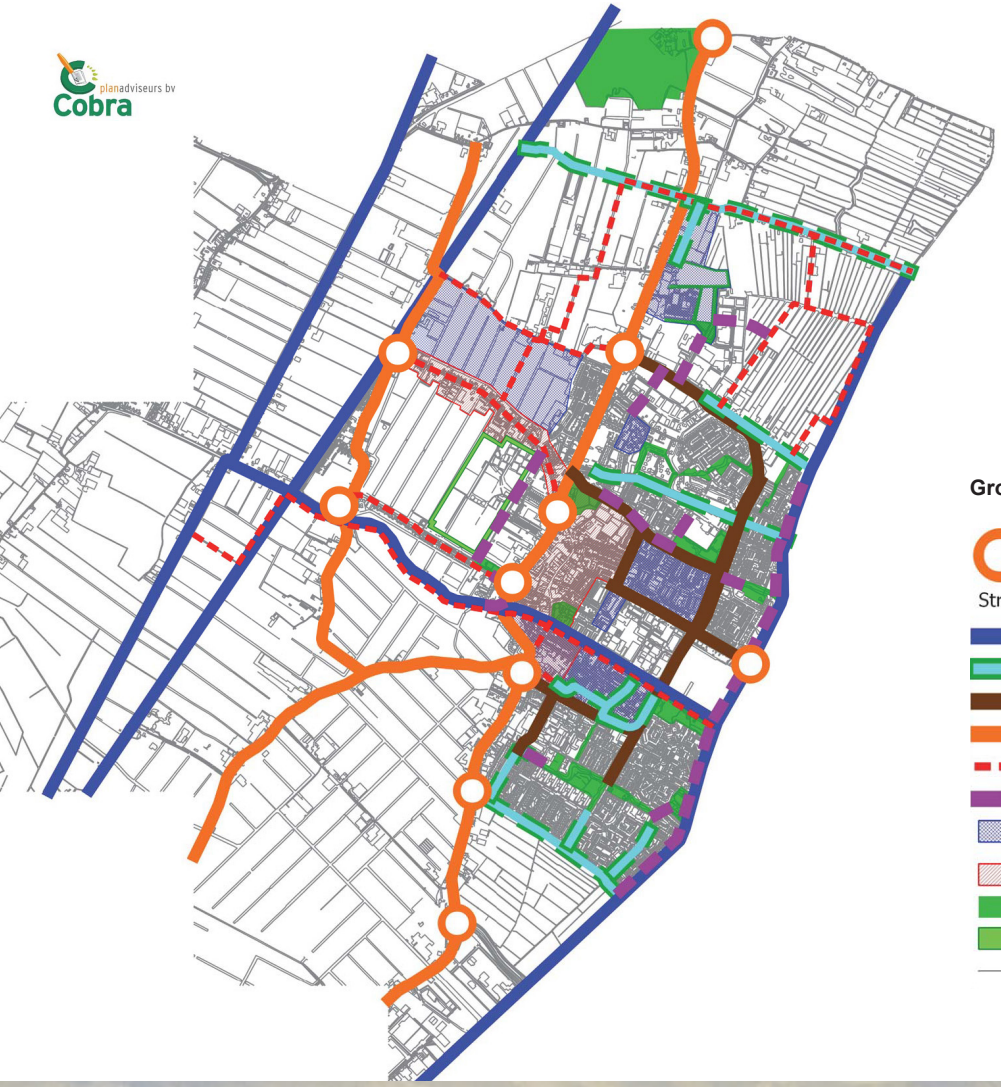

Groenstructuurkaart

Entrees

Structuurkaart

- Ecologische verbindingszone
- Groenblauw lint
- Lokale groenstructuur
- Regionale groenstructuur
- Recreatief aandachtsgebied
- Wensverbindingen
- Zoeklocatie parken/groene zones
- Zoek/aandachtsgebied waardevolle bomen
- Park
- Sportpark
- Ondergrond

van Hillegom als woonplaats de komende jaren verder te vergroten, blijven we ook werken aan kwaliteitsverbetering van de bestaande woongebieden. Deze kwaliteitsverbetering dient hand in hand te gaan met een verduurzamingsslag binnen de bestaande woningvoorraad door corporaties en particulieren. We zullen de corporaties en huizenbezitters verleiden en stimuleren om tot actie over te gaan. Maar het gaat ook om het toevoegen van (ruimtelijke) accenten op strategische plekken ('acupunctuur'), bijvoorbeeld in de vorm van een gebouw met een bijzondere architectuur. De nu nog eenzijdige architectuur van sommige buurten en de wat rommelige stedenbouwkundige uitstraling van dorpsentrees doen afbreuk aan de ruimtelijke kwaliteit van Hillegom. Ontwikkelingen die passen binnen de gebiedskenmerken en waar mogelijk een relatie leggen met Oud Hillegom en die kwaliteit toevoegen aan de omgeving, worden gestimuleerd om zo de uitstraling te versterken. Ontwikkelingen aan de (dorps)randen dienen bij te dragen aan een aantrekkelijk karakter dat past binnen de gebiedseigen kenmerken. Het wensbeeld is dat de randen een heldere, groene en informele overgangszone naar het buitengebied gaan vormen.

Gezonde en veilige leefomgeving
Hillegommers moeten in een gezonde en veilige omgeving kunnen wonen. Dit betekent dat de huidige leefkwaliteit niet achteruit mag gaan en dat waar mogelijk een verbetering wordt nagestreefd. Vanuit het oogpunt van gezondheid is het ook van belang dat de doorstroming van verkeer (in het bijzonder op de N208) verbetert en dat bedrijven (vooral nabij woongebieden) met een hoge milieucategorie en/of veel vrachtverkeer ofwel hun bedrijfsvoering aanpassen

ofwel een andere locatie zoeken. Er dienen geen nieuwe gevoelige functies gevestigd te worden nabij drukke wegen.

Leefbaarheid
We gaan de leefbaarheid vergroten door de verblijfskwaliteit in de openbare ruimte te verhogen. Belangrijk is dat er voldoende en kwalitatief hoogwaardige parken en andere groenstructuren aanwezig zijn, met genoeg speelplekken en ruimte om te bewegen/sporten. Deze groenstructuren gaan we zoveel mogelijk onderling verbinden, waardoor ze de kapstok kunnen zijn voor aantrekkelijke en (verkeers)veilige verbindingen voor voetgangers en fietsers. Bestaande (potentieel) waardevolle en monumentale bomen vormen een belangrijke kwaliteit in de openbare ruimte en worden in beginsel behouden bij ruimtelijke ontwikkelingen. Bij de aanleg en renovatie van groen dient er rekening gehouden te worden met beleefbaarheid (geur en kleur), gezondheid (nabijheid van groen, maar ook rekening houden met allergieën), biodiversiteit (bijvoorbeeld bijenvriendelijke beplanting, laanbeplanting die door vleermuizen gebruikt kan worden als vliegroute), veiligheid, klimaat (voldoende schaduw, voorkomen van hittestress en waterberging) en bruikbaarheid. Daarnaast is het belangrijk een bijdrage te leveren aan de energietransitie. Braakliggende terreinen zouden, indien mogelijk, ook ingezet kunnen worden voor tijdelijke functies zoals tuinieren, verblijven en spelen. Bij herinrichting van de openbare ruimte moeten klimaatbestendigheid en het leveren van een bijdrage aan de energietransitie de leidende inrichtingsprincipes worden.

De wijken van Hillegom moeten voldoen aan een

bepaalde ‘groennorm’. In groene wijken (meer dan 75 m2 groen per woning) en basiswijken (50 tot 75 m2 groen per woning) dient het groenareaal minimaal gelijk te blijven. Het vergroten van de bruikbaarheid en bereikbaarheid van het groen in deze wijken is wenselijk. In zogeheten ‘grijze’ wijken (minder dan 50 m2 groen per woning) dient elke ruimtelijke ontwikkeling te leiden tot toename van het groenareaal.

Voor het behoud van de sterke gemeenschapszin in Hillegom is het van belang dat we blijven beschikken over een passend maatschappelijk voorzieningenniveau. Daarbij gaat het onder meer om de aanwezigheid van toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen, sport- en culturele accommodaties. Bovendien willen we ruimte blijven bieden aan bijzondere doelgroepen zoals mensen met een fysieke of verstandelijke beperking, zorgbehoevenden, arbeidsmigranten en statushouders. Daarnaast willen wij tijdelijke en nieuwe inwoners stimuleren mee te doen aan het maatschappelijk leven en onderdeel te worden van de Hillegomse samenleving. Hier is een belangrijke rol weggelegd voor het actieve verenigingsleven binnen onze gemeente.

We gaan ervoor zorgen dat Hillegom ook leefbaar blijft voor het vergrijzende deel van onze samenleving. Dat betekent dat er rekening gehouden moet worden met voldoende woon-, zorg- en recreatiefuncties voor senioren. Daarom is levensbestendig bouwen belangrijk, maar dit moet ook verder worden uitgewerkt in relatie tot de fysieke leefomgeving en de ambities op het gebied van klimaat en energie.

Om de afname van het percentage jonge mensen tegen te gaan is het van belang dat er gezorgd wordt voor een voor hen aantrekkelijk vestigingsklimaat. Dat betekent dat er gekeken moet worden naar de ontwikkeling van het lokale voorzieningenniveau, het woningaanbod en de woonkwaliteit, alsmede de bereikbaarheid met de auto en met het openbaar vervoer. Er dient dus ook de mogelijkheid te zijn de verschillende stappen van de ‘wooncarrière’ binnen Hillegom te doorlopen (van startersstudio naar een eigen huis). Ter bevordering van de sociale cohesie is het wenselijk verschillende leeftijdsgroepen binnen woonwijken te verbinden door een differentiatie binnen woonwijken te bewerkstelligen en voorzieningen ook te richten op jonge mensen.

KOERS HEERLIJKE WOONPLAATS

- Behouden en versterken dorpse karakter
- Nieuwbouw binnenstedelijk realiseren
- Verduurzamen en kwaliteitsverbetering van de woningvoorraad
- Bevorderen van gezondheid
- Sociale cohesie versterken
- Zorg dragen voor toekomstbestendige voorzieningen
- Behoud en verbeteren woon- en leefkwaliteit

BELANGRIJKSTE ASPECTEN

Maatschappelijke voorzieningenniveau, sociale cohesie, goede verkeersdoorstroming, groen, duurzaamheid

Aanvullend afwegingskader voor initiatieven in de Heerlijke woonplaats

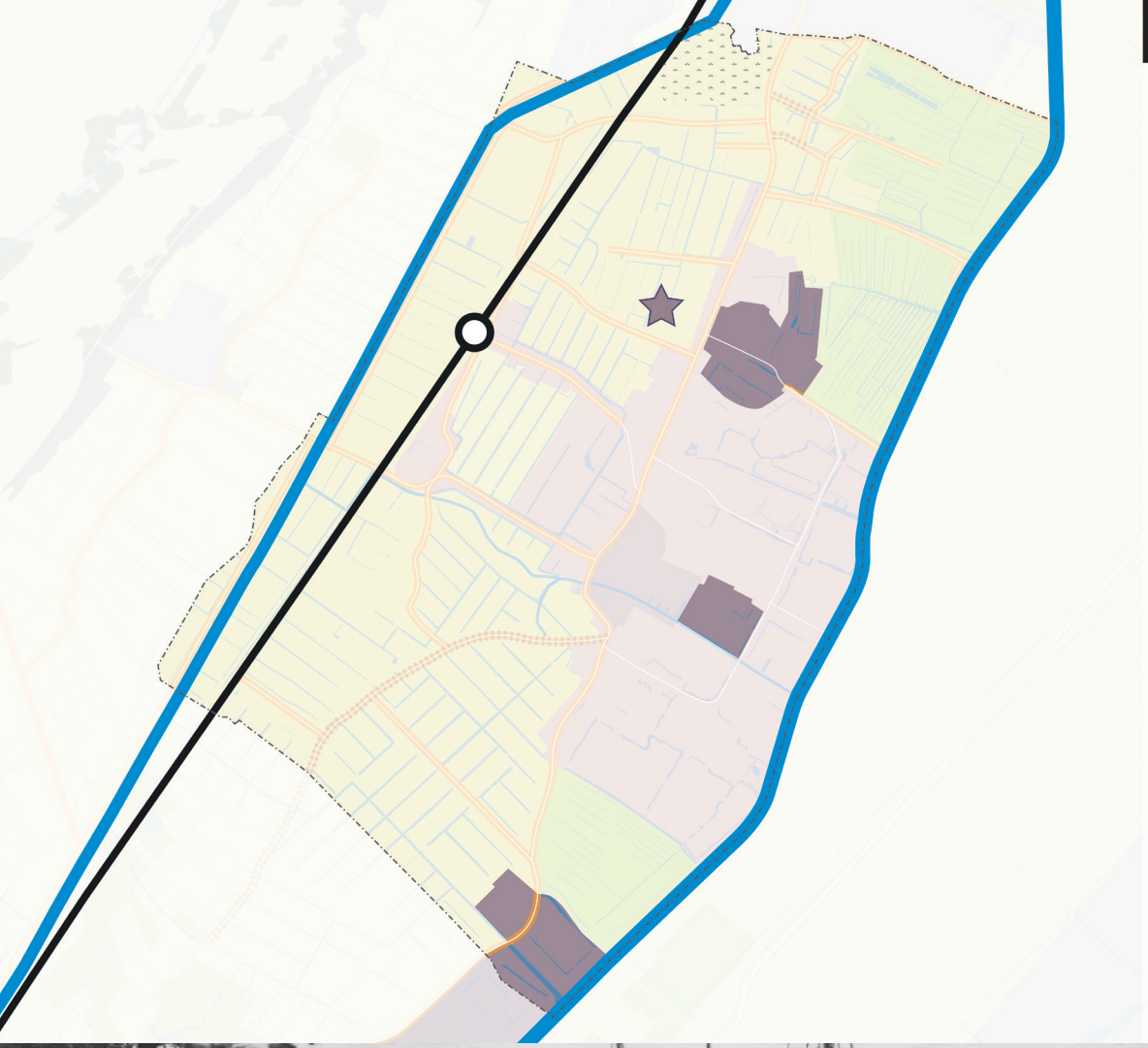

LEGENDA

GEBIEDSPROFIEL

- Duurzame bloementuin
- Hollandse weides
- Historisch hart
- Heerlijke woonplaats
- Werkplaats Hillegom
- Levendige linten

TOPOGRAFIE

- Lommerrijke strandwal
- Wegen
- Spoor/treinstation
- Water
- Duingebied
- Gemeentegrens
- Hooggelegen weg

4.3.5 Werkplaats Hillegom

Karakter
Hillegom kent met Hillegom-Zuid, Hillegommerbeek en Horst ten Daal een gedifferentieerd aanbod aan bedrijventerreinen. Er is relatief veel groot- en detailhandel aanwezig, alsmede autogarages en bedrijven in de bouwnijverheid.

Door de gunstige ligging van Hillegom in de westflank van de Randstad, nabij Haarlem, Leiden, Schiphol en de Metropoolregio Amsterdam (MRA), is Hillegom voor veel bedrijven een aantrekkelijke vestigingsplaats. Toch zijn niet alle drie de bedrijventerreinen even goed ontsloten of logisch gesitueerd. Het (vracht)verkeer van en naar Horst ten Daal en Hillegommerbeek rijdt nu via de N208 of de Weerlaan/Meerlaan, door de bebouwde kom (woongebieden) van Hillegom. Bovendien liggen de beide werkplaatsen zelf ook te midden van woongebied. Bedrijvenpark Hillegom-Zuid daarentegen is veel gunstiger gelegen door de goede rechtstreekse ontsluiting via de N207 naar de A4.

Koers
Divers aanbod aan werkplaatsen
Bedrijventerrein Hillegom-Zuid is door zijn goede ontsluiting zeer geschikt voor bovenlokale bedrijvigheid, ook voor bedrijven die het nodige (vracht)verkeer genereren. Gezien de ligging tussen woongebieden geldt dat niet voor de bedrijventerreinen Hillegommerbeek en Horst ten Daal. Daarom willen we deze werkplaatsen geleidelijk laten transformeren naar aantrekkelijke woon-werkgebieden. Op de terreinen - en vooral aan de randen langs de aangrenzende woongebieden - faciliteren we de komst van woonwerkwoningen (voor zzp'ers die van huis uit willen werken) en bedrijfsverzamelgebouwen voor zzp'ers en 'lichte' bedrijven die passen bij de woonfunctie en de nabijheid van het centrum. Bedrijven met een sterk verkeersaantrekkende werking zijn hier in de toekomst niet wenselijk. De leefkwaliteit van deze woon-werkgebieden moet passend zijn bij de functie van het gebied. Ter plaatse van deze woningen kan bijvoorbeeld een ander geluidsniveau worden toegestaan dan ter plaatse van woningen in een woonwijk.

De ontwikkeling van passende bedrijvigheid is overigens ook afhankelijk van de eventuele komst van nieuwe weg- en waterverbindingen. Dat geldt ook voor de eventuele ontwikkeling van de locatie Pastoorslaan-Noord - die als reservelocatie staat opgenomen in de ISG 2016 - tot duurzaam bedrijventerrein. Gezien de huidige functie als bollengrond dient de ontwikkeling van de Pastoorslaan-Noord overigens altijd gepaard te gaan met bollengrondcompensatie aan de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM). Hier treedt dan feitelijk 'transformatie' op, waardoor deze locatie dan niet langer onderdeel is van de Duurzame bloementuin, maar onderdeel wordt van de Werkplaats Hillegom.

Omdat bedrijventerrein Horst ten Daal is gesitueerd tussen Patrimonium en het in ontwikkeling zijnde woongebied in Hillegom-Noord enerzijds en het centrum van Hillegom anderzijds, is het belangrijk dat er veilige en aantrekkelijke (langzaamverkeers) routes komen door Horst ten Daal. Op bedrijventerrein Hillegommerbeek zetten we bovendien in op opwaardering van de zone langs deze oude beek, waar we de toeristisch-recreatieve potenties van de historische

FIAT
PROFESSIONAL
KNAUS
MOSSEL LEASING
Arnoudstraat
UNIDEX

haven willen benutten in samenhang met de toeristische impulsen in het centrum.

Vergroening, kwaliteitsverbetering en verduurzaming
We zetten overal op onze werkplaatsen in op vergroening, kwaliteitsverbetering en verduurzaming. Vergroening en (ruimtelijke) kwaliteitsverbetering zullen bijdragen aan een aantrekkelijk werkklimaat op onze bedrijventerreinen.

Op de werkplaatsen moet daarnaast een belangrijke deel van onze duurzaamheidsambities worden verwezenlijkt, bijvoorbeeld door plaatsing van zonnepanelen op platte bedrijfsdaken, maar ook door andere vormen van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Nieuwe bedrijven en bedrijven die willen uitbreiden kunnen hierin, mits ze bijdragen aan deze uitgangspunten, door de gemeente worden voorzien onder voorwaarde dat ze passen binnen het profiel van het betreffende bedrijventerrein.

Het leveren van een bijdrage aan onze ambities ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit en een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving is steeds voorwaarde voor medewerking aan bedrijfsuitbreidingen en de komst van nieuwe bedrijven. Van belang is ook dat de verkeersveiligheid op het betreffende terrein en in de rest van Hillegom ten minste gelijk blijft. Nieuwe risicovolle bedrijven zijn niet welkom.

Bedrijven die buiten de aangewezen bedrijventerreinen vallen, dienen te voldoen aan de uitgangspunten voor het deelgebied waarbinnen ze liggen. De gemeente gaat waar nodig in gesprek met bedrijven om te bespreken hoe de gewenste situatie bereikt kan worden.

KOERS WERKPLAATS HILLEGOM

- Verduurzamen en vergroenen
- (Ruimtelijke) kwaliteitsverbetering en verbetering verkeersveiligheid
- Transformatie van bedrijventerreinen Hillegommerbeek en Hillegom-Noord naar woonwerkgebied: woningbouw is mogelijk indien deze aansluit bij de bestaande bebouwing en bestaande bedrijven niet belemmert
- Ontwikkeling van passende bedrijvigheid
- Ontwikkeling van bedrijventerrein Pastoorslaan-Noord, afhankelijk van de eventuele komst van nieuwe weg- en waterverbindingen

BELANGRIJKSTE ASPECTEN

Verkeersveiligheid, profilering van bedrijventerreinen, duurzaamheid, groen, leefbaarheid (omgeving), social return

Aanvullend afwegingskader voor initiatieven in de Werkplaats Hillegom

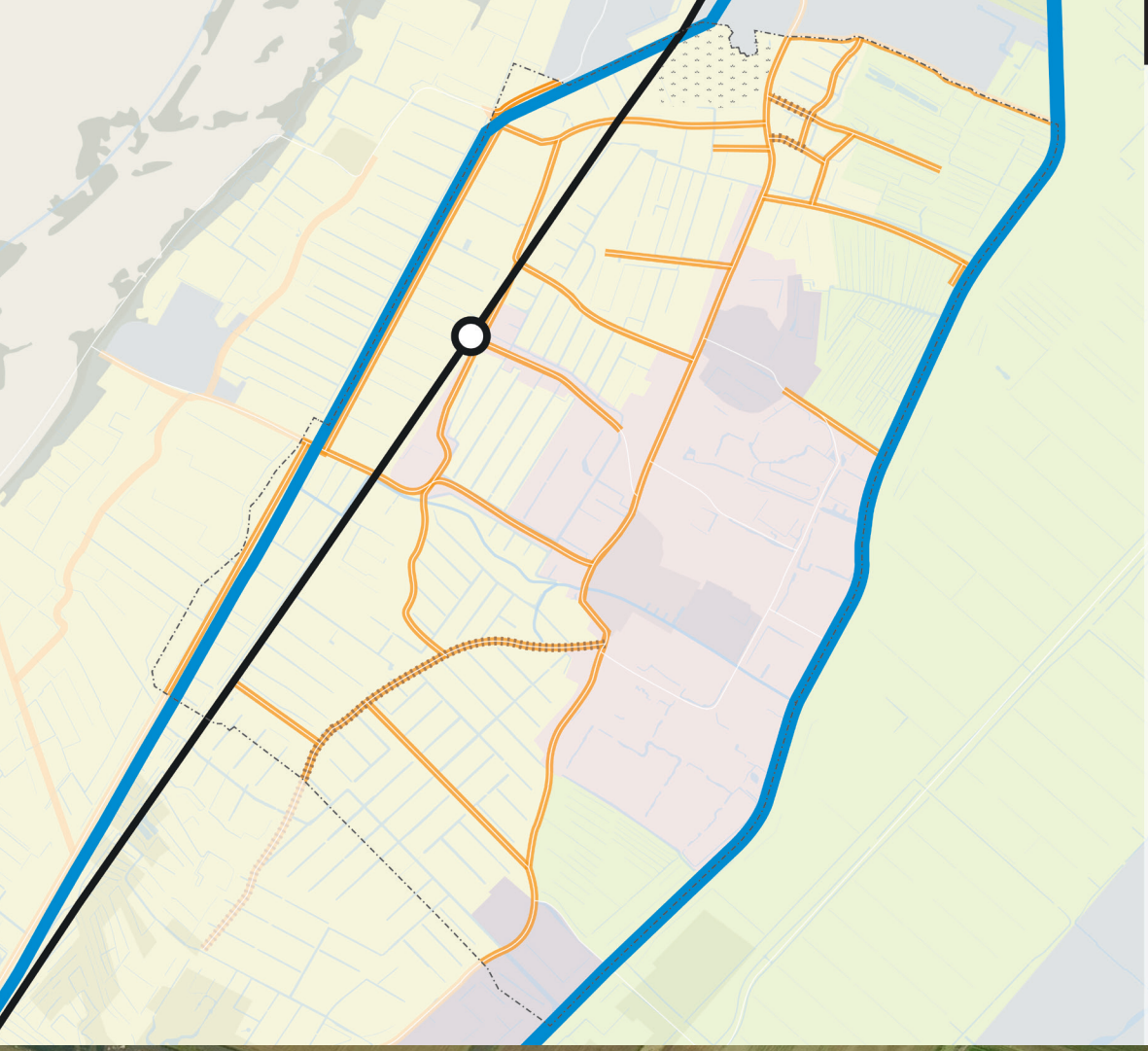

LEGENDA

GEBIEDSPROFIEL

- Duurzame bloementuin
- Hollandse weides
- Historisch hart
- Heerlijke woonplaats
- Werkplaats Hillegom
- Levendige linten

TOPOGRAFIE

- Lommerrijke strandwal
- Wegen
- Spoor/treinstation
- Water
- Duingebied
- Gemeentegrens
- Hooggelegen weg

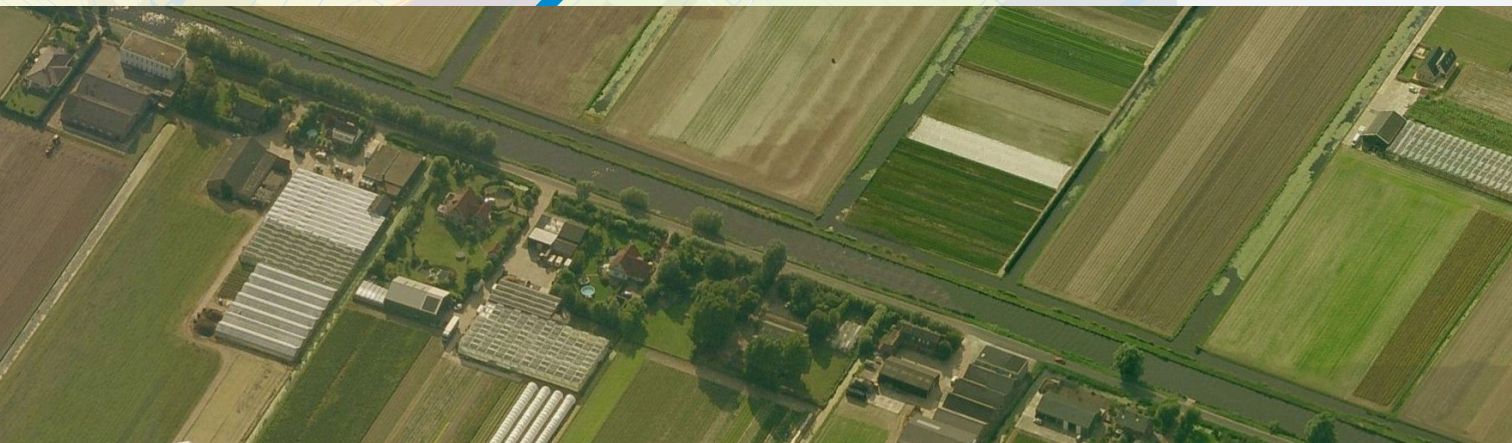

4.3.6 Levendige linten

Karakter
In onze gemeente is een grote verscheidenheid aan typen bebouwingslinten aanwezig. De karakteristieken van de linten vertellen veelal het verhaal van de cultuurhistorisch-landschappelijke ontstaansgeschiedenis van Hillegom.

De linten lopen door verschillende deelgebieden, maar hebben een eigen karakter. In het buitengebied zijn doorzichten tussen de bebouwing aan de linten door van grote waarde om vanaf de weg het landschap te kunnen ervaren. Dergelijke doorzichten zijn niet in alle linten evenveel aanwezig: sommige zijn heel open met veel onbebouwde kavels en andere zijn juist heel gesloten. Omdat - in het buitengebied - de bebouwing aan de achterzijde aan het open landschap grenst, zijn de linten vaak aantrekkelijke woon- en leefmilieus.

Ook binnen de linten is er veel variatie, zowel in aanwezige functies (bijvoorbeeld wonen, bollenbedrijven, maar ook andersoortige bedrijven), als in bebouwingstypologieën die bovendien afkomstig zijn uit verschillende bouwperiodes. Zo staan er vrijstaande tuinderswoningen, korte rijtjes arbeiderswoningen en twee-onder-een-kapwoningen. Ook de karakteristieke bollenschuren staan vaak in het lint. Sommige linten zijn aan één zijde bebouwd en andere aan twee zijden.

Omdat de linten door andere deelgebieden lopen, geldt naast de koers voor het bebouwingslint ook de koers voor het deelgebied waarin het lint is gelegen.

Koers
Kwaliteitsverbetering
De levendigheid van onze linten - waar verschillende functies samenkomen - moet behouden blijven. Daarom bieden we ruimte aan initiatieven mits die zorgen voor een kwaliteitsverbetering (cultuurhistorisch-landschappelijk, ecologisch, recreatief en/of op het gebied van duurzaamheid, gezondheid, zorg, enz.). Een belangrijk ruimtelijk uitgangspunt is dat ontwikkelingen bijdragen aan het versterken van de karakteristieken en kwaliteiten van het betreffende type lint. Dat betekent dus ook dat ontwikkelingen moeten passen binnen de maat en schaal van de linten. Grootschalige verblijfsrecreatieparken zijn bijvoorbeeld niet wenselijk, maar een bed & breakfast in een bestaande schuur, een passende nieuwe functie in een oude bollenschuur en een minicamping gekoppeld aan het lint wel.

Verhogen cultuurhistorisch-landschappelijke waarde
Het versterken van de cultuurhistorisch-landschappelijke karakteristiek draagt bij aan het eigen karakter en de uitstraling van de verschillende typen linten. Dit resulteert in een groter woongenot, maar het maakt het ook prettiger om er te werken of een ommetje te maken. De linten zijn de primaire routes binnen onze gemeente. Ze vormen voor veel bezoekers de entrees (met doorzichten) naar het landschap. Het is vanuit dat perspectief belangrijk in te zetten op een hoge ruimtelijke kwaliteit zodat de identiteit van de bollenstreek op een goede manier wordt uitgedragen. Hierin maken wij onderscheid in vijf typen linten. Hieronder beschrijven we per type de uitgangspunten

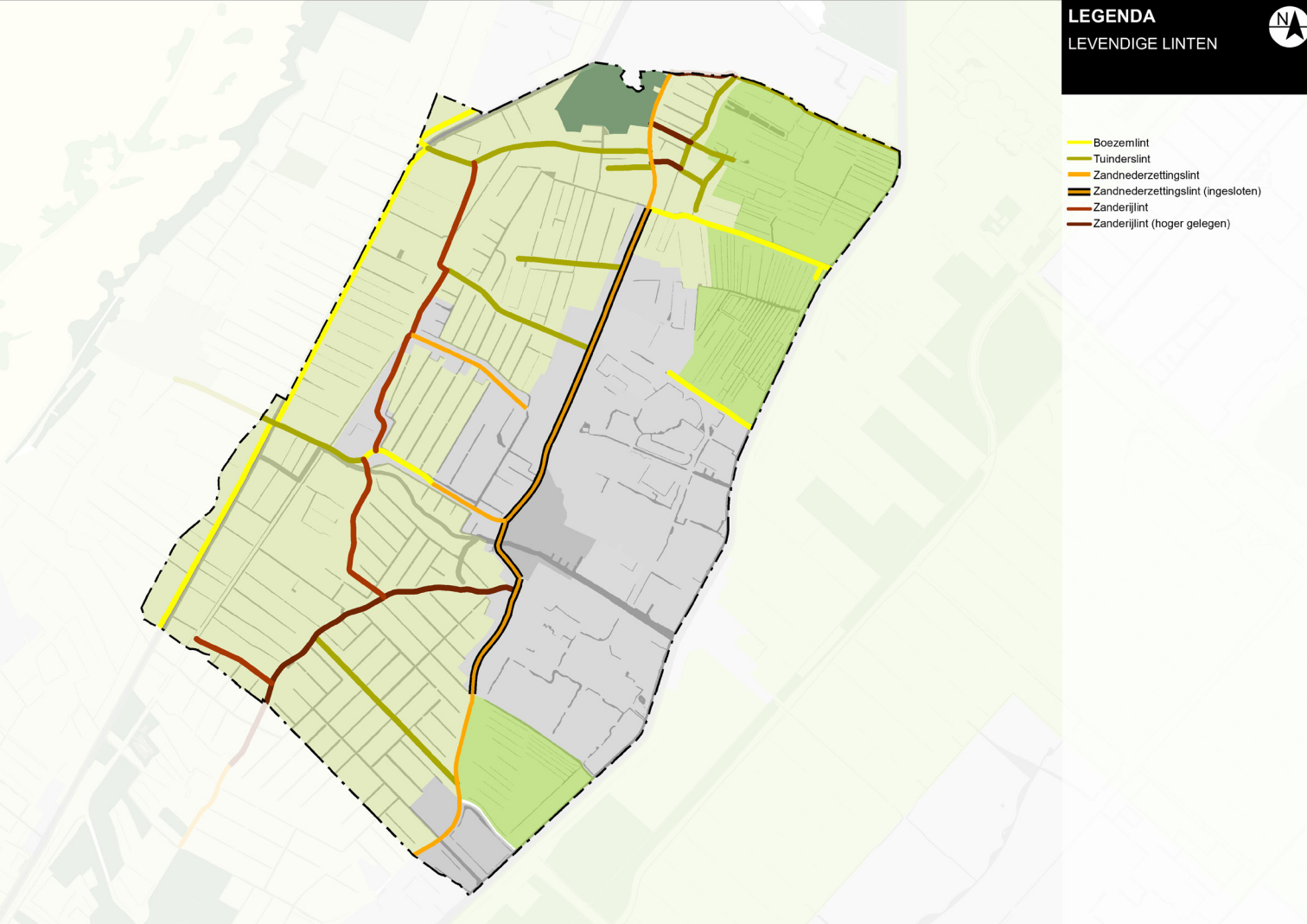
LEGENDA
LEVENDIGE LINTEN
N
Boezemlint
Tuinderslint
Zandnederzettingslint
Zandnederzettingslint (ingesloten)
Zanderijlint
Zanderijlint (hoger gelegen)

bij ruimtelijke ontwikkelingen. We sluiten hiermee aan op de systematiek uit het provinciale ‘Gebiedsprofiel Duin- en Bollenstreek’. Daarnaast hebben we bij nieuwe initiatieven in het buitengebied gemerkt, dat de beschrijving van verschillende linten een goed ruimtelijk kader biedt om een bijdrage te leveren aan de koers van het gebied. Dit heeft er in geresulteerd, dat we alle wegen in het buitengebied als lint in de omgevingsvisie aanmerken, zodat ontwikkelingen bijdragen aan het versterken van de karakteristieken en kwaliteiten van het betreffende type lint. We willen bovendien de kenmerkende openheid en doorzichten naar de bollenvelden in de linten behouden. Op de omgevingsvisiekaart hebben we een aanduiding gezet voor ‘behoud open vensters bollenlandschap’, overeenkomstig de kaart van de ISG2016. Deze open vensters willen we benutten als toeristische uitzichtpunten.

Zanderijlinten:

- zichtbaar houden van de hoogteverschillen tussen hoge wegen en het afgegraven zanderijenlandschap;
- de hoog liggende linten behouden hun karakteristiek profiel;
- nieuwe ontwikkelingen respecteren maat en hoogte ligging van de hoger liggende weg en bebouwing;
- bij enkelzijdig bebouwde linten geen nieuwe bebouwing tegenover de bestaande bebouwing plaatsen;
- linten langs lokale wegen beplanten met een enkele bomenrij en beukenhagen.

Zandnederzettingslinten:

- in stand houden en versterken van de grote variatie aan bebouwingstypen en -structuren;
- in stand houden van de relatie met het landschap en de zicht op de bollenvelden door het koesteren van onbebouwde kavels of doorzichten tussen de lintbebouwing;
- koesteren van kenmerkende bebouwing zoals oude bollenschuren en arbeiderswoningen;
- de doorgaande linten op de voormalige strand-wallen beplanten met laanbeplanting;
- linten langs lokale wegen beplanten met een enkele bomenrij en hagen.

Ingesloten zandnederzettingslinten:

- in stand houden en versterken van het door gaande karakter (visueel) van het lint;
- rekening houden met de maat en functie van het centrum en de lintbebouwing;
- de doorgaande linten op de voormalige strand wallen (N208) beplanten met laanbeplanting.

Tuinderslinten:

- behouden van de openheid en de verspreide bebouwingsstructuur;
- de linten beplanten met hagen: hagen zorgen voor aankleding van het landschap zonder de openheid van de strandvlaktes aan te tasten;
- stimuleren van erfbeplanting met streekeigen beplanting: erfbeplanting versterkt het ensemble van tuinderswoning en bedrijfsgebouwen en zorgt voor een groene uitstraling van het erf;
- behouden van het overwegend agrarische karakter van de bebouwing;
- bij nieuwe ontwikkelingen de woonbebouwing voorop de kavel plaatsen - evenwijdig aan de kavelgrens - en bedrijfsgebouwen achter de rooi lijn van de woonbebouwing plaatsen.

Boezemlinten:

- behouden van de verspreide bebouwingsstruc-tuur;
- behoud en versterking van het zicht op het water;

- behouden van de asymmetrie: slechts aan één zijde bebouwing.

Zoals gezegd is het (in het buitengebied) belangrijk dat doorzichten naar het achterliggende landschap worden behouden. Het clusteren van Greenportwoningen (achter het lint) is daarom niet toegestaan, tenzij dit aansluitend aan de kern Hillegom plaatsvindt en hierbij geen waardevolle zichtlijnen worden weggenomen.Zie voor de uitgangspunten ten aanzien van de realisatie van Greenportwoningen de paragrafen 4.3.1 en 4.3.2.

Verbeteren leefbaarheid
We willen de woon- en leefkwaliteit van de linten in de toekomst ook verder verbeteren door het terugdringen van overlast en onveilige situaties als gevolg van (vracht)verkeer en bedrijfsactiviteiten. Daarvoor is het van belang dat bedrijven die niet passen binnen het deelgebied (zoals transportbedrijven in de Duurzame bloementuin of de Hollandse weides), maar die wel veel verkeersbewegingen genereren, zoveel mogelijk worden uitgeplaatst naar een locatie op een bovenlokaal bedrijventerrein.

Door in te zetten op 100% emissieloze en residuvrije teelt van bloemen, bollen, knollen en vaste planten, willen we mogelijke gezondheidsrisico's door spuitnevels voor omwonenden terugdringen en lokale kennisontwikkeling en innovatie stimuleren. Ook dit zal de leefbaarheid in de linten ten goede komen.

KOERS LEVENDIGE LINTEN

- Verhogen van de woon- en leefkwaliteit
- Versterken van de karakteristieken van het betreffende lint
- Creëren van aantrekkelijke entrees van Hillegom / de Bollenstreek

BELANGRIJKSTE ASPECTEN

Cultuurhistorie, landschap, natuur, recreatie, duurzaamheid, gezondheid, maatschappelijke zorg, bijvoorbeeld zorgboerderij in bestaande bebouwing

Aanvullend afwegingskader voor initiatieven in de Levendige linten

Toerisme: Denk groter dan Hillegom!

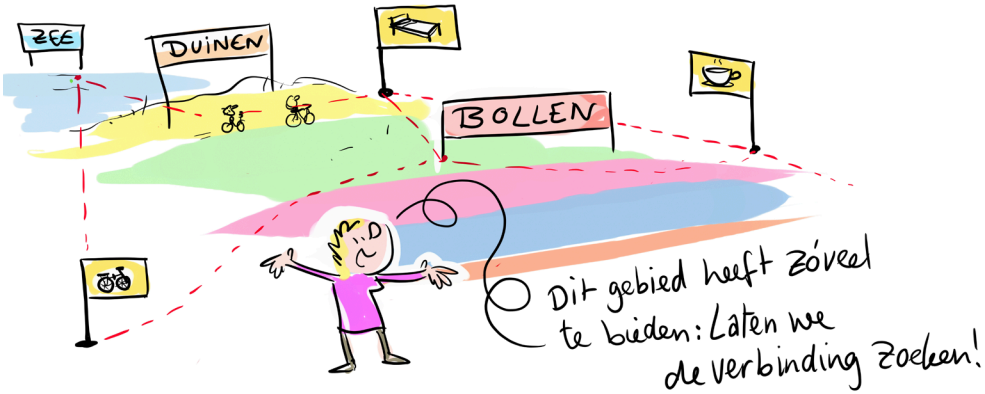

4.3.7 Duurzame verbindingen

In deze paragraaf kijken we hoe de verbindingen in en om Hillegom op een duurzame manier versterkt kunnen worden. Verbindingen betekent meer dan alleen verkeer, het zijn ook de groene corridors voor flora en fauna, de relatie met het verleden en de toekomst en de verbindingen tussen mensen. Die verschillende verbindingen hebben geen eigen identiteit, maar spelen wel een belangrijke rol in het behouden en versterken van de identiteiten van de rest van Hillegom.

Vervoersverbindingen
In lijn met de landschappelijke opbouw langs de kust is Hillegom vooral in noord-zuidrichting goed ontsloten. Dit geldt zowel voor het wegverkeer als voor het openbaar vervoer. Wij zijn trots op het feit dat we een station hebben.

Het bereikbaarheidsprobleem voor het wegverkeer en het openbaar vervoer in oost-westrichting, een vlotte doorstroming van de N208, de bereikbaarheid van regionale voorzieningen en het terugdringen van de overlast van het vrachtverkeer moeten worden aangepakt. Om de regionale bereikbaarheid en de robuustheid van het verkeerssysteem te verbeteren zijn diverse alternatieve tracés onderzocht voor een nieuwe oost-westverbinding tussen de A4 en de N206 (zie blz. 88). Voor de toekomstige ontwikkeling van Hillegom is het van wezenlijk belang, dat het nieuwe wegtracé een substantiële bijdrage levert aan de ambities die verwoord staan in voorliggende omgevingsvisie, inclusief de koers per deelgebied (zie hoofdstuk 4).

Autoluwe of autovrije woonstraten en schoolomgevingen dragen bij aan de lokale leefbaarheid en veiligheid. Om die reden is het wenselijk dat doorgaand gemotoriseerd verkeer zo veel mogelijk om de wijken heen gaat, terwijl wandel- en fietsverkeer juist in de wijken passen. Wij willen het autogebruik ontmoedigen en gebruik van openbaar vervoer en het fietsgebruik stimuleren als alternatief. Hiervoor is een veilig, comfortabel, groen/aantrekkelijk en bereikbaar fietsnetwerk binnen Hillegom noodzakelijk:

- tussen alle woongebieden (via de parken);
- tussen de woongebieden en het centrum;
- binnen het centrum;
- tussen het centrum en het treinstation.
- naar de omliggende gemeenten (waarbij rekening wordt gehouden met snelle (elektrische) fietsen).

Deze verbindingen zijn belangrijk voor het dagelijks gebruik, maar we willen ook de recreatieve infrastructuur verbeteren. Verder zetten we in op het creëren van meer aantrekkelijke ommetjes, recreatieve vaarroutes (bijvoorbeeld een vaarverbinding tussen de Leidsche Vaart en de Ringvaart via het centrum van Hillegom) en doorgaande lange-afstandsroutes, onder meer naar het strand en de duinen.

Ook een goed, bereikbaar en toegankelijk openbaar vervoernetwerk ontmoedigt het autogebruik. Daarom is het belangrijk om de sterke verbindingen met Hoofddorp/Schiphol/Amsterdam, Haarlem en Leiden te behouden. Bij de aanbesteding van personenvervoer laten we het aandeel elektrisch en op waterstof rijden meewegen. Het aanbod P+R-plaatsen en fietsenstallingen bij het NS-station moet bovendien aansluiten bij

Kaart voorkeursalternatief - Provincie Noord-Holland en Zuid-Holland

't Centrum kan wel wat beter aangegeven worden

de vraag. Er kan ook gekeken worden naar de mogelijkheid voor een groter (onbetaald) parkeeraanbod, extra fietsenstallingen en een (frequent rijdende) pendelbus van het centrum naar het NS-station.

Om de leefbaarheid en gezondheid nabij de wegen te verbeteren, willen wij de overlast die veroorzaakt wordt door vrachtverkeer terugdringen, het aantal autoverplaatsingen en optrekbewegingen verminderen, deelauto's stimuleren, een stiller wegdek realiseren en schonere en stillere (elektrische) motorvoertuigen stimuleren. Wij willen dat het aantal ongevallen afneemt. Ook moeten wij kunnen garanderen dat hulpdiensten de wettelijke aanrijdtijd kunnen halen. Dit willen we bereiken door wegen in te richten conform de landelijke richtlijnen en aanbevelingen ten aanzien van een verkeersveilige weginrichting (Duurzaam Veilig Verkeer). Dit is een overheidsinitiatief bedoeld om de verkeersveiligheid te vergroten en ongevallen te voorkomen. Ook moet de inrichting van de gehele openbare ruimte een bijdrage leveren aan de doelstellingen op het gebied van energie en klimaat. Klimaatbestendigheid en het leveren van een bijdrage aan de energietransitie worden dan ook leidende inrichtingsprincipes voor de openbare ruimte.

Ecologische verbindingen
De Elsbroekerpolder en Park Vogelenzang zijn onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN; de voormalige ecologische hoofdstructuur of EHS).
De Leidsche Trekvaart vormt een ecologische verbindingszone binnen het NNN, die Park Vogelenzang verbindt met de delen van het NNN ten westen van de Keukenhof. Daarnaast vormen de Ringvaart, de spoordijk en de Hillegommerbeek lange lijnvormige structuren waardoor ze kunnen functioneren als natuurlijke corridors voor planten en dieren. Zoals reeds ingezet in het gemeentelijke Groenbeleidsplan stimuleren wij natuurlijke ontwikkelingen in deze gebieden die passen binnen het open karakter van het landschap. Het wensbeeld bestaat uit natuurvriendelijke en bloemrijke oevers en bermen, in combinatie met ruigten en struwelen. Door het creëren van natuurvriendelijke oevers langs watergangen in het bollengebied kan het ecologisch netwerk verder worden versterkt en wordt de biodiversiteit ook op lokaal niveau verhoogd.

Verbinden van boven- en ondergrond
Als het gaat om duurzame verbindingen moeten we ook rekening houden met de niet direct zichtbare ondergrond. Het duurzaam veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond staat ook wel bekend als 3D-Ordening. In bodem en ondergrond ligt niet alleen bestaande infrastructuur, zoals kabels en leidingen, maar er liggen ook veel ruimteclaims voor de toekomst. Zeker bij vraagstukken als energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie kunnen we gebruik maken van de kwaliteiten van de ondergrond, maar moeten we ook rekening houden met de kenmerken van die ondergrond. Het behalen van de in

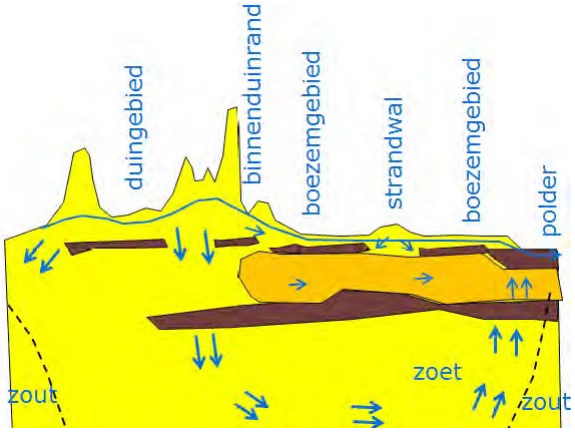

Doorsnede (ondergrondse) watersystemen (bron: Hoogheemraadschap van Rijnland)

deze visie beoogde ambities van energiebesparing en opwekking van duurzame energie kan immers consequenties hebben voor de ondergrond. Voor de middellange termijn is de aanleg van een warmtenet vanuit de noordelijke of zuidelijke Randstad overigens nog niet mogelijk. Wel zijn er mogelijkheden voor warmtekoudeopslag (WKO) en geothermie in Hillegom.

Het is interessant voor de inwoners en recreanten om de ondergrond zichtbaarder te maken. Met name de verschillen in bodemopbouw, die door de afgravingen een belangrijk onderdeel van het DNA van Hillegom zijn, willen we beter afleesbaar maken. Ook kunnen ondergrondse voorzieningen ingezet worden voor het ‘bollentoerisme’.

In het kader van 3D-Ordening is verder een aantal acties relevant:
- om de doelstelling 100% emissieloze en residu-

vrije teelt te halen en een betere bodemkwaliteit en grondwater- en oppervlaktewaterkwaliteit te behalen, participeren we in de initiatieven die voortkomen uit de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG; Duin- en Bollenstreek, 2016) en die moeten leiden tot een ‘duurzame bollenteelt’;
- ook om een robuust klimaatbestendig watersysteem te realiseren nemen we deel aan initiatieven die voortkomen uit de ISG;
- om de natuurwaarden in de Hollandse weides te versterken en bodemdaling tegen te gaan, gaan we in gesprek met het Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeente Haarlemmermeer om een hogere waterstand en vernatting van de polders te realiseren. Door het realiseren van een ‘tussenpeil’ in de Haarlemmermeer kan voorkomen worden dat de lager gelegen gronden in de Haarlemmermeer grondwater blijven onttrekken aan de polders.

Verbinden van verleden, heden en toekomst
We willen duurzame verbindingen in de meer figuurlijke betekenis leggen door verleden, heden en toekomst met elkaar in verband te brengen. We trekken de lijnen uit het verleden door naar de toekomst. Het rijke verleden van Hillegom willen we gebruiken als inspiratie voor keuzes omtrent de fysieke leefomgeving, zoals bij het vormgeven van woongebieden of recreatieve invullingen. We willen goed voorbereid zijn op de toekomst. We doen dit onder meer door in te zetten op duurzaamheid in het algemeen en energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie in het bijzonder.

Verbinden van mensen en bedrijven
Het verbinden gaat verder dan de fysieke leefomgeving. Het verbinden van mensen is ook een belangrijke doelstelling. Daarbij gaat het erom de samenwerking van maatschappelijke organisaties te bevorderen, de sociale cohesie te versterken en de eenzaamheid te bestrijden. We hebben aandacht voor (de mogelijkheden voor) mensen met een beperking. Ook de economische samenwerking en kruisbestuiving vinden we van groot belang. Goede verbindingen tussen bedrijfsleven en werknemers - een goed functionerende arbeidsmarkt - is een cruciale factor voor een economisch florerende gemeente. Door overheden, bedrijven en kennisinstellingen optimaal met elkaar te verbinden (dit wordt ook wel ‘triple helix’ genoemd) kunnen we hier maximaal aan bijdragen.

hoofdstuk 5

OMGEVINGSVISIEKAART HILLEGOM

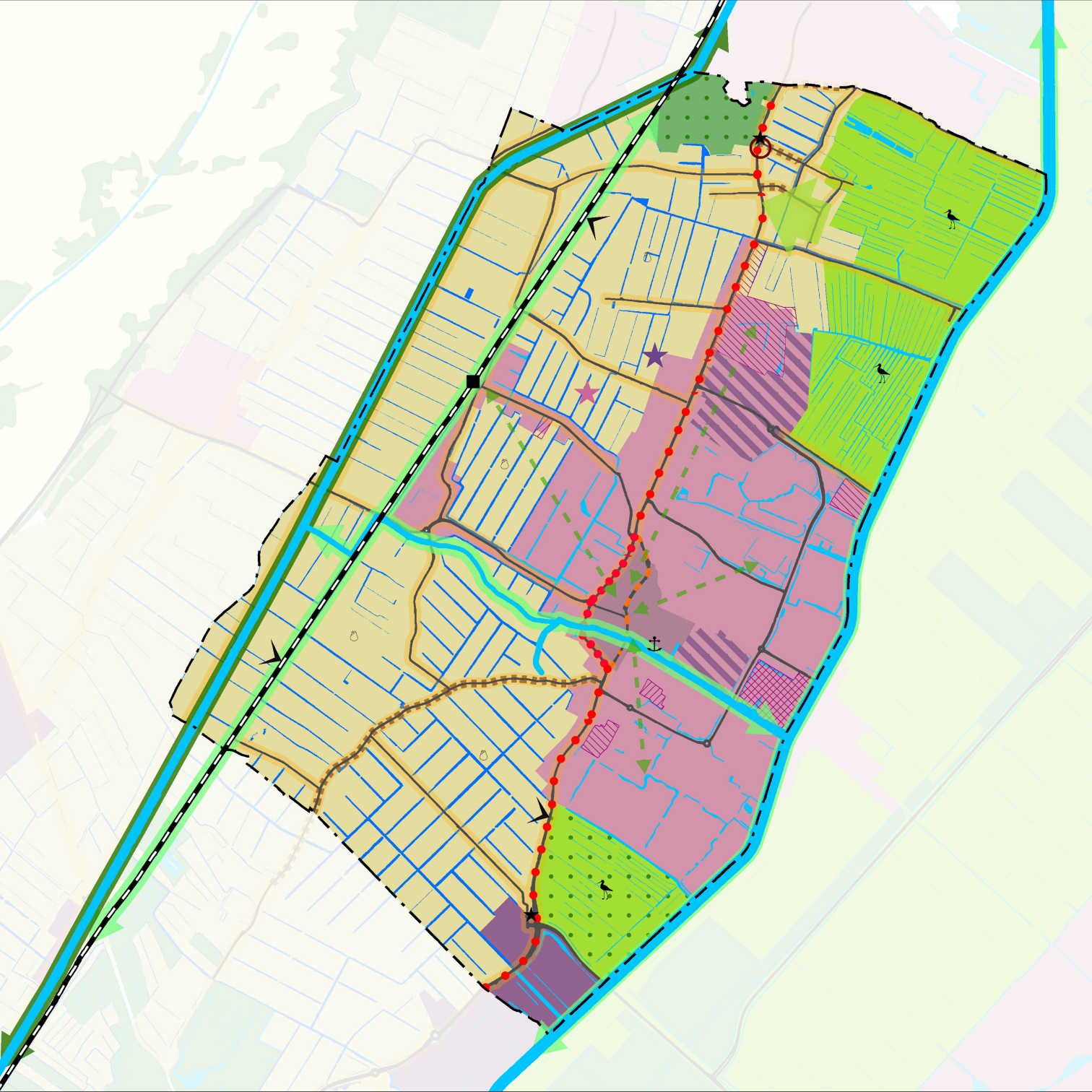

5. Omgevingsvisiekaart Hillegom

In hoofdstuk 4 hebben we op basis van bestaande karakters / sferen een ruimtelijk raamwerk opgesteld met verschillende deelgebieden. Voor elk deelgebied hebben we een koers geformuleerd, aan de hand waarvan we richting hebben gegeven aan toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen, die passen bij het karakter van het deelgebied. Het ruimtelijk raamwerk en de verschillende ontwikkelingen vormen samen de integrale omgevingsvisie. De visie op de verschillende deelgebieden met de belangrijkste ontwikkelingen en opgaven voor de periode tot 2030 is verbeeld op de integrale omgevingsvisiekaart.

De omgevingsvisiekaart is gebaseerd op bestaande kwaliteiten, vigerend beleid en lopende plannen (vlakken) en voegt daaraan enkele nieuwe keuzes toe (symbolen, pijlen en arceringen). Het is belangrijk vast te stellen dat de omgevingsvisiekaart geen bestemmingsplan-/ omgevingsplankaart is en dat deze geen ontwikkelingen onwrikbaar vastlegt. Het gaat om de hoofdlijnen van beleid, die verder worden uitwerkt in het omgevingsplan en programma's. De raad kan periodiek (bijvoorbeeld ieder jaar) het uitvoeringsprogramma opnieuw vaststellen. Dit kan mede op basis van woningbouwmonitoring en ontwikkelingen in de uitvoering.

hoofdstuk 6

UITVOERING

6. Uitvoering

Inleiding
In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we de visie denken te realiseren. Hierbij dragen we een aantal concrete projecten aan die we als gemeente graag gerealiseerd willen zien. Omdat we daarbij ook afhankelijk zijn van andere initiatiefnemers beschrijven we in sommige gevallen ook wat er moet gebeuren om een project of ontwikkeling van de grond te krijgen, zodat dit betrokken kan worden in gesprekken over initiatieven.

In dit hoofdstuk beschrijven we verder de diverse uitwerkingen die we bij de visie gaan opstellen en geven we aan hoe we omgaan met het actualiseren van de visie. Dit laatste hoofdstuk van de visie sluit af met een projectenmatrix. In deze matrix hebben we inzichtelijk gemaakt welke acties voortvloeien uit de visie, wat de rol van de diverse betrokken partijen is en hoe we deze projecten denken te realiseren. Dit samenvattende overzicht is uiteraard samengesteld op basis van de huidige kennis en stand van zaken van initiatieven en kan daarom herzien worden wanneer dat nodig is.

Monitoring, aanvulling en herziening
Elke dag vers
Deze omgevingsvisie is de eerste visie die we in Hillegom vooruitlopend op de Omgevingswet hebben opgesteld. We hebben daarmee geen blauwdruk waarmee we tot 2030 vooruit kunnen. Op enig moment zullen we tot de conclusie komen dat een bepaald thema nog onvoldoende is uitgewerkt of dat de situatie voor een gebied dusdanig is veranderd dat

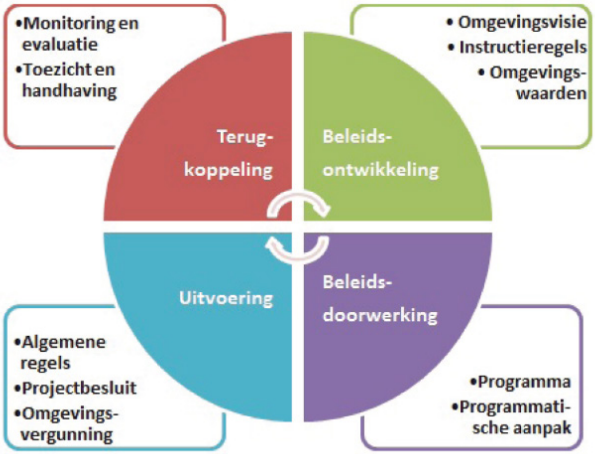

De beleidscyclus uit de Memorie van Toelichting van de Omgevingswet

een herziening van de visie nodig is. In de geest van de Omgevingswet moet de omgevingsvisie 'elke dag vers' gehouden worden. Het college rapporteert halfjaarlijks aan de gemeenteraad over de ontwikkelingen. Dit kan ertoe leiden, dat de raad wordt voorgesteld om de omgevingsvisie op onderdelen aan te passen.

Een belangrijk ijkpunt is het jaar 2021. Op dat moment treedt naar verwachting de Omgevingswet in werking en is ook het omgevingsplan voor het buitengebied vastgesteld. Als Hillegom hebben we dan een actueel planologisch kader en kennen we de finesses van de Omgevingswet. De jaren 2018-2019 zijn dan ook een goed moment om te kijken of deze eerste omgevingsvisie op onderdelen aangevuld of juist ingeperkt moet worden. De verdere integratie van de 'niet-traditionele' ruimtelijke beleidsvelden binnen de kaders van de

De m.e.r. bestaat uit de volgende zeven stappen:

1. Openbare kennisgeving
Het bevoegd gezag publiceert een openbare kennisgeving van het voornemen om de omgevingsvisie op te stellen en hiervoor een plan-m.e.r.-procedure te doorlopen.

2. Notitie en reikwijdte
Na de bekendmaking worden de reikwijdte en het detailniveau van het planMER bepaald. Dit kan in de vorm van een Notitie reikwijdte en detailniveau, maar dat hoeft niet. Een advies van de Commissie m.e.r. over de Notitie reikwijdte en detailniveau is facultatief. In dit geval is hierom niet gevraagd. De bestuursorganen worden ook in deze fase geraadpleegd.

3. Opstellen PlanMER
Het planMER wordt opgesteld op basis van de bepaalde reikwijdte en detailniveau zoals aangegeven in de vorige stap, bij voorkeur met medeneming van de opmerkingen van de Commissie en de geconsulteerde bestuursorganen. Op basis van het planMER wordt in de ontwerp-omgevingsvisie de motivering van de keuzen opgenomen. De resultaten van het planMER wordt opgenomen in de ontwerp-omgevingsvisie.

4. Terinzagelegging en zienswijzen
Het planMER en de ontwerp-omgevingsvisie worden ingevolge afdeling 3.4 van de Awb gezamenlijk zes weken ter inzage gelegd. Parallel daaraan wordt advies gevraagd aan de Commissie m.e.r. Dit toetsingsadvies is ook onder de Omgevingswet verplicht. In het Omgevingsbesluit zal worden aangegeven dat uiterlijk op het moment van terinzagelegging van het milieueffectrapport het bevoegd gezag de Commissie voor de milieueffectrapportage in de gelegenheid stelt over het milieueffectrapport te adviseren. De Commissie voor de milieueffectrapportage brengt advies uit binnen zes weken nadat zij hiertoe in de gelegenheid is gesteld.

5. Motiveren in de definitieve omgevingsvisie
In de definitieve omgevingsvisie moeten de resultaten van de het planMER worden verwerkt en moet worden gemotiveerd hoe met de resultaten van het planMER en de zienswijzen is omgegaan.

6. Bekendmaking en mededeling van het plan
Conform afdeling 3.4 Awb wordt de definitieve omgevingsvisie bekend gemaakt.

7. Evaluatie van de effecten na realisatie
Het is verplicht om de daadwerkelijk optredende milieugevolgen van de uitvoering van de omgevingsvisie in kaart te brengen en te evalueren. In het planMER wordt aangegeven welke aspecten van de visie voor evaluatie in aanmerking komen.

omgevingsvisie vraagt daarbij bijzondere aandacht. Vooral voor de integratie van de sociaal-maatschappelijke thema's ligt er een opgave voor ons als gemeente. We gaan hier de komende jaren mee aan de slag.

Plan-m.e.r.
Een Milieueffectrapport (MER)[5] brengt op voorgeschreven wijze de milieugevolgen van een plan of project in beeld voordat het besluit wordt genomen of het plan wordt vastgesteld. Zo kan het bevoegd gezag de milieugevolgen bij haar afwegingen betrekken en krijgt het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming over projecten en plannen met mogelijk aanzienlijke gevolgen voor het milieu. In drie gevallen is een plan-m.e.r. wettelijk verplicht voor een omgevingsvisie:

1. De omgevingsvisie stelt kaders voor activiteiten in het plangebied waar de wet voorschrijft dat er een plan-m.e.r. moet komen.
2. De omgevingsvisie stelt kaders voor activiteiten waarbij er op grond van de wet sprake is van een m.e.r.-beoordelingsplicht.
3. De activiteiten in de omgevingsvisie leiden mogelijk tot significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden (Passende beoordeling).

In dit geval lijkt van 1 en mogelijk 3 sprake te zijn. Hieronder zijn de resultaten van de m.e.r. weergegeven.

Resultaten MER
In het MER is op een kwalitatieve manier onderzocht of met de voorgestelde oplossingsrichtingen uit de omgevingsvisie het doel voor 2030 bereikt wordt. Nog belangrijker is dat ook is beschreven wat de effecten van deze koers voor de fysieke leefomgeving zijn. De mate waarin het doel uit de visie bereikt wordt en de effecten die hierbij optreden, kunnen aanleiding geven om voor het betreffende onderwerp een concreet uitgewerkt programma op te stellen.

Naast gemeentebrede doelen en ambities bevat de omgevingsvisie ook een onderverdeling in deelgebieden. Voor deze deelgebieden zijn eveneens doelen en ambities geformuleerd, die kunnen bestaan uit het behouden of versterken van de huidige kwaliteiten en/of het ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen voor het gebied. In het MER is onderzocht wat de impact van deze ambities op de fysieke leefomgeving is. Deze kwalitatieve analyse geeft inzicht in de voorwaarden en spelregels die uiteindelijk vastgelegd moeten worden in het omgevingsplan. Dit MER vormt hiermee als het ware een opstap naar de invulling en beoordeling van het omgevingsplan. De doelen en ambities van de deelgebieden vormen randvoorwaarden en aanwijzingen voor de ontwikkelingen in het betreffende gebied. In dit MER wordt daarom allereerst een effectbeoordeling van de koers en ambitie per deelgebied opgesteld. Deze effectbeoordeling geeft zicht op de randvoorwaarden en regels in het toekomstige omgevingsplan en vormen daarmee ook de randvoorwaarden en regels voor ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie en woningbouw. Met de effectbeoordeling per deelgebied kan bepaald worden waar en hoe de opgaven voor deze thema's gerealiseerd kunnen worden en wat de effecten hiervan zijn op de kernkwaliteiten van het deelgebied. Als er zicht is op de realisatiemogelijkheden en de

[5] *Het proces en de procedure milieueffectrapportage genoemd, wat wordt afgekort als m.e.r.. Het milieueffectrapport zelf wordt afgekort als MER.*

effecten hiervan, kan er ook getoetst worden op het 'doelbereik'.

De omgevingsvisie bevat een kwalitatieve beschrijving van de kwaliteiten en ambities van de gemeente voor verschillende deelgebieden. Hiermee wordt inzicht geboden in de voorwaarden die bepalend zullen zijn bij nieuwe ontwikkelingen, zonder dat hier harde kaders voor gesteld worden. Deze kaders worden vastgelegd in het omgevingsplan. Dit MER sluit aan bij het abstractieniveau van de omgevingsvisie en dient daarom voornamelijk als kwalitatieve verkenning van de leefomgevingseffecten. Voor de effecten op de leefomgeving zijn in de conclusie aanbevelingen gedaan om negatieve effecten te beperken door bijvoorbeeld regels plannen op te stellen waar ontwikkelingen aan getoetst moeten worden. Voor het waarmaken van de ambities zijn aanbevelingen gedaan om ontwikkelingen mogelijk te maken en te stimuleren.

De Commissie m.e.r. heeft op 4 december 2017 een toetsingsadvies uitgebracht over het MER. Naar aanleiding van dit advies van de Commissie en een reactie van de omgevingsdienst is in december 2017 een aanvulling op het MER opgesteld.

In deze aanvulling op het MER (zie losse bijlage bij deze omgevingsvisie) is allereerst een beknopte samenvatting gegeven van de analyses uit het MER. Waar in het MER per deelgebied de betreffende kernkwaliteiten, knelpunten en ambities besproken zijn, wordt in de aanvulling meer gekeken naar de overkoepelende aspecten op gemeenteniveau. Hierin wordt ook gekeken naar de rol van autonoom beleid met betrekking tot deze aspecten.

Voor de thema's duurzame energie en woningbouw is in de aanvulling nadrukkelijk de doorvertaling gemaakt naar de uitwerking in respectievelijk het programma en het omgevingsplan. Hiervoor worden allereerst de opgaven geanalyseerd en is onderzocht welke ambities deze opgaven moeten vervullen en hoe de opgaven ingevuld kunnen worden. De invulling van de opgaven is vervolgens beoordeeld op de mogelijke effecten op de leefomgeving en vooral op de kernkwaliteiten en ambities. Hierbij is ook gekeken naar kansen om op andere leefomgevingsaspecten een positief effect te behalen.

Uit deze analyse blijkt dat opgaven en ambities elkaar kunnen bijten of dat het behalen van een ambitie twijfelachtig is. In deze aanvulling wordt daarom ook aangegeven op welke terreinen dit mogelijk op kan treden en hoe hiermee omgegaan kan worden bij de uitwerking van het programma of het omgevingsplan. Het inzichtelijk maken van deze effecten en het wel of niet bereiken van de gestelde doelen kan vervolgens meegenomen worden in de monitoring.

De ambitie in 2030 energieneutraal te zijn, is niet eenvoudig haalbaar, zo blijkt uit (de aanvulling op) het MER. De mogelijkheden voor duurzame vormen van energieopwekking zijn binnen de eigen gemeentegrenzen beperkt, gezien onder meer de wettelijke beperkingen. We pakken deze opgave daarom op in regionaal verband. Bij het meewerken aan initiatieven voor opwekking van duurzame energie zal steeds een afweging moeten worden gemaakt ten aanzien van de impact op de kernkwaliteiten en de ambities op het gebied van bijvoorbeeld landschap, natuur en woonkwaliteit.

Uit het MER en de aanvulling blijkt ten slotte dat het heel belangrijk is de in de omgevingsvisie genoemde uitgangspunten voor ontwikkelingen ook echt in de praktijk te hanteren bij het beoordelen van initiatieven. Zo kan het meewerken aan (kleinschalige) recreatieve ontwikkelingen in de Hollandse weides alleen als zeker is dat ze niet ten koste gaan van de aanwezige natuurwaarden. Anders staan dergelijke ontwikkelingen op gespannen voet met de ambitie de Hollandse weides te versterken als weidevogelgebied. En het toevoegen van GOM-woningen in (kleine) clusters aansluitend aan de kern Hillegom, kan alleen als dit niet ten koste gaat van de karakteristiek van de Duurzame bloementuin of Hollandse weides en bijdraagt aan de voor deze deelgebieden genoemde ambities. Als deze uitgangspunten niet gehanteerd worden, leidt de ontwikkeling van Greenportwoningen bijvoorbeeld tot aantasting van de landschappelijke kernkwaliteit en de ambitie het landschap beter zichtbaar en beleefbaar te maken.

Omgevingsplan
Een belangrijke bepaling in de Omgevingswet is dat een gemeente één omgevingsplan kent. Dit betekent in principe dat het systeem zoals we dat nu kennen met verschillende bestemmingsplannen voor de dorpen en het buitengebied, niet meer aan de orde zal zijn. In de aanloop naar de opstelling van één omge-

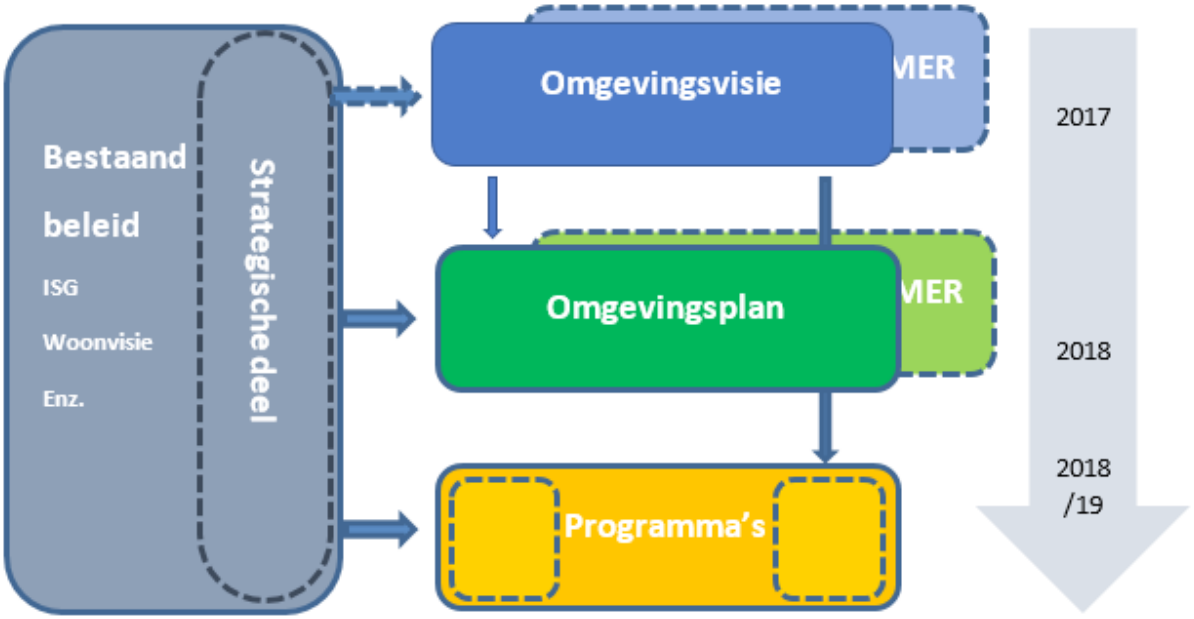

vingsplan voor geheel Hillegom wordt thans gewerkt aan het omgevingsplan voor het buitengebied. In dit verband is het ook - in lijn met de Pilot Hillegom 'Van omgevingsvisie naar omgevingsplan' voor het Ministerie van Infrastructuur en Milieu[6]- goed om ook te kijken in hoeverre de omgevingsvisie moet worden geactualiseerd. De samenwerking in HLT-verband kan ook leiden tot bijstellingen.

Omgevingswaarden / programma
De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om in het omgevingsplan voor de gehele gemeente omgevingswaarden vast te leggen. Bijvoorbeeld ten aanzien van de uitstoot van schadelijke stoffen, de productie van geluid of andere vormen van hinder of mogelijke overlast. In dat geval is ook een programma verplicht. Vooralsnog zien wij geen noodzaak om ter uitvoering van deze visie concrete waarden te stellen. Wel zullen we of voor de vaststelling van de omgevingsvisie of in het omgevingsplan de huidige kwaliteit (minimale kwaliteit) en de streefkwaliteit bepalen. De bestaande situatie in onze gemeente is niet van dien aard dat er nu sprake is van acute actiepunten. Mocht in de toekomst blijken dat bepaalde 'doelen' niet worden gehaald dan kunnen we alsnog overwegen om in het omgevingsplan omgevingswaarden vast te stellen en deze te koppelen aan een programma. Dit is ook een aspect wat aan bod komt bij de monitoring en evaluatie van deze eerste omgevingsvisie.

Integrale beleidsvorming
De Omgevingswet is één samenhangende wet die ontwikkelingen stimuleert en de kwaliteit van de leefomgeving waarborgt. De wet regelt voor burgers, bedrijven en overheden het doelmatige en duurzame beheer, gebruik, behoud en ontwikkeling van een veilige en gezonde leefomgeving.

Ingevolge de Omgevingswet is een omgevingsvisie een integrale visie, die de lange termijn-keuzes voor die leefomgeving laat zien en die de beleidsmatige basis biedt voor de overige kerninstrumenten van de wet. Officieel vervangt de omgevingsvisie de structuurvisie, het waterplan, het milieubeleidsplan, het verkeers- en vervoerplan en de ruimtelijke aspecten van de natuurvisie uit de Wet natuurbescherming. Gelet op de doelstelling van de wet gaat deze omgevingsvisie niet alleen in op deze documenten, maar op de volle breedte van de leefomgeving. Dit betekent dat deze feitelijk (de strategische onderdelen van) alle beleidsdocumenten op het gebied van de fysieke leefomgeving (inclusief de genoemde documenten) vervangt en dat resterend beleid in een van de andere kerninstrumenten van de Omgevingswet - omgevingsplan of programma - moet worden opgenomen (zie het schema 'relatie omgevingsvisie met andere kerninstrumenten; de stippellijn bij bestaand beleid geeft aan dat alleen het strategische deel is overgenomen). Deze omgevingsvisie vervangt vooralsnog niet de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG; Duin- en Bollenstreek, 2016). Tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet blijven de ISG en de omgevingsvisie naast elkaar bestaan, waarbij we ten opzichte van de

[6]In de zomer van 2016 fungeerde Hillegom als 'Zomerimpuls' binnen het programma Aan de slag met de Omgevingswet van Rijkswaterstaat. De lessen die hier zijn geleerd, zijn vastgelegd in de Factsheet 'Van omgevingsvisie naar omgevingsplan'.

ISG in de omgevingsvisie een aantal ambities hebben toegevoegd, zoals op het gebied van duurzaamheid (waaronder emissieloze en residuvrije bollenteelt), gezondheid en openheid en andere karakteristieken van het landschap. Zo gelden voor de komst van GOM-woningen de uitgangspunten van de ISG, maar is het uitgangspunt ook dat deze woningen bijdragen aan de specifieke ambities en uitgangspunten voor het deelgebied waarin eventuele woningen beoogd zijn (zie paragraaf 4.3).

Met het omgevingsplan en de programma's beginnen we na vaststelling van de omgevingsvisie. Uitzondering is het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid, waarmee we wegens de urgentie reeds zijn gestart en dat gelijktijdig met deze omgevingsvisie is vastgesteld. Als het resterende beleid geen plek krijgt in het omgevingsplan of in het programma/de programma's en het is niet (meer) relevant, dan vervalt het. De doelstelling is dat er op termijn (circa 2021) verder geen andere beleidsstukken, die de fysieke leefomgeving betreffen, meer overblijven. In de nieuwe wettelijke overgangsperiode (2021 tot 2031) kan los beleid nog worden opgenomen in de omgevingsvisie, in een programma en/of een omgevingsplan. Wijzigingen in het fysieke domein lopen in beginsel via de omgevingsvisie. Door deze drempels op te werpen en te streven naar 2021 beperken we de hoeveelheid beleidsstukken ('ontslakken').

Financiën
We gaan ervan uit dat budget voor eventuele concrete projecten die voortvloeien uit deze visie per project wordt uitgewerkt. De omgevingsvisie gaat uit van realisatie van projecten door eenieder die in Hillegom woont, werkt of recreëert of er op een andere manier betrokken is. Budget voor de realisatie van nieuwe initiatieven moet worden opgebracht door eenieder die bij een project betrokken is. Waar dit nodig is sluit de gemeente vooraf een overeenkomst met de betrokken initiatiefnemers. In deze overeenkomst worden de afspraken over het project vastgelegd, evenals de rechten en plichten wederzijds. Een onderdeel daarvan is hoe met de kosten van een project wordt omgegaan. Voor projecten waar de plicht tot kostenverhaal[7] geldt, wordt in principe in een anterieure exploitatieovereenkomst (het vastleggen van afspraken tussen een gemeente en een particuliere partij over het ontwikkelen van een bepaald perceel) vastgelegd dat deze kosten door de initiatiefnemer aan de gemeente worden vergoed.

Daarnaast gaat de gemeente deze omgevingsvisie gebruiken als onderbouwing in subsidie- en cofinancieringstrajecten. In de visie hebben we de koers voor Hillegom op weg naar 2030 uitgezet. Het koppelen en verbinden van geldstromen aan de realisatie van deze koers is waar de gemeente zich hard voor maakt. Daarbij gebruikt de gemeente de brede inbedding van eigen projecten in grotere structuren ook om de financiering van ambities beter mogelijk te maken. Daarnaast kan de visie wellicht ook door andere initiatiefnemers worden gebruikt in de motivering van subsidieaanvragen.

In de gemeentebegroting voor 2018 wordt, ter

[7] *In de bijlage is aangegeven hoe kostenverhaal werkt. In de aanvullingswet Grondeigendom zal het kostenverhaal onder de Omgevingswet worden opgenomen. Vooralsnog lijkt het erop dat er geen heel grote wijzigingen doorgevoerd worden. Momenteel lopen er echter pilots waaruit zou kunnen blijken dat er wel zaken veranderen*

140

ondersteuning van projecten die voortvloeien uit de omgevingsvisie, een budget beschikbaar gesteld. Dit budget is niet bedoeld om daadwerkelijk de realisatie van projecten te financieren maar is bedoeld voor de procesbegeleiding en eventuele verdere uitwerking van projecten die voortvloeien uit deze visie (de spreekwoordelijke smeerolie om een proces op te starten of een initiatief van de grond te krijgen). Het gaat in eerste instantie ook om de financiering van de gemeentelijke projecten die in de volgende paragrafen benoemd staan. Eventueel kan het budget ook worden gebruikt om een initiatief van derden te ondersteunen. Voor welke specifieke projecten het budget kan worden benut, wordt uitgewerkt na vaststelling van de omgevingsvisie. In de meerjarenbegroting is ook voor de jaren 2018 en 2019 budget begroot voor projecten die voortvloeien uit deze visie. Ook hier geldt dat de specifieke toekenning aan bepaalde projecten nog nader wordt uitgewerkt.

Nadere uitwerkingen

Omgevingsplan Buitengebied Hillegom
Het eerste concrete ruimtelijke plan waarin de omgevingsvisie wordt uitgewerkt naar individuele percelen is de algehele herziening van de diverse bestemmingsplannen voor het landelijk gebied. De gemeente streeft ernaar een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte / omgevingsplan op te stellen dat voldoet aan de doelstelling van de Omgevingswet. Zolang de Omgevingswet nog niet in werking is getreden, kunnen de milieuregels daaruit nog niet worden toegepast. Wel kunnen de milieunormen uit de Crisis- en herstelwet worden toegepast. Naar verwachting wordt het nieuwe plan in 2019 vastgesteld. Op welke manier de omgevingsvisie in dit plan wordt verwerkt is onder andere afhankelijk van de initiatieven die gedurende de planvoorbereiding concreet worden gemaakt. De omgevingsvisie zal daarbij echter steeds als beleidskader worden gebruikt in de motivering en uitwerking van het initiatief. Opstelling van het nieuwe omgevingsplan Buitengebied Hillegom is tegelijkertijd een goede test om te kijken of de omgevingsvisie werkt zoals we dat voor ogen hebben. Vooral om die reden benoemen we het omgevingsplan dan ook als uitwerking van de voorliggende visie. Voor de vaststelling voegen we hier mogelijk nog andere uitwerkingen aan toe.

Projectenmatrix
In de bijgaande matrix is een groot aantal projecten opgenomen die voortvloeien uit de omgevingsvisie, waaronder de al genoemde prioritaire projecten. Het Uitvoeringsprogramma duurzaamheid is ook opgenomen als een van de projecten. De projecten zijn gerangschikt naar een aantal thema's. In de tabel is kort omschreven wat het doel is van het project, wie de belangrijkste (mogelijke) betrokken partijen zijn en wat de rol van de gemeente is. Daarnaast is op hoofdlijnen een planning aangegeven, is vermeld op welke manier de financiering van de projecten wordt geregeld en is er eventueel ruimte voor een korte toelichting of vermelding van bijzonderheden. Feitelijk vormt de projectenmatrix de samenvatting van dit hoofdstuk.

Onderwerp	Project	Prioriteit	Trekker	Financieel resultaat	Planning
Energietransitie	Realiseren zonnevelden in Duurzame bloementuin		Bollentellers en Greenport D&B	Negatief	
Duurzaamheid	Energieneutraal		Holland Rijnland / HLT werkorganisatie	Negatief	2030
Duurzaamheid	Klimaatneutraal		HLT werkorganisatie	Negatief	2050
Duurzaamheid	Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid		HLT werkorganisatie	Negatief	22-2-2018 vastgesteld
Duurzaamheid	100% emissieloze en residuvrije teelt van bloemen, bollen, knollen en vaste planten		Bollentelers, Greenport D&B en gemeente	Negatief	
Cultuurhistorie, archeologie en aardkundige waarden	Opstellen cultuurhistorische waardenkaart		Gemeente	Negatief	2019-2020
Natuur	Versterken openheid weide- en bollengebieden ten behoeve van weidevogels en landschappelijke kwaliteiten		Terreinbeheerders en gemeente	Negatief	
Natuur	Versterken van de nationale (NNN) en gemeentelijke groenstructuren		Terreinbeheerders en gemeente	Negatief	
Circulaire economie	Uitvoeringsprogramma afval HLT		HLT	Negatief	2019
Woningbouw	Realiseren van bestaande woningenbouwplannen		Ontwikkelaars en gemeente	Positief	

Onderwerp	Project	Prioriteit	Trekker	Financieel resultaat	Planning
Woningbouw	Bedrijventerreinen Hillegommerbeek en Horst ten Daal transformeren aantrekkelijke gemengde woon-werkgebieden		Ondernemers, ontwikkelaars en gemeente	Positief	
Voorzieningen	Verminderen regeldruk voor de organisatie van evenementen in het centrum		Ondernemers en gemeente	Neutraal	
Voorzieningen	Uitstraling en bereikbaarheid van het centrum verder versterken met voldoende voorzieningen en activiteiten		Gemeente	Negatief	
Leefbaarheid	Aantrekkelijke en beweegvriendelijke leefomgeving		Gemeente	Negatief	
Recreatie en toerisme	Recreatief ontwikkelen en onderling verknopen van de Trekvaart tussen Haarlem en Leiden met Park Vogelenzang en de Oosteinderpolder			Negatief	
Recreatie en toerisme	Versterken entrees aan de N208 en Toeristisch Overstappunt (TOP) in het noorden			Negatief	
Recreatie en toerisme	Toegang en gebruik van weidegebieden afstemmen op aanwezige natuurwaarden			Negatief	

Colofon

De omgevingsvisie is tot stand gekomen in overleg met een denktank - bestaande uit afgevaardigden van diverse ondernemers en maatschappelijke organisaties - en met de inwoners van Hillegom. Daarnaast is met een expertgroep gesproken. Ook is deze omgevingsvisie de Pilot ‘Van omgevingsvisie naar omgevingsplan’ geweest voor het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (Programma ‘Aan de slag met de Omgevingswet’). De omgevingsvisie ‘Heerlijk Hillegom, duurzame (proef)tuin van Holland’ is door adviesbureau KuiperCompagnons opgesteld in opdracht van en in nauwe samenwerking met de gemeente Hillegom. Verder hebben leerlingen van het Fioretticollege actief meegedacht. Veel foto’s in de omgevingsvisie zijn door inwoners van Hillegom aan de gemeente beschikbaar gesteld. Intern hebben een breed samengestelde stuurgroep en projectgroep(+) het proces begeleid en inhoudelijke input geleverd.
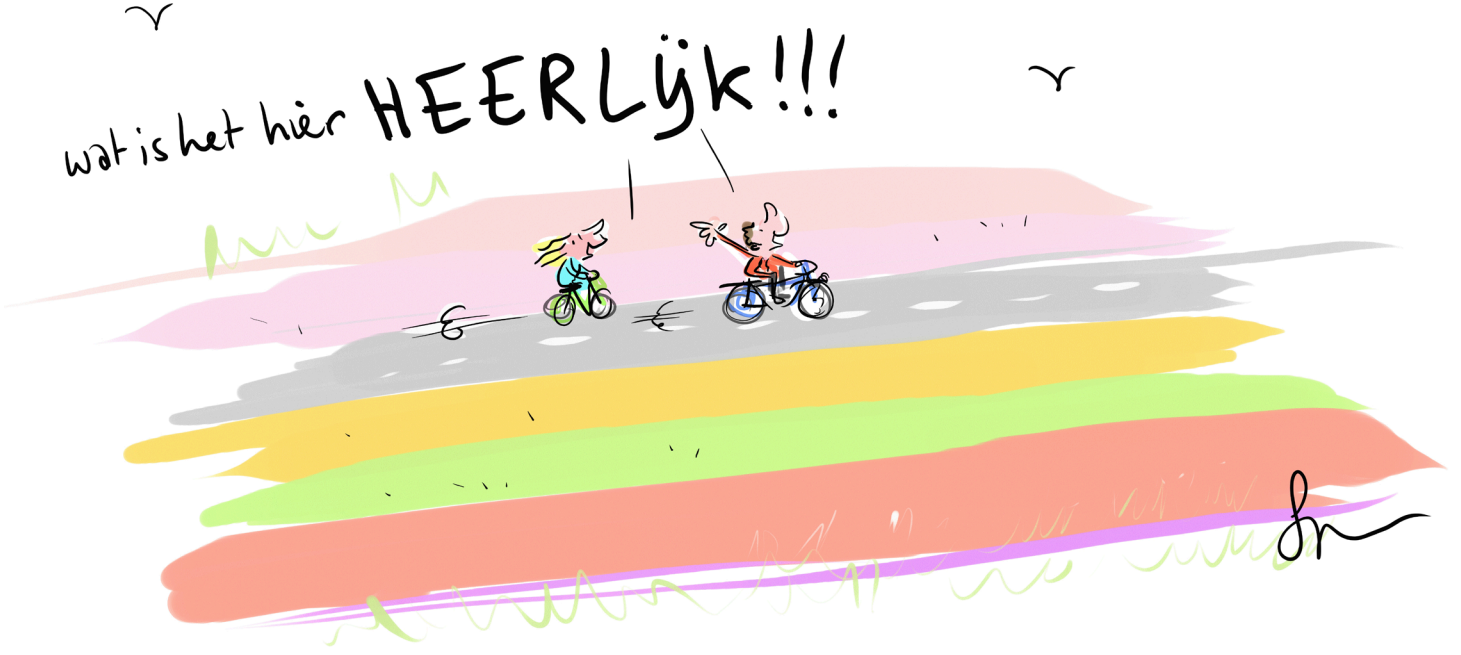
Heerlijk Hillegom